

Національний університет фізичного виховання і спорту України
Міністерство освіти і науки України

Національний університет фізичного виховання і спорту України
Міністерство освіти і науки України

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ІВАНЕНКО ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК:796.032-057.875:378.14

ДИСЕРТАЦІЯ

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ
ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

017 – Фізична культура і спорт

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Іваненко Г. О.

Науковий керівник
Радченко Лідія Олексіївна, кандидат наук
з фізичного виховання та спорту, доцент

Київ – 2021

АНОТАЦІЯ

Іваненко Г. О. Організаційно-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2021.

У дисертації розглянуто проблему впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у закладах вищої освіти України, визначені та розроблені організаційно-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

Умови сучасності вимагають вдосконалення існуючої системи вищої освіти в Україні, яка сприятиме формуванню висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця зі спеціальності Фізична культура і спорт. Інтеграція олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді є одним з ефективних шляхів вирішення даної проблеми.

У роботі обґрунтовано актуальність роботи, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, окреслено особистий внесок автора, наведені дані щодо апробації роботи та впровадження отриманих результатів в практику, зазначено кількість публікацій.

Мета дослідження – розробка та обґрунтування організаційно-методичних засад інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як складової його вдосконалення.

Для досягнення мети були поставлені та реалізовані наступні завдання:

1. Провести аналіз літературних джерел щодо місця та ролі олімпійської освіти в умовах реорганізації системи освіти в Україні.

2. Дослідити особливості інтеграції олімпійської освіти освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти України.

3. Визначити організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у профільних закладах вищої освіти України та обґрунтувати шляхи їх реалізації.

4. Обґрунтувати структурно-функціональну модель впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти та перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – освітній процес студентів профільних закладів вищої освіти України.

Предмет дослідження – впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів у профільних закладах вищої освіти України.

Для досягнення поставлених завдань були використані наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет; анкетування; експертне опитування; структурно-функціональний аналіз; моделювання; методи математичної статистики.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів досліджень, як складової вдосконалення підготовки студентської молоді у профільних закладах вищої освіти шляхом інтеграції олімпійської освіти в освітній процес. Матеріали дослідження можуть бути рекомендованими до використання в освітньому процесі при вдосконаленні спеціалізованих курсів навчальних дисциплін, зокрема: «Олімпійський спорт», «Олімпійський рух у сучасному суспільстві».

Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти України; вперше визначені організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у профільних закладах вищої освіти та обґрунтовані шляхи їх реалізації; доповнено інформацію щодо місця та ролі олімпійської освіти в освітньому процесі студентської молоді; доповнені дані

щодо особливостей інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців закладів вищої освіти України.

На основі проведеного дослідження було розроблено, обґрунтовано та впроваджено організаційні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес майбутніх фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт, а саме: проведення заходів пов'язаних з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, брейн-рингів, тощо); залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів, тощо.

З'ясовано, що ефективними методичними умовами впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів є використання викладачами сучасних технологій навчання: інтерактивних технологій кооперативного навчання, технологій кооперативно-групового навчання, технологій ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань; ділових та дидактичних ігор; перегляд та подальше обговорення тематичних кінофільмів.

На підставі проведеного дослідження розроблено, обґрунтовано та впроваджено у діяльність НУФВСУ структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів. Дана модель передбачає застосування методів та форм освітнього процесу, які мають відповідати сучасним вимогам. Завдяки проведеному експертному опитуванню ($W=0,72$), встановлено що найбільш ефективною формою інтеграції питань пов'язаних з олімпійською освітою є лекції та семінарські заняття (67 балів), наступними за значущістю були відмічені – проведення конкурсів, олімпіад, брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту (59 балів), проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти (50 балів), організація екскурсій до музею олімпійської слави, олімпійських галерей (35 балів), перегляд відео

матеріалів та спеціалізованих фільмів (22 бали), проведення зустрічей з видатними спортсменами, тренерами (19 бали).

Визначені найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді ($W=0,7$). Так, на думку більшості експертів (33 бали) найбільш ефективним методом є практичний, а саме організація та проведення заходів присвячених олімпійській освіті. Наступними за значущістю відмічені словесний метод (20 балів) та наочний метод (19 балів).

Дослідження ефективності впровадження запропонованої структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів свідчить, що у студентів на 10 % зріс рівень загальної ефективності освітнього процесу; на 15 % зросли показники рівнів ефективності мотиваційної та операційної підсистем; на 20 % покращився рівень ефективності інформаційної підсистеми та на 25 % зріс рівень ефективності регуляторної підсистеми у студентів.

Здійснено аналіз поглядів провідних спеціалістів, які займаються дослідженням питань з олімпійської освіти – визначена сутність, мета та виділені основні завдання, які вирішує олімпійська освіта. Досліджено, що система олімпійської освіти в Україні функціонує завдяки ефективній діяльності та співпраці НОК, ОАУ, Центрив олімпійських досліджень. Визначені організаційні аспекти освітнього процесу студентської молоді України, серед яких – основні форми, методи, прийоми та засоби навчання.

Представлені методи досліджень, які буди використані у роботі та обґрунтовано доцільність їх використання, описано організацію досліджень, яке мало чотири етапи. Під час проведення дослідження було проведено 3 анкетних опитування. У першому соціологічному дослідженні прийняли участь 52 особи з таких ЗВО, як: НУФВСУ, ЛДУФК, ПДАФКС, ХДАФК та ін. У другому анкетуванні взяли участь 30 осіб. При проведенні третього опитування за методикою І. Тодорової прийняли участь 138 студентів

третього курсу з Національного університету фізичного виховання та спорту України. В ході проведення дослідження було використано метод експертних оцінок, в якому прийняли участь 12 фахівців, серед яких представники науково-педагогічного складу НУФВСУ, ЛДУФК, ПДАФКС, ХДАФК.

Визначено, яким чином відбувається реалізація питань з олімпійської освіти у ЗВО; в рамках яких навчальних дисциплін найчастіше розглядаються питання з олімпійської освіти; які джерела інформації є найбільш розповсюдженими для вивчення питань з олімпійської освіти серед студентської молоді. Досліджено, з вивченням яких питань, пов'язані тематики курсових (дипломних, магістерських) робіт респондентів.

У результаті дослідження виявлено найбільш популярні заходи, в рамках яких впроваджується олімпійська освіта у ЗВО України, а саме: заходи пов'язані з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, тощо) (26 балів), залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів (22 бали), організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти (20 балів), організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху (19 балів), перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику (16 балів), співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо (8 балів).

В ході проведення дослідження були визначені проблеми, які, на думку респондентів, заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України. Так, під час проведення опитування студентів, встановлено, що саме відсутність мотивації студентів до навчання, в тому числі і до вивчення питань з олімпійської освіти є найбільш значущою проблемою, яка заважає ефективно впроваджувати олімпійську освіту у

зкладах вищої освіти України (54 бали). В свою чергу, експерти ($W=0,7$) визначили найбільш значущою проблемою недостатню кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (60 балів).

Подальше проведення опитування студентів, виявило шляхи подолання існуючих проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Так, введення окремих дисциплін, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти більшість респондентів вважають, найбільш ефективним шляхом подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (70 балів). На думку експертів ($W=0,71$), розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять (119 балів) та розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти (98 балів) є найбільш ефективними шляхами подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України.

Врахувавши проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес та шляхи їх подолання, досліджено технології інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, а саме інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, ротація по трійках, «Карусель», «Акваріум»); технології колективно-групового навчання («Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Світове кафе»); технології ситуативного моделювання («Метод шести капелюхів», ділові ігри); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «Що? Де? Коли? Як?», дебати та ін.).

Зіставлено результати дослідження, з наявними матеріалами у літературних джерелах, на підставі чого сформульовано наукові положення.

Отримані результати дослідження дозволили покращити ефективність освітнього процесу студентів, шляхом інтеграції олімпійської освіти а саме:

підвищилась мотивація до отримання нових знань; покращилась відвідуваність та активність студентів на практичних та семінарських заняттях; отримані знання, вміння та навички були якісніше засвоєні.

Ключові слова: олімпійська освіта, освітній процес, організаційно-методичні засади, структурно-функціональна модель, методи та форми впровадження олімпійської освіти, інтерактивні технології навчання, студентська молодь, заклади вищої освіти.

ANNOTATION

Ivanenko H. O. Organizational and methodological principles of integrating Olympic education into the educational process of student youth. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation for acquiring a scientific degree of the Doctor of Philosophy on a specialty 017 Physical culture and sport – National university of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, 2021.

In the dissertation the problem of introduction of Olympic education in the educational process of students in establishments of higher education of Ukraine is considered, as well as defined and developed organizational and methodical bases of integration of Olympic education in the educational process of students.

Modern conditions require the improvement of the existing system of higher education in Ukraine, which will contribute to the formation of highly qualified, competitive specialists in Physical Culture and Sports. The integration of Olympic education into the educational process of students is one of the effective ways to solve this problem.

The relevance of the work is substantiated, the purpose, tasks, object and subject of the research are determined, the scientific novelty and practical significance of the obtained results are revealed, the personal contribution of the

author is outlined, the data on approbation of work and implementation of the obtained results are given.

The purpose of the research is to develop and substantiate the organizational and methodological principles of the integration of Olympic education in the educational process of students as a component of its improvement.

In order to achieve the purpose, we set and fulfilled the following tasks:

1. To analyze the literature on the place and role of Olympic education in the reorganization of the education system in Ukraine.

2. To investigate the features of the integration of Olympic education in the educational process of students in specialized institutions of higher education in Ukraine.

3. To determine the organizational and methodological conditions for the integration of Olympic education in the process of training specialists in specialized institutions of higher education in Ukraine and to justify the ways of their implementation.

4. To substantiate the structural and functional model of the introduction of Olympic education in the educational process of students in specialized institutions of higher education and to check its effectiveness.

The object of the research is the educational process of students of specialized institutions of higher education in Ukraine.

The subject of the research is the introduction of Olympic education in the educational process of students in specialized institutions of higher education in Ukraine.

The following methods were used to achieve the set tasks: theoretical analysis and generalization of scientific and methodological literature, documentary materials and information from the Internet; questionnaires; expert survey; structural and functional analysis; modeling; methods of mathematical statistics.

The practical significance of the study lies in the possibility of using research results as part of improving the training of student youth in specialized higher education institutions by integrating Olympic education into the educational process. The research materials can be recommended for use in the educational process in the improvement of specialized courses of disciplines, in particular: "Olympic sports", "Olympic movement in modern society".

The scientific novelty of the research is that for the first time the structural and functional model of integration of Olympic education into the educational process of students in specialized institutions of higher education of Ukraine is substantiated; for the first time the organizational and methodological conditions of integration of Olympic education in the process of training specialists in specialized institutions of higher education were determined and the ways of their implementation were substantiated; supplemented information on the place and role of Olympic education in the educational process of student youth; supplemented data on the peculiarities of the integration of Olympic education in the process of training specialists in higher education institutions of Ukraine.

Based on the research, we developed the organizational principles of integration of Olympic education into the educational process of future specialists in Physical Culture and Sports, substantiated and implemented, namely: events related to the organization of sports and mass work on Olympic topics by representatives of (Olympic days, weeks, competitions of cheerful and clever, brain-rings, etc.); involvement of students, as volunteers, in helping to hold sports events, etc.

It was found that effective methodological conditions for the introduction of Olympic education in the educational process of students are the use of modern teaching technologies: interactive technologies of cooperative learning, technologies of cooperative group learning, technologies of situational modeling, technologies of discussion issues; business and didactic games; viewing and further discussion of thematic films.

Based on the research, a structural and functional model of integration of Olympic education into the educational process of students was developed, substantiated and implemented in the activities of NUPESU. This model involves the use of methods and forms of educational process that must meet modern requirements. Thanks to an expert survey ($W = 0,72$), it was found that the most effective form of integration of issues related to Olympic education are lectures and seminars (67 points), the next most important were competitions, Olympiads, brain-rings with themes of Olympic education and Olympic sports (59 points), holding scientific and practical conferences on Olympic education (50 points), organizing excursions to the Museum of Olympic Glory, Olympic galleries (35 points), watching videos and specialized films (22 points), holding meetings with outstanding athletes, coaches (19 points).

The most effective methods of introduction of Olympic education in the educational process of students ($W = 0,7$) are defined. Thus, according to most experts (33 points) the most effective method is practical, namely the organization and conduct of events dedicated to Olympic education. The verbal method (20 points) and the visual method (19 points) are next in importance.

The study of the implementation effectiveness of the proposed structural and functional model of integration of Olympic education in the educational process of students shows that students have increased by 10% the level of overall efficiency of the educational process; indicators of efficiency levels of motivational and operational subsystems increased by 15%; the level of efficiency of the information subsystem improved by 20% and the efficiency level of the regulatory subsystem among students increased by 25%.

An analysis of the views of leading experts involved in the study of issues of Olympic education - identified the essence, purpose and highlighted the main tasks to be solved by Olympic education. It is investigated that the system of Olympic education in Ukraine functions due to effective activity and cooperation of NOC, OAU, Centers of Olympic research. The organizational aspects of the educational

process of youth of Ukraine are determined, among which are the basic forms, methods, techniques and means of teaching.

The research methods that will be used in the work are presented and the expediency of their use is substantiated, the organization of research, which had four stages, is described. During the research, 3 questionnaires were conducted. The first sociological survey was attended by 52 people from such higher educational institutions as: NUPESU, LSUPE, PSAFCS, KhSAFC and others. 30 people took part in the second survey. 138 third-year students from the National University of Physical Education and Sports of Ukraine took part in the third survey according to I. Todorova's method. During the research, the method of expert evaluations was used, which was attended by 12 specialists, including representatives of the scientific and pedagogical staff of NUPESU, LSUPE, PSAFCS, KhSAFC.

It is determined how the issues of Olympic education are implemented in the Higher educational Institutions; within which academic disciplines the issues of Olympic education are most often considered; what sources of information are most common for studying Olympic education issues among students. It is studied about which issues are related to the topics of course (diploma paper, master paper) works of respondents.

The study identified the most popular activities in which Olympic education is implemented in the Higher Educational Institutions of Ukraine, namely: activities related to the organization of sports and mass work on Olympic topics, conducted by representatives of educational institutions (contests, Olympic days, weeks, competitions of the most cheerful and clever, etc.) (26 points), involving students, as volunteers, in helping to hold sports events (22 points), organizing and conducting scientific conferences, seminars, round tables on Olympic education (20 points), organization of meetings with prominent Olympic athletes, veterans of the Olympic movement (19 points), watching documentaries on Olympic topics

(16 points), cooperation of higher education institutions with the media on Olympic education: participation in TV projects, radio appearances (8 points).

In the course of the research, we have defined problems that, according to the respondents, hinder the introduction of Olympic education in higher education institutions of Ukraine. Thus, during the survey of students, it was found that the lack of motivation of students to study, including the study of Olympic education, is the most significant problem that prevents the effective implementation of Olympic education in higher education in Ukraine (54 points). In turn, the experts ($W = 0.7$) identified as the most significant problem the lack of methodological materials on the implementation of Olympic education (60 points).

Further survey of students revealed ways to overcome the existing problems of integration of Olympic education in the student educational process. Thus, most respondents believe that the introduction of certain disciplines related to the introduction of Olympic education, is the most effective way to overcome the problems associated with the introduction of Olympic education in the educational process of higher education in Ukraine (70 points). According to experts ($W = 0.71$), the development of methodological material for the implementation of Olympic education issues in seminars (119 points) and the development of a model for the implementation of Olympic education in the educational process of higher education institutions (98 points) are the most effective ways to overcome problems related to the introduction of Olympic education in the educational process of higher education institutions of Ukraine.

Taking into account the problems of implementing Olympic education in the educational process and ways to overcome them, the technologies of integration of Olympic education into the educational process of student youth, namely interactive technologies of cooperative learning (pair work, triple rotation, "Carousel", "Aquarium"); technologies of collective-group learning ("Brainstorming", "Solution Tree", "World Cafe"); situational modeling technologies ("Six Hats Method", business games); technologies for processing

discussion questions (PRESS method, "What? Where? When? How?", debate, etc.).

The results of the research are compared with the available materials in the literature, and on its basis we formulated the scientific provisions.

The results of the study allowed to improve the efficiency of the educational process of students by integrating Olympic education, namely: increased motivation to acquire new knowledge; improved attendance and activity of students in practical and seminar classes; the acquired knowledge, skills and abilities were better mastered.

Key words: Olympic education, educational process, organizational and methodological principles, structural and functional model, methods and form of introduction of Olympic education, interactive teaching technologies, student youth, higher education institutions.

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Іваненко Г. Проблеми реалізації олімпійської освіти у вищих навчальних закладах України та шляхи їх подолання. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;(4):23-5. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

2. Іваненко ГО. Форми реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2018;3(97):47-50. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

3. Іваненко Г. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців зі спеціальності «фізична культура і спорт» в Україні. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019;(1):25-32. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

4. Radchenko L, Ivanenko H, Biletska V, Yasko L, Kozhanova O, Ermolova V, Diomina A. Interactive technologies during implementation of the Olympic education into the student educational process. *Pedagogy and Psychology of Sport* [Інтернет]. 2021;7(1):135-46. Доступно на: <https://doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.009> Фахове видання іншої держави (Польща), яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Здобувачеві належить участь в отриманні емпіричних даних, систематизації теоретичних та аналізі емпіричних даних, співавторам – участь у систематизації отриманих даних, оформленні наукової праці.*

5. Іваненко Г. Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Спортивна наука та здоров'я

людини. 2021;1(5):169-79. Доступно: DOI:10.28925/2664-2069.2021.112

Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Іваненко ГО. Олімпійська освіта – завдання реалізації. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 10-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених [Інтернет]; 2017 Трав 24-25; Київ. Київ: НУФВСУ; 2017. с. 27-9. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_2017_na_sayt.pdf

2. Іваненко ГО. Форми та методи реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 11-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2018 Квіт 10-12; Київ. Київ: НУФВСУ; 2018. с. 68-70. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/rozklad/zbirnyk_tez_2018.pdf

3. Іваненко ГО. Олімпійська освіта в роботі освітніх закладів галузі Фізична культура і спорт. В: Огнистий АВ, Огніста КМ, редактори. Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді. Матеріали 4-го регіонального наук.-метод. семінару; 2018 Груд 21-22; Тернопіль. Тернопіль: СМТ ТАЙП; 2018. с. 45-50.

4. Іваненко ГО. Заходи з впровадження олімпійської освіти в підготовці фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 12-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2019 Трав 17; Київ. Київ: НУФВСУ; 2019. с. 56-8. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_0.pdf

5. Іваненко ГО. Застосування інтерактивних технологій навчання при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 13-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2020 Трав 16; Київ. Київ: НУФВСУ; 2020. с. 20-2. Доступно: <http://www.unisport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyyi-ta-seminary>

ЗМІСТ

АНОТАЦІЇ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	19
ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	26
1.1. Олімпійська освіта: сутність, мета та завдання реалізації.....	26
1.2. Функціонування системи олімпійської освіти в Україні.....	36
1.3. Організація освітнього процесу студентської молоді в Україні	47
Висновки до 1 розділу.....	59
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	62
2.1. Методи дослідження.....	62
2.1.1. Метод вивчення і аналізу літературних, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет.....	62
2.1.2. Опитування.....	62
2.1.3. Метод експертних оцінок	66
2.1.4. Структурно-функціональний аналіз.....	68
2.1.5. Моделювання	69
2.1.6. Методи математичної статистики.....	69
2.2. Організація досліджень.....	70
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ	

	ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	73
3.1.	Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт в Україні	73
3.2.	Зміст та методологічні засади діяльності профільних закладів вищої освіти України, щодо впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів	88
3.3.	Проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді та шляхи їх подолання	94
	Висновки до 3 розділу.....	107
РОЗДІЛ 4.	СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВКУ СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	109
4.1.	Технології впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді	109
4.2.	Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у профільних закладах вищої освіти України та обґрунтування шляхів їх реалізації	131
4.3.	Структурно-функціональна модель впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців спеціальності Фізична культура і спорт.....	138
	Висновки до 4 розділу.....	166
РОЗДІЛ 5.	АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	168
	ВИСНОВКИ.....	179
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	182
	ДОДАТКИ.....	205

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЗВО	Заклад вищої освіти
КУБГ	Київський університет імені Бориса Грінченка
ЛДУФК	Львівський державний університет фізичної культури
МОК	Міжнародний олімпійський комітет
МОА	Міжнародна олімпійська академія
ННОІ	Навчально-науковий олімпійський інститут
НОК	Національний олімпійський комітет
НУФВСУ	Національний університет фізичного виховання і спорту України
ОАУ	Олімпійська академія України
ПУСКУ	Полтавський університет споживчої кооперації України
ПДАФКС	Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
ХДАФК	Харківська державна академія фізичної культури

ВСТУП

Актуальність. Сучасний олімпійський рух – найбільш масовий суспільний рух, що перетворився більш ніж за 100-річну історію свого існування в одне з найзначиміших соціальних явищ в житті світового суспільства, вершина якого – Олімпійські ігри [16, 123]. Популярність та життєздатність олімпійського руху обумовлена загальнолюдськими гуманістичними принципами, що покладені в його основу [31, 125, 140].

Метою олімпійського руху, відповідно до Олімпійської хартії, є сприяння побудові мирного та кращого світу шляхом виховання молоді через спорт згідно з ідеями олімпізму та його цінностями. Однією зі складових реалізації зазначеної мети є підготовка осіб, які здатні поширювати ідеї олімпізму серед різних верств населення, тому особливої актуальності набуває якісна організація освітнього процесу фахівців галузі.

В сучасному світі освіта набуває все більш вирішального значення для визначення не тільки рівня освіченості і культури конкретної людини, а й суспільства в цілому [10, 92]. Фахівці відзначають, що вивчення історії олімпійського руху, його ідеалів і цінностей, місця в системі явищ сучасного суспільства має велике не лише освітнє, а й виховне значення. Саме тому в умовах організації освітнього процесу особливого значення набуває олімпійська освіта [12, 14, 141].

Україна є одним зі світових лідерів у впровадженні системи олімпійської освіти. Якісна підготовка фахівців забезпечується включенням до освітньо-професійних програм підготовки студентської молоді дисциплін «олімпійський спорт», «олімпійський та професійний спорт», «олімпійський спорт і освіта» тощо, а також виданням, для забезпечення якісного освітнього процесу, під загальним керівництвом професорів М. М. Булатової та В. М. Платонова фундаментальних навчальних видань «Олімпійський спорт в системі гуманітарної освіти» (2019 р.), «Менеджмент підготовки

спортсменів до Олімпійських ігор» (2017 р.); «Перша Російська Олімпіада» (2013 р.), «Олімпійські ігри (1896–1972)» (2012 р.), «Олімпійські ігри (1976–2012)» (2012 р.), «Культурна спадщина Стародавньої Греції та Олімпійські ігри» (2012 р.), серії енциклопедичних видань, присвячених історії видів спорту (2016–2021 рр., автор М. М. Булатова) та ін.; розробкою наукової тематики та залученням студентської молоді до науково-дослідної роботи з проблем олімпійської освіти; включенням питань олімпійської освіти у педагогічну практику та процес проходження стажування за профілем майбутньої діяльності.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури також дозволяє відзначити, що сьогодні фахівцями детально обґрунтовано виховний потенціал олімпійського руху [16, 17, 24, 33, 175], висвітлено питання соціальної значущості впровадження олімпійської освіти в освітній простір [18, 35, 42, 119, 193]; досліджені особливості інтеграції дистанційних технологій в систему олімпійської освіти студентської молоді [86, 145], досліджено особливості діяльності центрів олімпійських досліджень та освіти, що функціонують на базі профільних закладів вищої освіти України [14, 56, 135], розкрито шляхи інтеграції олімпійської освіти в роботу закладів загальної середньої освіти [53, 76, 214], обґрунтована значущість олімпійської освіти у в процесі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт [50, 80, 118], проаналізовані окремі елементи олімпійської освіти в освітньому процесі студентів [38, 145].

При цьому, одним із викликів, що стоїть перед сучасною системою освіти, особливо в умовах карантинних обмежень, є забезпечення неперервності освітнього процесу, якості і сталості здобуття освіти, розвиток дистанційних технологій для здобуття освіти, що в свою чергу, обумовлює актуальність пошуку нових форм організації освітнього процесу, які сприятимуть позитивному ставленню молоді до навчання, забезпечать якісну організацію самостійної роботи студентів над вивченням програмного

матеріалу, формуватимуть мотивацію молодих фахівців до освіти та самоосвіти.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами.

Роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою: «Історичні, організаційно-методичні та правові засади реалізації олімпійської освіти України» (№ державної реєстрації 0111U001714), тематичного плану наукових досліджень і розробок, які виконуються за рахунок коштів державного бюджету МОН України на 2017–2019 рр. «Реалізація національної ідеї становлення громадянина-патріота України через ціннісний потенціал олімпізму» (№ державної реєстрації 0115U002373). Роль автора, як співвиконавця тем, полягала у розробці та обґрунтуванні організаційно-методичних засад інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як складової його вдосконалення.

Мета дослідження полягає у розробці та обґрунтуванні організаційно-методичних засад інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді як складової його вдосконалення.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз літературних джерел щодо місця та ролі олімпійської освіти в умовах реорганізації системи освіти в Україні.
2. Дослідити особливості інтеграції олімпійської освіти освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти України.
3. Визначити організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у профільних закладах вищої освіти України та обґрунтувати шляхи їх реалізації.
4. Обґрунтувати структурно-функціональну модель впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти та перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – освітній процес студентів профільних закладів вищої освіти України

Предмет дослідження – впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів у профільних закладах вищої освіти України.

Методи досліджень.

1. Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет.
2. Опитування.
3. Експертне опитування.
4. Структурно-функціональний аналіз.
5. Моделювання.
6. Методи математичної статистики.

Наукова новизна полягає в тому, що в роботі:

- уперше обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти України та експериментально підтверджено її ефективність;
- доповнено інформацію щодо організаційно-методичних умов інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців, що мають бути створені у профільних закладах вищої освіти та обґрунтовано шляхи їх вдосконалення;
- доповнені відомості щодо форм, методів та технологій інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у закладах вищої освіти України та розроблено методичний супровід зазначеного процесу;
- підтверджено соціальну значущість інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців галузі «Фізична культура і спорт».

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у можливості використання результатів досліджень, як складової вдосконалення процесу підготовки студентської молоді у профільних закладах вищої освіти шляхом інтеграції олімпійської освіти в освітній процес. Матеріали дослідження дозволили вдосконалити викладання навчальних дисциплін: «Олімпійський спорт», «Олімпійський рух у сучасному суспільстві» (НУФВСУ, вересень–грудень, 2018); «Теорія та методика викладання обраного виду спорту» (КУБГ, вересень–грудень, 2018), «Олімпійський спорт», «Олімпійська освіта» (ХДАФК, січень–травень 2021).

Апробація роботи. Матеріали дисертаційного дослідження оприлюднені:

- на міжнародних заходах: X– XIV Міжнародних конференціях молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2017, 2018, 2019, 2020); II– III Міжнародних наукових та практичних конференціях «Здоров'я, фізичне виховання та спорт: перспективи та найкращі практики» (Київ, 2019, 2021).
- на всеукраїнських заходах: науково-практичних конференціях та круглих столах кафедри історії та теорії олімпійського спорту (Київ, НУФВСУ, 2017–2020), спорту та фітнесу (Київ, КУБГ, 2019–2020), четвертому регіональному науково-методичному семінарі «Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді» (Тернопіль, ТНПУ, 2019).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи викладено у 10 публікаціях, з яких 1 стаття у міжнародному виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus; 4 статті у фахових виданнях України; 5 праць апробаційного характеру.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних літературних джерел (214), додатків (6), актів впровадження

результатів наукових досліджень в освітній процес (3), містить 17 таблиць та 38 рисунків. Дисертаційну роботу представлено на 228 сторінках.

РОЗДІЛ 1

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

1.1. Олімпійська освіта: сутність, мета та завдання реалізації

Наприкінці ХХ на початку ХХІ ст. у системі освіти все більше уваги приділяється гуманістичному вихованню, що пов'язане з олімпізмом й олімпійською освітою [16, 24, 31].

Реалізація олімпійської освіти в сучасному олімпійському русі сприяє гуманізації суспільства, що підтверджується результатами багатьох наукових досліджень, рішеннями великих міжнародних форумів, в тому числі й Олімпійських конгресів. Значущість олімпійської освіти відображена в змісті основоположних принципів олімпійського спорту, які прописані в основному правовому документі – олімпійській хартії та базуються на ідеях сучасної концепції олімпізму: політичних, гуманістичних, філософсько-педагогічних [14, 35, 42, 193, 198].

Не дивлячись на те, що термін «олімпійська освіта» з'явився в середині ХХ ст. (його автор – основоположник сучасного олімпійського руху, педагог-просвітник барон П'єр де Кубертен), витoki цього дивовижного явища доцільно шукати в історичних традиціях давньогрецького олімпійського спорту, особливостях античної культури та еллінської системі освіти і виховання [199].

В основу давньогрецької системи освіти та виховання було покладено синтез розумового і фізичного вдосконалення. Освіта включала три однаково важливих частини – інтелектуальну, музичну та фізичну. В рамках освіти та виховання молоді люди мали досягти гармонії духу; ідеалу єдності краси та добра [14].

Основоположник філософії сучасного олімпізму барон П'єр де Кубертен, головним виховним завданням олімпійського руху вважав

формування в людині гармонії через спорт. Він підкреслював, що олімпійський рух може стати школою виховання шляхетності та моральної чистоти, так само як фізичної витривалості і сили; формувати характер і зміцнювати моральну силу, а тому сприяти гармонійному розвитку людини [81].

Підкреслюючи, що без знань минулого ми не змогли б розуміти майбутнє, Кубертен висловлював надію на те, що історія реалізує всі інтелектуальні компоненти, у тому числі й олімпізм, котрий також належить історії. Він відмічав, що Олімпійські ігри мають педагогічний аспект, як і у минулому сфокусованій на культурі молоді і колективної думки народів [179].

П'єр де Кубертен заклав фундамент науковому обґрунтуванню спеціального предмета, який назвав «спортивна педагогіка», тим самим передбачивши процес олімпійської освіти і цілеспрямованого виховання підростаючого покоління, що базується на цінностях олімпізму, які з'явилися пізніше.

Результатом діяльності Кубертена є створення концепції «спортивної педагогіки», а потім «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Олімпійські ігри і спорт у цілому Кубертен розглядав як засіб вирішення педагогічних завдань, практичної реалізації реформи освіти, метою якої було вдосконалення людини, людських відносин [81].

Педагогічні погляди П'єра де Кубертена лягли в основу створення та розвитку системи олімпійської освіти. Узагальнення існуючого матеріалу дозволило встановити ключові дати розвитку олімпійської освіти, серед яких: організація та проведення Сесії МОК в Гаврі у 1897 році, проведення Олімпійського конгресу у 1926 році, де було запропоновано відкрити навчальний центр на території стародавньої Греції, відкриття Міжнародної олімпійської академії у 1961 році, створення Міжнародним олімпійським комітетом комісії з МОА та розвитку олімпійської освіти та ін. (рис. 1.1).

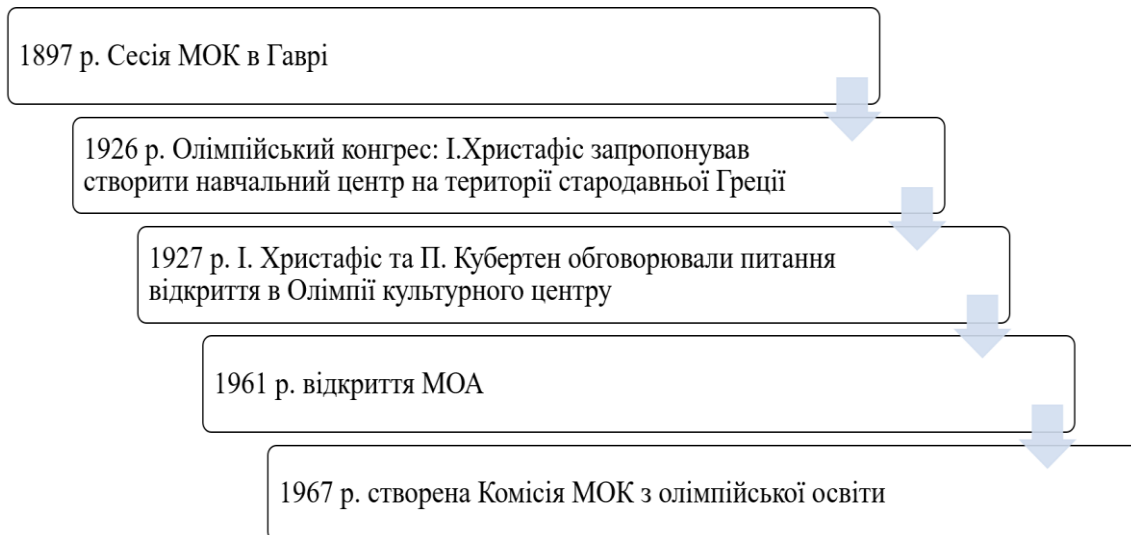

Рис.1.1. Ключові дати розвитку системи олімпійської освіти

Термін «Olympic education» зазвичай перекладається по різному: «олімпійська освіта» чи «олімпійське виховання». Однак зміст, конкретні завдання цього процесу найбільш повно відображає термін – «олімпійська освіта». Кінцевою метою та результатом реалізації олімпійської освіти виступає особистість, яка думає та діє в узгодженні з принципами олімпійської хартії, а також гуманістичними нормами взаємовідносин між людьми, які культивуються олімпізмом [93,145].

Відповідно до визначення проф. В. М. Платонова та проф. М. М. Булатової [24], під поняттям «олімпійська освіта» логічно розуміти використання всієї широти та глибини змісту олімпійського руху з його значною історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, протиріччями, складними зв'язками з різноманітними сферами життя світової спільноти як важливої складової частини гуманітарної освіти та гуманістичного виховання.

Тобто, під олімпійською освітою розуміється не тільки процес вивчення та розповсюдження знань про олімпізм, але й розглядання його як комплексне явище, що реалізується у різноманітних напрямках (рис. 1.2).

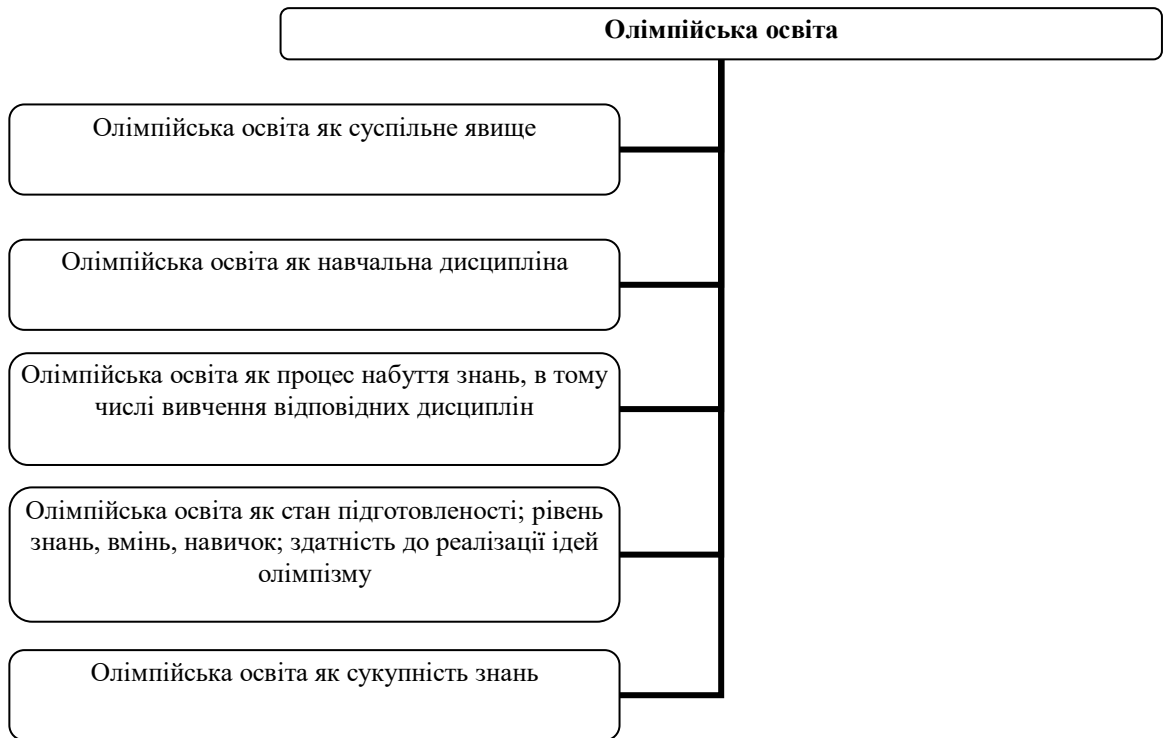

Рис. 1.2. Основні напрямки реалізації олімпійської освіти у сучасному світі [12]

На думку інших вчених, олімпійська освіта – це багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [35, 53, 188].

Олімпійська освіта як система знань розглядається В. Платоновим та М. Булатовою на двох рівнях пізнання: емпіричному та теоретичному, та реалізується в двох основних напрямках: загальноосвітньому та спеціально-освітньому, які принципово відрізняються не тільки за змістом, але й за методичним, матеріально-технічним основам.

Загальноосвітній напрямок передбачає розповсюдження інформації про олімпійський спорт, його історію, структуру, функції, місце і роль у житті світової спільноти. В свою чергу, спеціально-освітній – забезпечує

підготовку спеціалістів сфери фізичної культури та спорту фізкультурно-спортивними освітніми закладами та спеціалізованими факультетами університетів. Адже, саме майбутні спеціалісти будуть працювати з дітьми, підлітками, а також з широкими верствами населення [23].

Здійснивши аналіз літератури, можемо відмітити, що більшість науковців Вацеба О. [30], Корбинський М. [71], Кулінкович Є. [83] мають, по суті однакову точку зору з визначення мети олімпійської освіти. Ми схильні підтримати цю точку зору, в якій вони сходяться на тому, що кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є формування особистості, яка у своїх діях і думках у рамках фізкультурно-спортивної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської хартії.

Досягнення мети олімпійської освіти передбачає вирішення цілого комплексу взаємопов'язаних завдань:

- формування знань про ідеали та цінності олімпізму, про явище гуманізму в цілому, а також про Олімпійські ігри та олімпійський рух, їх історію, цілі, завдання;
- формування інтересів, потреб, установок, ціннісних орієнтацій, які відповідають ідеалам та цінностям олімпізму; «олімпійської» орієнтації на спорт; інтересу до Олімпійських ігор та олімпійського руху; бажання приймати участь в олімпійських змаганнях та завжди демонструвати в них чесну боротьбу; прагнення бути учасником олімпійського руху, сприяти його розвитку;
- формування відповідної системи почуттів та емоційних реакцій (наприклад, почуття відповідальності за реалізацію в спорті та завдяки спорту олімпійських ідеалів та цінностей);
- формування такої поведінки у спорті, таких якостей та здібностей (вмінь та навичок), які забезпечують реалізацію олімпійських ідеалів і

цінностей (конкретно мова йде, про те, щоб сформувати: високоморальну поведінку в спорті, а також переконання в тому, що тільки така поведінка в спорті є єдино правильною і можливою; вміння та навички поважного спілкування з тренерами, суддями та спортсменами, а також дбайливого ставлення до природи під час занять спортом; вміння та навички роз'яснювати та пропагувати ідеї олімпізму) [7, 12, 53, 187].

Президент Олімпійської академії України М. Булатова [21] визначає такі основні завдання у процесі педагогічної діяльності в рамках олімпійської освіти: формування світогляду, основу якого становлять патріотизм, моральність, законослухняність, здоровий спосіб життя; формування позитивних мотивацій до навчання і праці, творчого ставлення до своїх обов'язків; гармонійний розвиток з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи; підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті.

Серед основних завдань олімпійської освіти В. Столяров [141] виділяє певну систему, яка передбачає формування і вдосконалення у дітей і молоді: 1) знань, 2) мотивації (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо); 3) здібностей, умінь і навичок, які проявляються у певній діяльності (поведінці). Причому головним завданням він вважає формування реальної поведінки, способу (стилю) життя, що відповідає цим ідеалам і цінностям.

Зважаючи на те, що олімпійська освіта – перш за все педагогічний процес, та враховуючи результати аналізу літературних джерел В. Єрмолова [53] стверджує, що олімпійська освіта виконує освітні, виховні та оздоровчі завдання.

В ході проведеного дослідження був проаналізований міжнародний досвід реалізації олімпійської освіти. Визначено, що у 90-х роках ХХ ст. зміст олімпійської освіти був спрямований переважно на передачу теоретичних знань, пов'язаних з історією Олімпійських ігор, їх символікою та атрибутикою, результатами виступу співвітчизників на Олімпійських іграх

за допомогою бесід, спецкурсів в окремих навчальних установах. Але з початку XXI ст. зміст олімпійської освіти суттєво доповнюється розділами пов'язаними з характеристикою структури олімпійського руху, видів спорту, представлених у програмі Олімпійських ігор, актуальними проблемами олімпійського руху й шляхами їх вирішення, характеристикою цінностей олімпійського руху, освітніми програмами, що реалізуються на міжнародному та національному рівнях через мережі експериментальних навчальних закладів, в яких проводяться спортивно-масові заходи, науково-дослідна робота, розвиток волонтерського руху [166].

У 70–80-х роках почали розроблятися та впроваджуватись програми та методики олімпійської освіти дітей та молоді. Усі програми, що реалізувалися, можна поділити за двома групами: залежно від мети і завдань, для вирішення яких вони створюються, та залежно від типу закладу освіти, в якому вони були реалізовані. Першу таку програму було розроблено в Канаді у 1976 році, потім у США (1984 р.), Німеччині (1988 р.). За рішенням МОК, Оргкомітетами Олімпійських ігор у Калгарі (1988), Альбервіллі (1992), Ліллекхаммері (1994), Мельбурні (1996), Сіднеї (2000), Афінах (2004), Пекіні (2008), Лондоні (2012), Сочі (2014) реалізовані масштабні проекти з олімпійської освіти для дітей та молоді [24].

Один з успішних проектів із впровадження в освітній процес дітей та молоді програм з олімпійської освіти був реалізований на всій території Греції напередодні Олімпійських ігор 2004 р. Він передбачав розробку навчально-методичного супроводу (посібників, рекомендацій, презентацій, інформаційних буклетів, тощо); проведення тематичних занять, відвідування музеїв, перегляд кінофільмів з олімпійської тематики, проведення спортивно-масових та культурних заходів, організацію «Парків олімпійської освіти» [192].

Аналіз міжнародного досвіду з реалізації національних систем олімпійської освіти дозволив виділити основні групи програм [166]:

- програми олімпійської освіти, реалізовані Організаційними комітетами Олімпійських ігор (Афіни, Пекін, Лондон, Сочі) [185];
- програми комплексного характеру для підростаючого покоління – від дітей дошкільного віку до молоді, що навчається у закладах вищої освіти. Дані програми передбачають взаємодію між центрами олімпійських досліджень й освіти та закладами освіти різного рівня; методичний супровід закладів освіти, а саме забезпечення спеціальною літературою, мультимедійними проектами; викладання спеціальних дисциплін, які пов’язані з олімпійським рухом; регулярне проведення спортивно-масових заходів і конкурсів (у межах освітнього закладу, району, області та на національному рівні); проведення наукових досліджень і конференцій (семінарів, круглих столів) у напрямі олімпійського руху [192];
- програми, реалізовані в освітніх закладах на основі створення методичних комплексів, які реалізуються в мережі експериментальних шкіл, клубів (Англія, Аргентина, Болгарія, Канада, Австралія) [173, 187];
- програми, засновані переважно на проведенні спортивно масових заходів, наприклад малих Олімпійських ігор (Естонія, Чехія та ін.) [177, 184];
- програми, засновані на нерегулярному проведенні конкурсів з олімпійської тематики (малюнків, вікторин, кінофорумів) для учнівської та студентської молоді (Польща, Литва та ін.) [185];
- програми реалізовані під час літніх канікул у молодіжних таборах (Франція) [187].

Дослідження дозволяють зазначити, що провідну роль у поширенні ідей олімпійської освіти відіграє Міжнародна олімпійська академія, спеціалізована установа з вивчення та пропаганди ідей олімпійського руху. Вперше переконання створення спеціалізованого центру з пропаганди ідей та

цінностей олімпізму висунув П'єр де Кубертен, але за життя здійснити цей намір йому не вдалося. Тільки в 1961 р. НОК Греції заснував МОА для «підтримки і пропаганди олімпійського духу», хоча рішення про її створення було прийнято ще в 1949 р. Першим президентом МОА став Нікос Філаретас [18].

З моменту створення Міжнародна олімпійська академія щорічно організовує спеціалізовані сесії. Програма цих сесій включає лекції провідних фахівців галузі філософії та ідеологічних проблем спорту, історії олімпійського руху; теоретичні та практичні заняття, роботу у дискусійних групах, майстер-класи з різних аспектів олімпійської освіти. Учасниками сесій є керівники та представники національних олімпійських академій, науковці, викладачі навчальних закладів різних рівнів акредитації, аспіранти та активісти олімпійського руху з різних країн світу.

Дослідження дозволяють відзначити, що процес інтеграції олімпійської освіти в освітній процес дітей та молоді відбувається завдяки діяльності олімпійських академій у різних країнах світу. Так, Олімпійська академія США щорічно скликає табір, що складається з двох сесій, симпозіумів, семінарів призначених в першу чергу для студентів, спортсменів початкової та середньої ланки, які зацікавлені в отриманні кращого розуміння олімпізму – філософії, яка поєднує спортивні елементи тіла, волі і розуму з культурою та освітою. Олімпійська академія Алжиру проводить щорічні заходи: «Спорт і чесна гра». Цільова група: студенти закладів вищою освіти і коледжів. Основна мета – підвищення обізнаності щодо олімпійського руху за допомогою ігор [200].

Таким чином визначено, що реалізація олімпійської освіти в різних країнах відбувається різними шляхами з використанням певних форм і методів, що визначають національні, історичні та культурні традиції.

Дослідження дозволяють відзначити, що незважаючи на те, що цілеспрямований розвиток олімпійська освіта отримала ще в 1975 році, після

введення у науковий оборот та освітню діяльність, в області олімпійського спорту, терміну «олімпійська освіта», до нинішнього часу не з'явилося точного та однозначного визначення даного поняття і змістової сутності освітнього процесу [17]. Найбільш розповсюджене та достатньо усталене поняття олімпійської освіти як процесу вивчення олімпійського духу та олімпійських ідеалів [192, 198], єдиною суттю якого є освіта та виховання у цінностях олімпізму [31, 72], на думку багатьох спеціалістів, неприпустимо обмежує предметну область процесу отримання знань про олімпійський спорт, його ідеалах, цінностях, досягнень, проблем [17].

Тому з кожним роком укріплюється усвідомлення того, що таке визначення поняття «олімпійська освіта» носить архаїчний характер та неприпустимо знижує освітні та виховні можливості олімпійського руху – явища різнопланового, складного, яке динамічно розвивається з насиченою історією та яскравою сучасністю, яке характеризується складними взаємозв'язками з різними сторонами життя світового суспільства, його проблемами та протиріччями. Це спонукає багатьох фахівців до розширення як поняття «олімпійська освіта», та і його предметної сфери [17].

Визначено, що деякі спеціалісти [199] суттєво розширюють та доповнюють поняття «олімпійська освіта», зокрема – його визначення та предметну область, що підлягає вивченню та викладанню, шляхом включення мистецтва та культури, уявлень, які відносяться до мультикультуралізму, правам людини, стійкості розвитку. Більше того, олімпійську освіту слід розглядати як сукупність освітньої діяльності багатодисциплінарного характеру, з олімпійськими видами спорту та Олімпійськими іграми, які виступають в якості об'єднуючого фактору. Такий характер освіти забезпечується комплексністю, координованістю, взаємодією та взаємодоповненням різних складових [17].

Отже, незважаючи на різні підходи до визначення терміну «олімпійська освіта» уявлення щодо її змісту, в останні роки, істотно змінилося, зокрема,

сьогодні [17], дане поняття включає в себе всю широту та глибину змісту олімпійського руху з його значною історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, протиріччями, складними зв'язками з різними сферами життя світового суспільства і розглядається як важлива складова процесу гуманітарної освіти, що дозволяє виховувати молодь на основі гуманістичних ідеалів олімпійського руху.

1.2. Функціонування системи олімпійської освіти в Україні

Ефективність системи виховання та освіти визначає стратегію розвитку будь-якої країни; її місце та роль в світовому суспільстві. Одним з основних завдань сучасного суспільства є виховання фізично, психічно та духовно здорового покоління [38, 118].

Ще засновник сучасного олімпізму барон П'єр де Кубертен відмічав, що реалізація олімпійської освіти в системі виховання, особливо серед дітей та молоді, що навчається, забезпечує соціальний прогрес та гуманізацію суспільства [81].

Наприкінці 80-х років ХХ ст. зростання суспільно-політичної кризи у колишньому СРСР посилювало прагнення союзних республік до самостійності внаслідок піднесення патріотичних настроїв і національної самосвідомості. Це стосувалося і створення незалежних від Москви різних державних і громадських організацій та інтегрування їх у міжнародні. В Україні такі тенденції проявилися якнайповніше і на хвилі вільнолюбних та самостійницьких настроїв 22 грудня 1990 р. було створено Національний олімпійський комітет України, визнання якого Міжнародним олімпійським комітетом відбулося у вересні 1993 року [169].

Дослідження свідчать, що з середини 90-х років ХХ ст. передові позиції в популяризації, впровадженні олімпійської освіти, збагаченні її змісту і форм міцно зайняла Україна [109]. На думку провідних зарубіжних та

вітчизняних фахівців [22, 55, 199], в Україні фундаментально розроблена та ефективно працює система олімпійської освіти (рис. 1.3.).

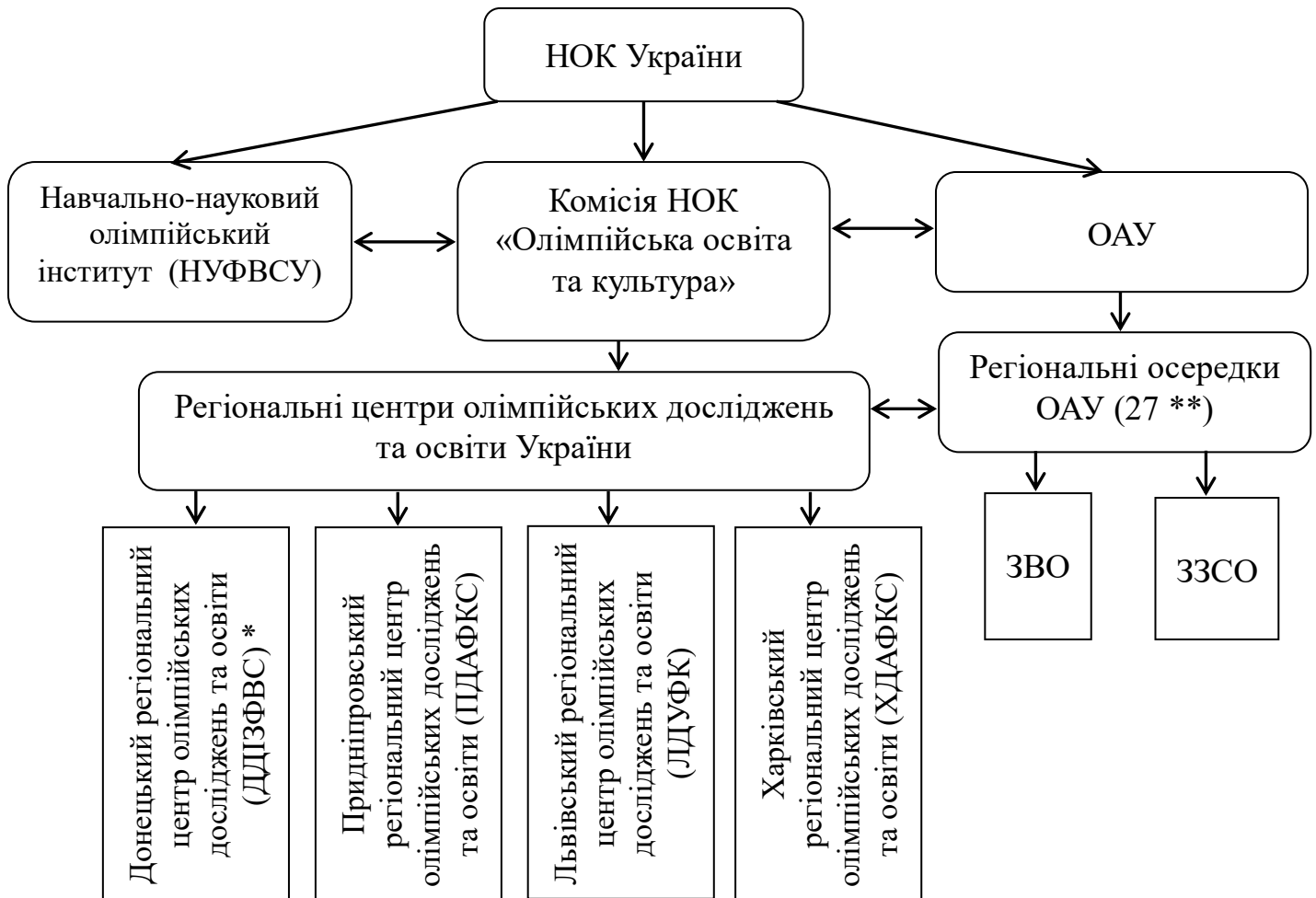

Рис. 1.3. Система олімпійської освіти в Україні [56]

* – тимчасово припинив роботу, ** – м. Севастополь, АР Крим – тимчасово припинив роботу

Вищим керівним органом олімпійського руху в країні є Національний олімпійський комітет, структурною ланкою якого є Комісія НОК України «Олімпійська освіта та культура». Комісію створено з метою залучення членів НОК та спеціалістів з фізичної культури і спорту для забезпечення розвитку системи олімпійської освіти, як важливого фактору об'єктивізації ролі олімпійського спорту в українському суспільстві, поширення ідеалів олімпізму серед широких верств населення [175].

Відповідно до рекомендацій МОК, 20 вересня 1991 р. в Україні було створено Олімпійську академію України, метою діяльності якої є розвиток і зміцнення олімпійського руху в державі, духовне збагачення людей, обмін цінностями національної культури, пропаганда ідей і принципів олімпізму. Саме Олімпійська академія України спільно з Комісією НОК України «Олімпійська освіта і культура» реалізує освітні програми олімпійського спрямування [49, 119].

Діяльність по формуванню цілісної системи олімпійської освіти в Україні почалась в 1992 р. В її основу були покладені два принципи:

- 1) розвиток системи олімпійської освіти в Україні в органічному поєднанні з діяльністю у цьому напрямі Міжнародної олімпійської академії (МОА), Міжнародного олімпійського комітету (МОК) та іншими міжнародними організаціями, які пропагують дух олімпізму та розповсюджують знання в сфері олімпійського спорту;
- 2) концентрація основного об'єму освітньої діяльності у закладах вищої освіти і особливо в системі спеціальної фізкультурної освіти, оскільки посилення в процесі підготовки майбутніх спеціалістів важливих теоретичних, методологічних та світоглядних аспектів олімпійського спорту стає запорукою успішної діяльності вчителів, тренерів та інших спеціалістів в сфері фізичного виховання та спорту [21, 164].

Для повноцінного забезпечення розвитку системи олімпійської освіти Національним олімпійським комітетом України (НОК України), Олімпійською академією України (ОАУ) спільно з Національним університетом фізичного виховання та спорту України (НУФВСУ) була розроблена багаторічна програма науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності [55].

Протягом 1992–1993 рр. вона була детально обговорена з президентом МОК Хуаном Антоніо Самаранчем, провідним спеціалістом МОК та отримала всебічну підтримку з боку цієї організації [25].

Розвиток і поширення знань про олімпійський рух і олімпійський спорт в Україні здійснюється у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому (рис 1.4) [23, 52].

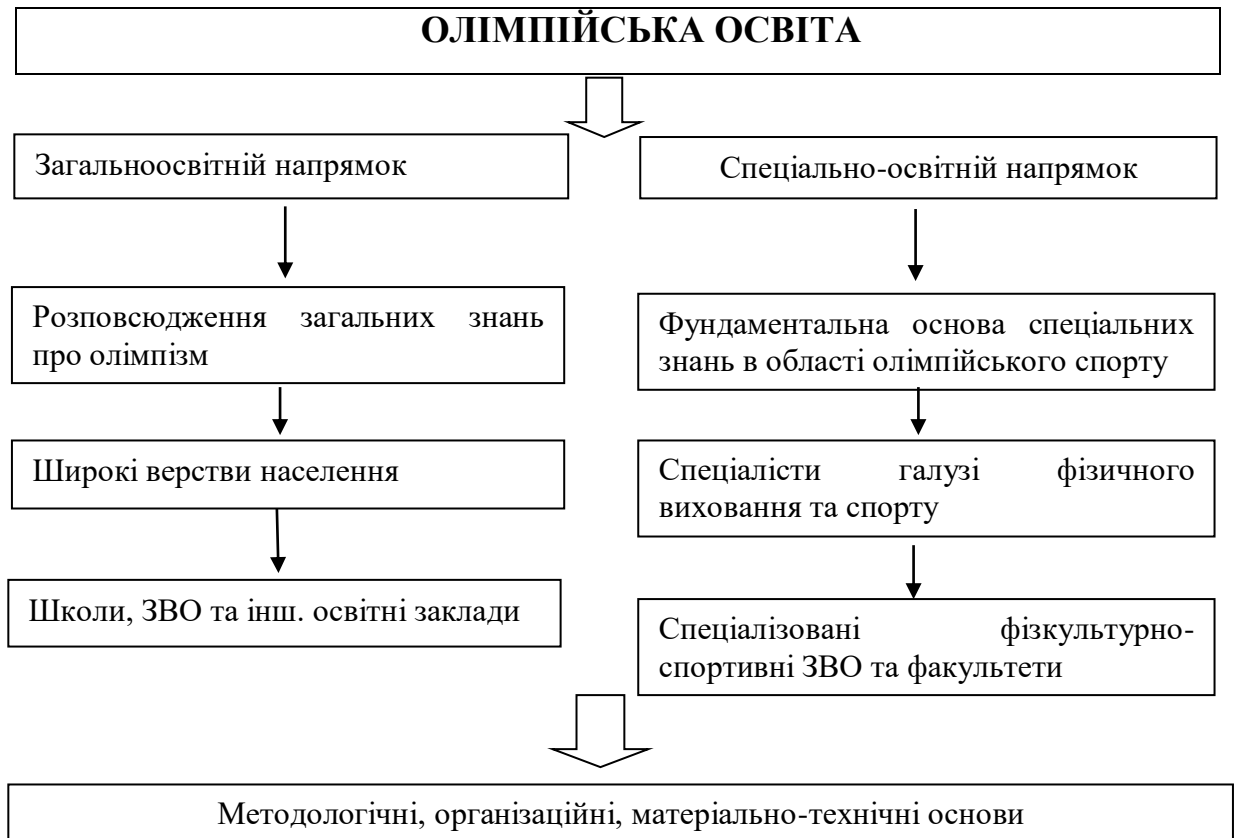

Рис. 1.4. Механізм реалізації ідей олімпійської освіти в Україні [12]

Спеціально-освітній напрям – це складова частина створеної в Україні системи підготовки спеціалістів для різноманітних ланок сфери фізичної культури і спорту: вчителів (викладачів) фізичного виховання, тренерів з видів спорту, спеціалістів зі спортивного менеджменту, рекреації тощо. Цим напрямом олімпійської освіти передбачається поглиблена базова підготовка майбутніх спеціалістів, які навчаються у спеціалізованих фізкультурно-спортивних закладах вищої освіти або відповідних факультетах закладів вищої освіти, за всіма аспектами широкої багатогранної системи знань у сфері олімпійського руху та олімпійського спорту як фундаментальної

основи для подальшого засвоєння студентами спеціальних знань відповідно до профілю обраної спеціальності [53, 109].

Першим кроком у цьому напрямі було створення навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти. Почалось воно з підготовки та видання першого в світі офіційного двотомного посібника «Олімпійський спорт» для студентів спеціалізованих закладів вищої освіти, який побачив світ у видавництві «Олімпійська література». На Олімпійському конгресі, який відбувся в Парижі у 1994 році, за ініціативою президента МОК Хуана Антоніо Самаранча, відбулася його презентація. Видання отримало високу оцінку та було рекомендовано для використання в системі олімпійської освіти та підготовки спеціалістів в різних країнах. Англomовна версія посібника вийшла у світ в 1997 році [104, 120].

Олімпійською академією України спільно з НУФВСУ була розроблена програма з олімпійської освіти для спеціалізованих і неспеціалізованих закладів вищої освіти. Вивчення дисципліни «Олімпійський спорт» в об'ємі 150 годин стало обов'язковим для студентів профільних закладів вищої освіти (на рівні бакалавріату). Курс охоплює теми, що присвячені Олімпійським іграм Стародавньої Греції, їх відродженню в ХІХ ст., олімпійському руху в Україні, його структурі в міжнародному масштабі, правовим основам, економічним програмам, олімпійському спорту та політиці, історії та тенденціям розвитку програм Ігор Олімпіад, олімпійській освіті та іншим актуальним питанням, які виникають на сучасному етапі його розвитку [27].

Наслідуючи приклад НУФВСУ, кафедри олімпійського спорту були створені і в спеціалізованих закладах вищої освіти Дніпра, Донецька, Львова, Харкова, а пізніше на факультетах фізичного виховання провідних педагогічних закладів вищої освіти України [19, 169].

Наступним етапом стало створення навчальної спеціальності «Олімпійський та професійний спорт» та реформування системи підготовки

науково-педагогічних кадрів. З 1992 року почала здійснюватися підготовка спеціалістів вищої кваліфікації – магістрів, кандидатів та докторів наук зі спеціальності «Олімпійський та професійний спорт» [18, 35, 38].

Велику роль у реалізації прийнятої програми відіграло створення видавництва «Олімпійська література», яке за роки своєї діяльності випустило більш ніж 120 книг, присвячених актуальним питанням історії та становлення олімпійського руху, його проблематиці, питанням підвищення ефективності тренувальної та змагальної діяльності спортсменів-олімпійців, медико-біологічним та психологічним основам спортивної підготовки та інш. Це – енциклопедії, підручники, навчально-методичні посібники, монографії, науково-популярні та інш. видання, які представляють інтерес для спеціалістів сфери фізичного виховання і спорту. Вони представляють інтерес не тільки для спеціалістів, але й для багатьох людей, які цікавляться олімпійським спортом. Також у видавництві побачили світ «Олімпійська хартія» (українською мовою), «Олімпійські мемуари» П'єра де Кубертена, «Малий античний олімпійський словник» І. Попеску, «Президенти Міжнародного олімпійського комітету», «Золоті сторінки олімпійського спорту України». В 1994 році під патронатом МОК та НОК України було покладено початок випуску міжнародного науково-теоретичного журналу «Наука в олімпійському спорті». У 1998 році колективом авторів було підготовлено та випущено «Енциклопедию сучасного олімпійського спорту» – книгу, що містить інформацію та статистичні дані про підсумки Ігор Олімпіад сучасності та зимових Олімпійських ігор. «Енциклопедія олімпійського спорту» в 5-ти томах була видана у 2005 році та за повнотою матеріалу, що міститься на її сторінках, не має аналогів у світовій літературі [19, 27, 169].

Підсумком багаторічної роботи авторського колективу під керівництвом професора Володимира Платонова стало двотомне видання «Олімпійський спорт» (2009), в якому викладено різні періоди історії

розвитку давньогрецької цивілізації, описано зародження, розвиток та занепад Олімпійських ігор у Стародавній Греції, спроби їх відновлення в різних країнах у XVII – XIX ст., що завершилися відродженням Олімпійських ігор і формуванням сучасного міжнародного олімпійського руху. В даному виданні розглянуто події та спортивні результати Ігор Олімпіад (1896 – 2008 рр.) і зимових Олімпійських ігор (1924 – 2006 рр.) [14].

Повноцінна та якісна освіта є неможливою без знання історії власного народу. Тому, професором Марією Булатовою було ініційовано пошукову роботу з метою увічнення історичної спадщини українського олімпійського спорту та його активних учасників, підсумком якої стало видання у 2010 р. книг «Олімпійське сузір'я України. Атлети» й «Олімпійське сузір'я України. Тренери» (авт. С. Бубка, М. Булатова), «Олімпійська спадщина України» (авт. М. Булатова) [118].

У 2014 р. професором М. М. Булатовою було ініційовано дослідницько-видавничий проект зі створення енциклопедій, присвячених олімпійським видам спорту, з метою їх всебічної популяризації серед широких читацького загалу. Керівником проекту «Енциклопедії олімпійських видів спорту» став президент НОК Сергій Назарович Бубка. Серію презентувало видання «Легка атлетика. Енциклопедія у запитаннях і відповідях» (авт. С. Бубка, М. Булатова) [14].

Значним внеском у забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти спортивного профілю стали підготовка і випуск таких підручників як: «Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения» (авт В. М. Платонов, 2015); «Менеджмент підготовки спортсменів до Олімпійських ігор» (авт. В. М. Платонов, Н. Коваленко, С. Н. Бубка, Т. К. Есентаев, 2019); «Олімпійський спорт в системі гуманітарної освіти» (авт. М. М. Булатова, С. Н. Бубка, В. М. Платонов, 2020).

В 1992 р. на базі Національного університету фізичного виховання і спорту України був створений Центр олімпійських досліджень та олімпійської освіти, мета якого – розширення наукових досліджень в сфері олімпійського спорту і розвиток системи олімпійської освіти. В 2013 р. він отримав статус міжнародного, а у 2019 році, з метою подальшого розвитку науково-дослідної та освітньої діяльності у сфері олімпійського спорту в Національному університеті фізичного виховання і спорту було відкрито Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ [56, 135].

Протягом 20-ти років при підтримці НОК України ОАУ для студентів, магістрів, аспірантів, молодих вчених щорічно проводяться міжнародні наукові конференції «Молода спортивна наука України» та «Молодь та олімпійський рух», всеукраїнські студентські олімпіади «Студент і олімпійський спорт», «Олімпійський і професійний спорт» та інші [19, 53].

Істотну роль у проведенні дослідницької роботи з проблем олімпійської освіти відіграє лабораторія олімпійської освіти Науково-дослідного інституту НУФВСУ. В 2005–2010 рр. лабораторією спільно з Олімпійською академією України і Міжнародним центром олімпійських досліджень проводились наукові дослідження за темою «Олімпійська освіта в загальноосвітніх учбових закладах України», в 2011–2014 рр. – за темою «Історичні, організаційно-правові та методичні основи реалізації олімпійської освіти в Україні», в 2015 р. за темою «Олімпійська освіта в системі освітнього процесу підростаючого покоління», в період 2017–2019 рр. «Реалізація національної ідеї становлення громадянина-патріота України через ціннісний потенціал олімпізму» [119, 169]. З 2019 року лабораторія була перейменована на лабораторію історії та теорії олімпійського спорту та стала структурним підрозділом Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ.

Важливою складовою у реалізації системи олімпійської освіти є організація музейної справи. Перший Музей спортивної слави України було відкрито в Києві у вересні 1965 року, сьогодні цей музей закрито, однак у

різних регіонах країни функціонують олімпійські галереї, куточки та експозиції спортивної слави, музеї спортивної слави окремого клубу чи команди, музеї олімпійської слави та кабінети олімпійської освіти [16].

Другим важливим напрямом олімпійської освіти в Україні є загальноосвітній. Цей напрямок передбачає поширення знань про олімпійський спорт, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної плеяди, передусім, серед дітей та учнівської молоді, і розвивається за громадською моделлю. Він включає гуманістичні, соціальні, етичні, моральні, патріотичні та інші аспекти впливу на формування особистості дитини [53, 165].

Дослідження дають підставу відзначити, що ефективний засіб залучення молодого покоління до ідеалів та цінностей олімпійського руху, гуманістичного потенціалу олімпійського спорту – це впровадження олімпійської освіти в освітній процес шкільної молоді, залучення до цієї діяльності педагогів, батьків, представників комітету шкільного самоврядування, видатних спортсменів, тощо [108].

Мета загальноосвітнього напрямку олімпійської освіти – це пропагувати серед підростаючого покоління олімпійські цінності, збагачуючи їх знаннями про історію олімпійського руху від його зародження до наших днів, розвитку сучасного олімпійського спорту, Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор, основних ідеалів і цінностей олімпізму, структурі МОК та його правових основах, особливостях проведення олімпійських свят, олімпійській символіці та атрибутиці, видатних особистостях олімпійського руху. Цей напрям реалізується в дитячих дошкільних закладах, загальноосвітніх учбових закладах всіх типів, професійно-технічних училищ, позашкільних начальних закладах (ДЮСШ, СДЮШОР, оздоровчих таборах, клубах по місцю проживання) [7, 165].

Важливим кроком в реалізації олімпійської освіти в школах України є вивчення історії олімпійського руху в рамках навчального предмету «Фізична культура» [21, 145].

З 2004 року спільними зусиллями НОК, ОАУ і Міністерства освіти і науки України проводяться щорічні олімпійські уроки та олімпійські тижні, в програмі яких різноманітні заходи: змагання з дотриманням олімпійських ритуалів і церемоній, вікторини, конкурси, «круглі столи», конференції, диспути та інш. До проведення цих заходів залучаються олімпійські медалісти, ветерани спорту і олімпійського руху, спортивні журналісти [53, 169].

У 2005–2006 рр. у ході розробки нових навчальних програм питання олімпійської тематики було включено до розділу «Теоретико-методичні знання» базових навчальних програм з предмету «Фізична культура» для учнів 1–4-х та 5–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Висвітлення питань олімпійської тематики, визначених у навчальній програмі, знайшло місце на сторінках підручників «Фізична культура» для учнів 5–9-х класів загальноосвітньої школи [52].

Отримані знання оцінюються під час підсумкової атестації по предмету «Фізична культура». Спеціальний курс «Основи олімпійських знань», який реалізується в рамках курсів за вибором учбових закладів, привабливий для педагогів та користується популярністю серед учнів 5–11-х класів [21, 169].

Одним із наймасштабніших проєктів, спрямованих на впровадження питань олімпійської освіти серед шкільної молоді, є функціонування мережі шкіл олімпійської освіти.

Історія цього проєкту бере початок у 2008 р., коли на VIII сесії Олімпійської академії України було прийнято рішення розробити та впровадити у практику пілотний проєкт зі створення Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти. У 2008 р. до зазначеної мережі входило 16 закладів

загальної середньої освіти, у 2020 р. його учасниками є 286 закладів загальної середньої освіти з різних регіонів країни [16].

Виконуючи свою просвітницьку місію, Олімпійська академія України за підтримки НОК України для дітей молодшого та середнього шкільного віку підготувала і видала посібник «Твій перший олімпійський путівник» [169].

Для забезпечення наочності Олімпійською академією країни підготовлено і видано серію із десяти плакатів: «Стародавні ігри», «Відродження», «Символіка», «Ігри, що підкорили світ» та інш. Щорічно Олімпійська академія здійснює підготовку та випуск олімпійського щоденника [53]. Наступний комплект олімпійських плакатів було підготовлено і видано у 2012 р. До комплекту увійшли десять плакатів: «Стародавні Олімпійські ігри», «Відродження», «Олімпійські символи та церемонії» та інш. Наступним проектом НОК України та ОАУ став випуск у 2014 р. серії із 17 плакатів з історичної спадщини олімпійського спорту України. У 2015–2016 рр. НОК України спільно з Олімпійською академією України розпочали реалізацію нового навчального проекту – видання комплекту із 60 плакатів, який розкриває історію становлення і розвитку олімпійських видів спорту – від давнини до сучасності [169].

За ініціативою Національного олімпійського комітету України щорічно проводиться акція «Олімпійська книга», в рамках якої 20 тис. шкіл України безкоштовно поповнюють свої бібліотечні фонди навально-методичною літературою.

Щорічно Олімпійська академія України спільно з Національним олімпійським комітетом України проводять Всеукраїнські науково-практичні семінари для керівників та вчителів шкіл, методистів інститутів післядипломної педагогічної освіти з метою надання методичної допомоги з впровадження олімпійської освіти в навально-виховний процес учбових закладів [9, 164].

Невід'ємною формою впровадження олімпійської освіти є проведення всеукраїнських конкурсів малюнків, літературних робіт, фотографій та інш [104, 169].

Узагальнення існуючого матеріалу дозволяють зазначити, що система олімпійської освіти в Україні, сформована протягом 1990–х років, сьогодні посідає лідируючі позиції у світовому співтоваристві за масштабами організації олімпійських досліджень, поширенням ідей олімпізму та розробкою матеріалів, що дозволяють використовувати надбання олімпійського спорту в гуманітарній освіті молодого покоління.

До основних складових, що вирізняє вітчизняну систему олімпійської освіти серед інших, які реалізуються у світі, слід віднести: запровадження, за ініціативи ректора Київського державного інституту фізичної культури (нині Національний університет фізичного виховання і спорту України), В. М. Платонова, навчальної спеціальності «Олімпійський та професійний спорт»; відкриття кафедри олімпійського спорту та магістратури «Олімпійський спорт і освіта», організація міжнародних наукових конгресів і конференцій; створення видавництва «Олімпійська література» та Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ (ННОІ НУФВСУ); особливістю є і потужна науково-дослідна діяльність співробітників ННОІ НУФВСУ (до 2019 Міжнародний центр олімпійських досліджень освіти), що здійснюється під загальним керівництвом М. М. Булатової, результатом якої є вихід у світ численних фундаментальних праць з олімпійської тематики: навчальні видання для фахівців та студентів закладів вищої освіти, серія енциклопедичних видань з історії олімпійських видів спорту, серія видань, присвячених видатним персоналіям, серія дитячої літератури, серія плакатів, присвячених історії олімпійських видів спорту тощо; встановлення ділових контактів з провідними міжнародними науковими установами, які займаються різними аспектами олімпійського спорту та олімпійської освіти.

1.3. Організація освітнього процесу студентської молоді в Україні

Згідно, з Законом України «Про вищу освіту» освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [57].

Основним завданням освітнього процесу у вищій школі є цілеспрямована і планомірна підготовка майбутніх фахівців різного профілю до творчої життєдіяльності у сучасному суспільстві. Освітній процес у вищій школі – це система організації освітньої діяльності, в основу якої покладено органічну єдність і взаємозв'язок викладання (діяльність викладача) і учня (діяльність студента), спрямованих на досягнення цілей навчання, розвитку особистості студента, його підготовки до професійної діяльності [79, 149, 204].

Для реалізації завдання освітнього процесу на кожному його рівні педагогу закладу вищої освіти потрібно володіти певними методами, прийомами та засобами навчання. Від рівня володіння ними залежить і рівень педагогічної майстерності викладача, ефективність освітнього процесу загалом [154].

Методи навчання (гр. *methodos* – шлях пізнання, спосіб знаходження істини) – це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв'язання освітніх завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності [10].

Прийоми навчання – це складова методу, конкретні дії педагога й студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи інших методів.

Засоби навчання – це різноманітне навчальне обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби та інш.) [77].

Дослідження дозволяють зазначити, що у дидактиці існують такі класифікації методів навчання [36]:

- за джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні, наочні та практичні;
- за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь та навичок, застосування отриманих знань, умінь, навичок;
- за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі (табл.1.1);
- на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний, порівняння, узагальнення, конкретизації та виділення головного (табл.1.2) [92, 176].

Таблиця 1.1

Класифікація методів за характером пізнавальної діяльності [36]

Метод	Зміст
1	2
Пояснювально-ілюстративний	<p>Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.</p> <p>Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.</p> <p>Даний метод знаходить широке застосування у ЗВО для передачі великого масиву інформації.</p> <p>Пояснювально-ілюстративний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування</p>

Продовження таблиці 1.1

1	2
Репродуктивний	<p>Застосування вивченого на основі зразка або правила. Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.</p> <p>Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передує репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).</p> <p>Не гарантує розвитку творчих здібностей студентів. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.</p>
Проблемного викладу	<p>Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.</p> <p>Показує спосіб рішення поставленого завдання.</p> <p>Спосіб досягнення мети — розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.</p> <p>Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.</p> <p>Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.</p> <p>Підхід широко використовується в практиці ЗВО.</p> <p>Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.</p> <p>Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.</p>
Частково пошуковий	<p>Процес мислення здобуває продуктивний характер.</p> <p>Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.</p> <p>Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.</p>
Дослідницький метод	<p>Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.</p> <p>Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.</p> <p>Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).</p> <p>У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.</p> <p>Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.</p>

Дослідник проблем педагогіки І. Туркот [149] виокремлює три великі групи методів (кожна передбачає декілька класифікацій), в основу яких покладено:

- організацію та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, робота з підручником, ілюстрування, самостійне спостереження, вправи, лабораторні, практичні і дослідні роботи);
- стимулювання і мотивацію навчально-пізнавальної діяльності (навчальна дискусія, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу і новизни у процесі викладання, опора на життєвий досвід студента, стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні);
- контроль і самоконтроль навчально-пізнавальної діяльності (усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка у навчанні).

Ця класифікація теж недосконала, оскільки в практиці навчання метод застосовують не ізольовано, а в певному взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими методами і прийомами [36].

Таблиця 1.2

**Класифікація методів на основі внутрішнього логічного шляху
засвоєння знань [92]**

Метод 1	Зміст 2
Індукції	Засвоєння знань здійснюється шляхом переходу від одиничного до загального. Вдаються до неї, як правило, на емпіричному рівні пізнання, коли матеріал є фактичним або пов'язаний із формуванням понять, а також під час вивчення технічних механізмів, виконання практичних завдань, розв'язування математичних чи фізичних задач
Дедукції	Передбачає перехід від загального до конкретного у процесі засвоєння знань. Викладач спочатку повідомляє загальне положення, формулу, закон, які ведуть до поступового розв'язання конкретних завдань

Продовження таблиці 1.2

1	2
Аналітичний	Сутність його полягає у вивченні предметів чи явищ за окремими ознаками і відношеннями, у поділі на елементи, осмисленні зв'язків між ними.
Синтетичний	Полягає він в уявному або практичному поєднанні виокремлених під час аналізу елементів або властивостей предмета в єдине ціле.
Порівняння	За його допомогою встановлюють спільні і відмінні ознаки між предметами і явищами. У навчальному процесі його застосовують з метою загального протиставлення фактів, явищ; зіставлення за вказаними викладачем або визначеними студентами ознаками; порівняння явищ у їхньому розвитку.
Узагальнення	Цей метод передбачає перехід від одиничного до загального, від менш загального до більш загального. Узагальнення здійснюється шляхом абстрагування від специфічного і виявлення притаманних явищам загальних ознак (властивостей, відношень тощо). Застосовують його при осмисленні понять, суджень, теорій.
Конкретизації	Він допомагає студентам перейти від безпосередніх вражень до розуміння сутності того, що вивчається: результати конкретизації постають у формі прикладів, схем, моделей тощо.
Виділення головного	Полягає він у розподілі інформації на логічні частини і виокремленні серед них головних.

В. А. Трайнев та І. В. Трайнев [148] виокремлюють такі евристичні методи навчання: методи «мозкової атаки» (пряма мозкова атака, масова мозкова атака, мозковий штурм); метод багатовимірних матриць; метод вільних асоціацій; метод інверсії; метод емпатії; метод синектики.

Методи «мозкової атаки» побудовані на колективному евристичному діалозі (полілозі), спрямованому на продукування нових ідей.

Метод евристичних запитань застосовуються для спрямування творчого пошуку розв'язання певної проблеми.

Метод багатовимірних матриць є методом морфологічного аналізу систем з метою виявлення невідомих елементів, підсистем. Складність його використання полягає в наявності значного числа варіантів, які необхідно проаналізувати для одержання оптимального розв'язання проблеми.

Метод вільних асоціацій полягає у побудові множини нових асоціацій, окремі з яких можуть послугувати вектором пошуку розв'язання проблеми.

Метод інверсії (перестановка, перевертання) спрямований на розв'язання проблеми у новітніх напрямках (зміна мови постановки проблеми, перехід від площинного представлення об'єктів до просторового, побудова міркувань у зворотному напрямку, тощо).

Метод емпатії є методом особистісних аналогій.

Метод синектики – характеризується ознайомленням студентів зі стратегією розв'язання проблем, спонуканням їх до самостійної постановки проблеми для знаходження шляху її розв'язання [129, 148].

Засвоєння знань студентами та ефективність освітнього процесу залежить не лише від методів і прийомів навчання, але й від форм організації навчальної роботи.

Форма організації освітнього процесу – спосіб організації, побудови й проведення навчальних занять, у яких реалізується зміст навчальної роботи, дидактичні завдання і методи навчання [94].

Форми організації процесу навчання розкривають через способи взаємодії педагога зі студентами під час розв'язання дидактичних завдань. Вони виявляються за допомогою різних шляхів керування діяльністю, спілкуванням, відносинами. У них реалізується зміст освіти, освітні технології, стилі, методи й засоби навчання. Форма організації освітнього процесу – певна структурно-організаційна та управлінська конструкція навчального заняття залежно від його дидактичних цілей, змісту й особливостей діяльності суб'єктів та об'єктів навчання. Форми організації навчання мають упорядковувати освітній процес. Їхньою провідною ознакою для класифікації є дидактичні цілі. Водночас кожна організаційна форма навчання може мати кілька дидактичних цілей [36].

Як зазначено в Законі України «Про вищу освіту» [57], освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;

- практична підготовка;
- контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти є:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

У дидактичному процесі найчастіше виокремлюють чотири групи організаційних форм [36] (табл.1.3).

До першої групи належать: лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра та ін. Ці організаційні форми навчання мають свої особливості. Їх урахування дає змогу фахівцям оптимізувати процес навчання.

Таблиця 1.3

Організаційні форми дидактичного процесу [36]

Навчальні заняття	Практична підготовка	Самостійна робота	Контрольні заходи
лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра	навчальна практика, технологічна практика, переддипломна практика, тощо	робота з друкованими джерелами, самостійне вправління, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних кінофільмів.	іспити/заліки, контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями з різних предметів, вирішення кваліфікаційних завдань, захист курсових та дипломних робіт

Однією з основних форм організації процесу навчання у закладах вищої освіти є лекція. Вона забезпечує системне подання наукових знань у викладенні науково-педагогічних працівників. Матеріал під час лекції подають науково, концентровано, логічно й аргументовано. У підготовці до заняття враховано зміст, структуру, добір прикладів та ілюстрацій, методичне оформлення, розрахунок часу, склад та особливості студентів тощо. Дидактичні цілі лекцій: повідомлення нових знань, систематизація й узагальнення накопичених, формування на їхній основі ідейних поглядів, переконань, світогляду, розвиток пізнавальних і професійних зацікавлень. Загальний структурний каркас будь-якої лекції – формулювання теми, повідомлення плану і літератури, яку рекомендовано для самостійної роботи, а потім – чітке дотримання плану [10, 92, 129].

Часто до видів лекцій зараховують також проблемну лекцію, лекцію-візуалізацію; лекцію із запланованими помилками, бінарну лекцію (лекцію вдвох), лекцію-прес-конференцію тощо. Однак, на думку В. Л. Ортинського [36], це не зовсім правильно, оскільки йдеться не про вид лекції, а метод її викладання: проблемна лекція – на основі проблемного методу; бінарна (лекція вдвох) – методу діалогу; лекція-візуалізація – методу наочності; лекція із запланованими помилками – методу пошуку помилок; лекція-прес-конференція – методу запитань-відповідей.

Існують декілька видів лекції, як форми організації освітнього процесу [94]:

1. Тематична лекція. Вона є основним видом лекції у вищій школі; висвітлює конкретну тему навчальної програми з певної дисципліни. Такі лекції поділяють на вступні і підсумкові. Вступна лекція дає загальне уявлення про завдання і зміст курсу, розкриває структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, взаємозв'язки з іншими дисциплінами. Підсумкова лекція завершує лекційний курс, систематизує здобуті знання.

2. Оглядова лекція. Передбачає систематичний аналіз найважливіших проблем курсу, які пов'язані з практичним досвідом студентів, завданням професійної діяльності.

3. Консультаційна лекція. Вона доповнює, уточнює матеріал оглядової, висвітлює розділи курсу, які викликають труднощі під час самостійного вивчення.

4. Лекційний спецкурс. Виходить за межі навчальної програми, значно розширює і поглиблює наукові знання, полегшує їх творче осмислення.

У закладах вищої освіти, крім лекції, використовують також інші організаційні форми навчання: семінар, лабораторну роботу, науково-практичну конференцію, самостійну навчальну роботу студентів, виробничу практику, стажування в іншому вітчизняному чи закордонному закладі вищої освіти тощо [149].

Важливою організаційною формою освітнього процесу є семінар [15]. Його відмінність від інших форм у тому, що він орієнтує студентів на виявлення більшої самостійності у пізнавальній діяльності. Під час семінару поглиблюються, систематизуються й контролюються знання, здобуті в результаті самостійної позааудиторної роботи над першоджерелами, документами, додатковою літературою тощо. Семінар має такі дидактичні цілі: поглиблення, систематизація; закріплення знань, перетворення їх на переконання; перевірка знань; прищеплювання навичок і умінь самостійної роботи з книгою: розвиток культури мовлення, формування вміння аргументовано обстоювати свої погляди, відповідати на запитання, слухати інших, формулювати запитання. Тому питання плану семінарського заняття мають охоплювати основний матеріал теми й бути короткими, чіткими, їх можна формулювати і в стверджувальній, і в запитальній формах. Зазвичай, на семінарські заняття виносять не більше 4–6 запитань (на двогодинне заняття – не більше 2–3 питань) [85, 156].

Залежно від способу проведення виокремлюють такі види семінарів: семінар-бесіда, семінар-заслуховування, семінар-диспут, семінар-прес-конференція тощо.

Навчальна конференція також є організаційною формою навчання, яка забезпечує педагогічну взаємодію викладача й тих, хто навчається. Вона спрямована на розширення, закріплення та вдосконалення знань. Підготовка до конференції починається з визначення теми, добору питань, які сукупно розкривають обрану тему. Головне в конференції – вільне, відверте обговорення проблемних питань. Конференція за своїми особливостями близька до семінару і є його розвитком, тому методика проведення конференцій подібна до методики проведення семінарів [129, 137].

Мета консультації – аналіз навчального матеріалу, що його недостатньо засвоїли студенти. Основні дидактичні цілі консультацій: ліквідація прогалин у знаннях тих, кого навчають, надання їм допомоги в самостійній роботі. Розрізняють індивідуальні й групові консультації [154].

У процесі навчання використовують ігрові методи. Гру в освітньому процесі розглядають як довільну, внутрішньо мотивовану діяльність, яка передбачає гнучкість у розв'язанні питання про те, як використовувати той чи інший предмет, звертаючись до свого минулого, орієнтуючи себе до сьогодення й прогнозу майбутнього в процесі гри. В інноваційних іграх використовують найрізноманітніші засоби й методи роботи [105, 137, 204].

Ділові ігри – найскладніша форма ігрових занять, під час яких імітують колективну професійну діяльність. Нині їх широко застосовують у закладах вищої освіти. Ділові ігри мають значні дидактичні можливості, оскільки забезпечують закріплення й комплексне застосування знань, здобутих під час вивчення різних дисциплін (інтеграційна роль ігор); формування чіткого уявлення про професійну діяльність в обраній спеціальності; розвиток навичок ефективного управління реальними процесами, зокрема за допомогою сучасних математичних методів і технічних засобів. Професійні

ігри призначені для розвитку творчого мислення, формування практичних навичок та вмінь, вироблення індивідуального стилю спілкування й поведінки під час колективного розв'язання завдань. Вони певною мірою відображають репетицію елементів професійної діяльності [10].

Лабораторне заняття – форма організації навчання, яку проводять за завданням і під керівництвом науково-педагогічного працівника. Основні дидактичні цілі лабораторних робіт – експериментальне підтвердження вивчених теоретичних положень; експериментальна перевірка формул, розрахунків; ознайомлення з методикою проведення експериментів, досліджень та ін. Під час роботи в студентів формуються вміння спостерігати, порівнювати, зіставляти, аналізувати, робити висновки та узагальнення, самостійно проводити дослідження, користуватися різними прийомами вимірів, оформлювати результати у вигляді таблиць, схем, 99 графіків тощо. Водночас у них формуються професійні вміння і навички користуватися різними приладами, апаратурою, системами та іншими технічними засобами у проведенні дослідів [36, 94].

Практичне заняття – форма організації освітнього процесу, під час якої за завданням і під керівництвом науково-педагогічного працівника студенти виконують практичну аудиторну чи позааудиторну роботу з будь-якого предмета. Особливо значну роль практичні заняття мають відіграти у вивченні спеціальних предметів, зміст яких спрямовано на формування професійних умінь. Основна дидактична мета практичного заняття – закріплення й деталізація наукових знань, а головне – формування навичок і вмінь. Для проведення практичного заняття викладач готує відповідні методичні матеріали: тести для виявлення рівня оволодіння необхідними теоретичними положеннями; набір практичних завдань різної складності для вирішування їх на занятті та дидактичні засоби [168].

Індивідуальні заняття є важливою формою організації освітнього процесу. Вони передбачають створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів [36].

Дидактична мета другої групи організаційних форм практичної підготовки – формування у студентів професійних навичок, а також практичних умінь, необхідних для виконання професійних завдань. Практична підготовка студентів закладів вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо–професійної програми для здобуття освітньо–кваліфікаційного рівня і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь. Практична підготовка студентів здійснюється на передових сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, науки, освіти, охорони здоров'я, культури та мистецтва, торгівлі і державного управління. Практична підготовка проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно – методичним керівництвом викладача закладу вищої освіти та спеціаліста з даного фаху. Програма практичної підготовки та терміни її проведення визначаються навчальним планом [92, 165].

До третьої групи – організаційних форм самостійної роботи – належить робота з друкованими джерелами (підручниками, навчальними посібниками, інструкціями, настановами тощо), самостійне вправлення, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально–дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних кінофільмів, прослуховування радіопередач та ін. Мета самостійної роботи студентів – самостійне вивчення, закріплення й поглиблення раніше здобутих і нових знань, набування практичних навичок і умінь. Дидактичні цілі самостійної роботи: закріплення, поглиблення, розширення й систематизація знань, здобутих під час аудиторних занять; самостійне оволодіння новим навчальним матеріалом; формування професійних навичок і вмінь; формування вмінь і навичок самостійної розумової праці; розвиток

самостійності мислення, творчого підходу до розв'язання поставлених завдань; самоосвіта [79].

До четвертої групи – організаційних форм контрольних заходів – належать: іспити/заліки, модульний контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями з різних предметів, розв'язання кваліфікаційних завдань, захист курсових і дипломних робіт [36].

Проведений аналіз літературних джерел, дозволяє зазначити, що використання різних форм і видів навчання сприяє формуванню високоосвічених, компетентних, мобільних самоорганізованих, конкурентоспроможних фахівців.

Висновки до розділу 1

1. Аналіз літературних джерел дозволив визначити, що як соціальне явище, олімпійська освіта бере початок ще з часів Античності та має певні традиції. Узагальнюючи погляди провідних фахівців, які займаються вивченням проблематики олімпійської освіти, дослідження дозволило виділити основні завдання, які вона вирішує – виховання підростаючого покоління шляхом набуття знань, цінностей, які базуються на філософії олімпізму, формування загального світогляду у дітей та молоді, гармонійний розвиток та становлення особистості, залучення до занять спортом та пропагування здорового способу життя серед населення, культивування принципів чесної боротьби у спорті та у повсякденному житті.

2. Функціонування системи олімпійської освіти в Україні розпочалось зі здобуттям незалежності країни. З моменту заснування Національного олімпійського комітету та Олімпійської академії України розпочалось активне впровадження ідей та принципів олімпізму серед різних верств населення. Для необхідного розвитку системи олімпійської освіти, за ініціативи НОК, ОАУ та спільно з НУФВСУ була розроблена багаторічна

програма науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності. Особливістю реалізації вітчизняної системи олімпійської освіти є її гармонійне поєднання з освітнім процесом. Так, в Україні на базі профільних закладів вищої освіти функціонують центри олімпійських досліджень та освіти: Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ (включений до переліку центрів олімпійських досліджень та освіти, які працюють під патронатом МОК), а також регіональні центри олімпійських досліджень та освіти.

3. Дослідження дозволяють зазначити, що освітній процес у вищій школі є поєднанням діяльності викладача та студента, яка спрямована на набуття знань, формування вмінь та навичок, які будуть необхідні для майбутньої професійної діяльності. Для успішної реалізації освітнього процесу викладачу закладу вищої освіти, необхідно володіти методами, прийомами та засобами навчання. Основними формами організації освітнього процесу у закладах вищої освіти є лекція, семінар, практичні заняття, робота з літературними джерелами, іспити та заліки, тощо.

Основні наукові результати розділу опубліковані в працях автора [61, 62, 66].

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи дослідження:

- аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет, нормативно-правових документів;
- опитування;
- експертне опитування;
- структурно-функціональний аналіз;
- моделювання;
- методи математичної статистики.

2.1.1. Аналіз літературних, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет. Теоретичний аналіз та аналітичний огляд науково-методичної літератури та інформації, що міститься на відповідних сайтах мережі Інтернет, дозволив отримати загальне уявлення про ступінь розробленості досліджуваних проблем, виявити основні дані за темою дисертаційного дослідження. За допомогою цього методу були виявлені особливості системи олімпійської освіти в Україні, організаційні засади освітнього процесу студентської молоді.

На основі проаналізованої науково-методичної літератури були визначені мета, завдання, а також актуальність та новизна дослідження, підібрані методи дослідження.

Був проведений аналіз та порівняння отриманих матеріалів з результатами досліджень авторів.

2.1.2. Опитування. Опитування провідних фахівців галузі фізична культура і спорт та студентів закладів вищої освіти України проводилось з метою визначення історичних аспектів, сутності та завдань реалізації системи олімпійської освіти; особливостей її розвитку в Україні; дослідження питання організації освітнього процесу у закладах вищої освіти України. Під час написання дисертаційної роботи, нами були використані такі різновиди опитування, як:

- бесіди з фахівцями галузі фізична культура і спорт;
- анкетування.

Перше анкетування здійснювалось на підставі відкритих питань з метою визначення поглядів студентів на рівень впровадження питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти, проблеми інтеграції олімпійської освіти в освітній процес та шляхи їх подолання. Інструментарієм проведення даного дослідження була анкета (додаток В).

Друге анкетування було спрямоване на визначення, яким чином олімпійська освіта інтегрується в освітній процес студентів.

Інструментарієм проведення даного дослідження була анкета (додаток Г).

Для оцінки ефективності використаного методичного матеріалу під час проведення занять, нами була використана методика «Оцінки ефективності навчальної діяльності студентів» за І. С. Тодоровою [95]. Інструментарієм проведення даного дослідження був бланк методики (додаток Д).

Використання даної методики дозволило: 1) отримати кількісні та якісні дані про ефективність організації освітньої діяльності студентів; 2) забезпечити багатогранний та ефективний зворотний зв'язок від студентів до викладача; 3) визначити задоволеність студентів якістю організації освітнього процесу; 4) сконцентрувати увагу викладачів та студентів на ключових показниках якості освітнього процесу.

Методологічну та теоретичну основу методики склали основні положення особистісно орієнтованої педагогіки відносно цілей, сутності, принципів і технології освітнього процесу, уявлення про психологічну структуру діяльності та про чинники ефективного навчання студентів.

Методика пройшла апробацію у Полтавському університеті споживчої кооперації України (ПУСКУ) у 2002 р., використовується Науково-методичним центром управління якістю освітньої діяльності ПУСКУ з метою моніторингу освітнього процесу [95].

Обробка результатів. У лівій колонці перелічені твердження, які характеризують ефективно організовану навчальну діяльність студента, учня, слухача, у правій – твердження, які характеризують неефективно організовану навчальну діяльність. Бали, наближені до лівої колонки, мають знак “+”, наближені до правої “-”. Усі бали лівого та правого ряду складаються з урахуванням знаків. Кожна підсистема навчальної діяльності подана п'ятьма твердженнями. Для того, щоб обчислити коефіцієнт загальної ефективності навчальної діяльності, уся сума ділиться на 20 (кількість тверджень). Ефективність окремих підсистем навчальної діяльності обчислюється за сумою балів, які отримала кожна з них [95].

$E_{заг}$ – коефіцієнт загальної ефективності, твердження №№ 1–20;

$$E_{заг} = \frac{\sum_{k=1}^{20} \text{балів}}{20}; \quad (2.1)$$

E_m – коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми, твердження №№ 1–5;

$$E_m = \frac{\sum_{k=1}^5 \text{балів}}{5}; \quad (2.2)$$

E_o – коефіцієнт ефективності операційної підсистеми, твердження №№ 6–10;

$$E_o = \frac{\sum_{k=6}^{10} \text{балів}}{5}; \quad (2.3)$$

E_l – коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми, твердження №№ 11–15;

$$E_l = \frac{\sum_{k=11}^{15} \text{балів}}{5}; \quad (2.4)$$

E_p – коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми, твердження №№ 16–20.

$$E_p = \frac{\sum_{k=16}^{20} \text{балів}}{5} [95], \quad (2.5)$$

де:

k – номер твердження;

Ефективність навчальної діяльності визначається за допомогою таблиці (табл.2.1):

Таблиця 2.1

Аналіз та інтерпретація результатів

Значення коефіцієнту	від + 3 до + 1,9	від + 1,8 до + 0,6	від + 0,5 до – 0,5	від – 0,6 до – 1,8	від – 1,9 до – 3
Рівень ефективності	дуже висока	висока	середня	низька	дуже низька

Рівень ефективності навчальної діяльності визначається за отриманими після підрахування коефіцієнтів балами. Рекомендується проаналізувати як загальну ефективність, так й окремі підсистеми навчальної діяльності студентів. Аналізу підлягають усі підсистеми навчальної діяльності студентів, а саме:

1. Мотиваційна підсистема, яка відображає рівень активності та спрямованість навчальної діяльності студента. В численних дослідженнях виявлений достовірний зв'язок мотиваційних орієнтацій з успішністю студента. Так, найбільш позитивний вплив здійснює орієнтація студента на процес і результат (мотивація досягнення), менш продуктивною є орієнтація на оцінку викладача і уникнення неприємностей. У ефективно організованій навчальній діяльності студенти проявляють активність, зацікавленість, захопленість, добровільність, ініціативність, старанність. Та навпаки, у неефективно організованої діяльності переважають пасивність, відсутність зацікавленості, учіння під тиском, з обов'язку.

2. Операційна підсистема, яка показує: а) сформованість орієнтаційної основи навчальних дій – розуміння студентами, що та яким чином робити на лекціях, семінарах, під час самостійної роботи, уміння оцінити свої навчальні дії, знання та набуті навички; б) сформованість навичок та умінь здійснювати навчальну діяльність, легкість, швидкість, якість виконання навчальних дій та операцій; в) типи дій, які виконують студенти під час навчання – творчі, репродуктивні і т. ін.

3. Інформаційна підсистема, яка відбиває: а) кількісні та якісні характеристики інформаційного забезпечення навчальної діяльності, її професійну спрямованість, систематизованість, доступність для засвоєння; б) обсяг інформації, що залишається у довготривалій пам'яті студента, використання отриманої навчальної інформації у практичній діяльності, наявність міжпредметних зв'язків; в) психофізичні характеристики інформації – якість, швидкість мовлення, чіткість записів на дошці, рівень шуму в аудиторії тощо.

4. Регуляторна підсистема, яка характеризує функціональний стан студента – напруженість, настрій, задоволеність, втомленість; наявність та характер зовнішнього контролю з боку викладача, кафедри, деканату; розвиненість самоконтролю, саморегуляції діяльності; ефективність

зворотного зв'язку між викладачем до студентом; стимулюючий, нейтральний або перешкоджаючий вплив студентської групи, стилю педагогічного спілкування.

2.1.3. Метод експертних оцінок дозволяє за допомогою спеціально обраної шкали зробити необхідні виміри суб'єктивними оцінками фахівців – експертів. Як правило, експертна оцінка або експертиза проводиться у вигляді опитування або анкетування групи експертів. Цей метод використовувався з метою визначення проблем та шляхів подолання реалізації олімпійської освіти серед студентської молоді України, виявлення найбільш ефективних форм і методів впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Інструментарієм проведення даного дослідження була анкета (додаток Е).

Експертиза проводилася за допомогою методу переваги (ранжування), у якості оцінки була обрана порядкова шкала, за якою експерти розставляли оцінювані об'єкти по рангах у порядку підвищення їх значущості. Таким чином, фактично експерти присвоювали найменший бал, що дорівнює 1, присуджувався найменш значущому об'єкту експертизи, а найвищий бал – найбільш значущому. Алгоритм роботи з експертного оцінювання включав:

1. Заповнення кожним з експертів таблиці експертизи з використанням методу переваги.
2. Визначення ступеня погодженості думок опитаних експертів за допомогою коефіцієнта конкордації Кендалла.
3. Формулювання висновку про якість експертизи залежно від ступеня погодженості думок експертів.

В дослідженні взяли участь 12 фахівців, серед яких представники НУФВСУ, ЛДУФК, ПДАФКС, ХДАФК. Ступінь узгодженості відповідей експертів визначалася за допомогою коефіцієнта конкордації Кендалла (W).

Коефіцієнт конкордації Кендалла розраховувався за формулою:

$$W = \frac{12S}{m^2(n^3 - n)}, \quad (2.6)$$

де S – сума квадратів відхилення оцінки від середнього значення:

$$S = \sum_{i=1}^n \left(\left(\sum_{j=1}^m x_{ij} \right) - \bar{x} \right)^2 \quad (2.7)$$

де m – кількість експертів; n – кількість об'єктів експертизи, x_{ij} – i -а оцінка j -го експерта; $\bar{x}$ – середня оцінка, виставлена m експертами за всіма n об'єктами експертизи, яка визначається за формулою:

$$\bar{x} = m \cdot (n + 1) / 2 \quad (2.8)$$

де m – кількість експертів; n – кількість об'єктів експертизи.

Для перевірки значущості коефіцієнта конкордації використовувався χ^2 -критерій Пірсона.

2.1.4. Структурно-функціональний аналіз. Структурно-функціональний аналіз – це підхід в описі і поясненні систем, при якому досліджуються їхні елементи та залежності між ними в рамках єдиного цілого; окремі соціальні явища виконують визначену функцію в підтримці і зміні соціальної системи. Кожен елемент цієї структури виконує визначені функції, що задовольняють потреби системи. Діяльність елементів системи програмується загальною структурною організацією, займаними ними позиціями і виконуваними ролями. Структурно-функціональний метод є одним з найважливіших у дослідженні управлінських явищ і процесів. Сутність його полягає у розділенні складного об'єкта на складові частини, вивченні зв'язків між ними та у визначенні притаманних їм специфічних

функцій (ролей), спрямованих на задоволення відповідних потреб системи управління персоналом з урахуванням цілісності останньої та її взаємодії із зовнішнім середовищем.

В дослідженні даний метод наукових досліджень використовувався для виявлення особливостей організаційної структури освітнього процесу студентської молоді України, а також, для визначення місця і ролі олімпійської освіти в освітньому процесі студентської молоді.

2.1.5. Моделювання. В дисертаційному дослідженні метод моделювання було використано для побудови структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у профільних закладах вищої освіти.

Моделювання – це особливий пізнавальний процес, метод теоретичного та практичного опосередкованого пізнання, коли суб'єкт замість безпосереднього об'єкта пізнання вибирає чи створює схожий із ним допоміжний об'єкт-замісник (модель), досліджує його, а здобуту інформацію трансформує на реальний предмет вивчення. Зазначений метод використовувався для розробки та обґрунтування структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентської молоді спеціальності 017 «фізична культура і спорт».

2.1.6. Методи математичної статистики. Обробка кількісних та якісних даних, отриманих у результаті проведення дисертаційного дослідження, була виконана з урахуванням рекомендацій спеціальної літератури та здійснювалася загальноприйнятими методами математичної статистики.

В процесі дослідження використовувався метод середніх величин. Для математичної обробки цифрових даних дослідження використовувалась операційна система WINDOWS XP і програма EXCEL XP.

Обробка результатів дослідження проводилась з використанням електронних таблиць «Excel 2010» (Microsoft, США) і пакета «Statistica 6.0» (StatSoft, США).

Для статистичного аналізу отриманих даних були застосовані наступні статистичні показники [100]:

- середнє арифметичне ($\bar{x}$) визначалося для одержання середньогрупових даних, а також для використання в подальших формулах і обчисленнях,

- середнє квадратичне відхилення (S) характеризує середнє відхилення реальних варіантів від їх середнього арифметичного,

- помилка репрезентативності (m) характеризує коливання середнього арифметичного,

- коефіцієнт варіації (V) – характеристика варіаційного ряду, яка оцінює відношення середнього квадратичного відхилення, тобто фактору розсіювання, до середнього арифметичного, тобто до основного фактору ряду. По аналогії з біологічними дослідженнями прийнято вважати, що якщо коефіцієнт варіації перевищує 10 %, то група, що досліджуваних чисел є неоднорідною, та відповідно, якщо отриманий результат менше 10 %, то група – однорідна.

Досліджувані показники піддавалися аналізу на предмет відповідності нормальному розподілу. З даною метою застосовувався критерій Шапіро-Вілка.

Критерій Стьюдента [100] використовується як параметричний для дослідження різновеликих нормально розподілених вибірок. Критерій застосовується у випадку порівняння вибірок за абсолютним значенням їх середніх арифметичних.

Значення критерія надійності t відповідає довірчій ймовірності та знаходиться за спеціальними таблицями. Приймалась статистична надійність P=95 %, рівень значущості p=0,05.

2.2. Організація досліджень

Дослідження проведено з жовтня 2016 року по травень 2020 року, згідно із затвердженим аспірантурою НУФВСУ планом, в чотири етапи:

I етап досліджень (2016 р.). Проведений аналіз літературних даних, документальних джерел, інформації мережі Інтернет. Це дозволило обґрунтувати тему дисертаційної роботи, визначити актуальність і наукову новизну, практичну та теоретичну значущість роботи, сформулювати мету, завдання, а також підібрати адекватні методи досліджень. Написання I і II розділів роботи.

II етап досліджень (2017 р.). Був присвячений аналізу особливостей впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Для отримання емпіричних даних було використано результати соціологічного опитування, яке було проведене серед студентів та викладачів закладів вищої освіти України. Анкетування проводилося на Всеукраїнській студентській олімпіаді за напрямом підготовки «Спорт» серед студентів закладів вищої освіти України. У процесі соціологічного дослідження було опитано 52 особи з таких ЗВО, як: НУФВСУ, ЛДУФК, ПДАФКС, ХДАФК та ін. Було підготовлено III розділ роботи.

III етап досліджень (2018–2019 рр.). Здійснено опрацювання та інтерпретацію матеріалів, отриманих у процесі анкетного опитування студентів та викладачів закладів вищої освіти України. Друге анкетування проводилося на Всеукраїнській студентській олімпіаді за напрямом підготовки «Спорт» серед студентів профільних та не профільних закладів вищої освіти України. У процесі соціологічного дослідження було опитано 30 осіб.

Анкетування фахівців спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» було проведено під час XIX Сесії Олімпійської Академії України у 2018 році. У дослідженні прийняли участь 12 спеціалістів з таких закладів вищої освіти, як НУФВСУ, ЛДУФК, ПДАФКС, ХДАФК та ін. Це дало змогу визначити

організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців профільних закладів вищої освіти України та обґрунтувати шляхи їх реалізації.

Розроблено структурно-функціональну модель впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді профільних закладів вищої освіти України. Для підтвердження ефективності розробленого підходу до впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, а саме структурно-функціональної моделі, протягом 2018–2019 навчального року було проведено опитування серед студентів 3-го року навчання Національного університету фізичного виховання і спорту України за методикою І. С. Тодорової [95]. У дослідженні прийняли участь 138 студентів з тренерського факультету (n=68) та факультету спорту та менеджменту (n=70) НУФВСУ. Написання IV розділу роботи.

IV етап досліджень (2019–2020 рр.) був присвячений обговоренню отриманих результатів, формулюванню висновків та підготовці дисертаційної роботи до захисту.

РОЗДІЛ 3

ІНТЕГРАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

3.1. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт в Україні

Галузь фізична культура і спорт повноцінна складова не лише життя сучасного суспільства, а й процесу освіти і виховання молоді. Ефективність та якість підготовки фахівців, які працюють з поколінням, що підростає, має стратегічне значення [89, 208].

На думку спеціалістів [16, 31, 38] однією зі складових підвищення якості підготовки кадрів для зазначеної галузі є впровадження в процес навчання майбутніх фахівців питань з олімпійської освіти.

Дослідження дозволили встановити, що станом на 2021 р. в Україні функціонують 72 заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю «Фізична культура і спорт» [67]. Серед зазначених закладів чотири є спеціалізованими у підготовці спеціалістів за напрямом «Спорт»:

- Національний університет фізичного виховання та спорту України (м. Київ),
- Львівський державний університет фізичної культури ім. І. Боберського (м. Львів),
- Харківська державна академія фізичної культури (м. Харків),
- Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту (м. Дніпро).

Центральну роль у реалізації олімпійської освіти в країні відіграє Олімпійська академія України. Розглядаючи олімпійську освіту, як одну з найважливіших складових розвитку олімпійського руху в країні, в рамках проводимого дослідження, нами було виділено та систематизовано проєкти, що реалізуються для студентів закладів вищої освіти за ініціативи та

підтримки Національного олімпійського комітету України та Олімпійської академії України. Дослідження дозволили розділити зазначені проекти за трьома напрямками:

- освітня діяльність;
- проведення загальноукраїнських конкурсів;
- підтримка науково-дослідної діяльності молодих науковців.

Так, до напрямку «освітня діяльність» дослідження дозволили віднести: відкриття за ініціативи ректора КДІФК (нині НУФВСУ) професора Платонова В. М., за підтримки НОК України та Олімпійської академії України у закладах вищої освіти країни кафедр олімпійського спорту (олімпійського та професійного спорту, олімпійської освіти та ін.); підготовку вітчизняними фахівцями навчальних видань із досліджуваної проблематики для забезпечення якості освітнього процесу; включення до освітньо-професійних програм підготовки фахівців таких навчальних дисциплін, як: «Олімпійський спорт», «Олімпійська освіта», «Історія олімпійського руху», «Олімпійський рух у сучасному суспільстві» тощо; відкриття відповідних програм підготовки магістрів; відкриття на базі профільних закладів вищої освіти центрів олімпійських досліджень та освіти.

Серед основних конкурсів з олімпійської тематики які проводяться серед студентської молоді України дослідження дозволили віднести: Всеукраїнську олімпіаду зі спеціальності фізична культура і спорт (напрямок: Спорт); Всеукраїнську олімпіаду з іноземних мов «Студент і олімпійський спорт»; Всеукраїнські конкурси на призи Олімпійської академії України та ін.

До основних науково-дослідних проектів, що реалізуються за підтримки НОК України та Олімпійської академії України, в яких українське студентство має змогу брати участь, дослідження дозволили віднести: міжнародні наукові конференції «Молода спортивна наука України»

(відбувається на базі ЛДУФК), «Молодь та олімпійський рух» (відбувається на базі НУФВСУ) тощо.

Дослідження дозволили виділити і проекти, що спрямовані на залучення широких верств населення, у тому числі і студентської молоді та викладачів закладів вищої освіти України, до ціннісного потенціалу олімпійського руху:

- Олімпійський день – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;
- Міжнародний день спорту – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;
- Європейський тиждень спорту – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;
- Церемонії відзначення кращого спортсмена та тренера місяця; церемонія «Герої спортивного року»; конкурси: «Світ спорту»; конкурс серед журналістів; фотоконкурс; конкурс на краще друковане видання з олімпійської тематики – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та глядачів;
- Проєкти «Do like Olympian», «# Olympic Lab» – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників.

Важливу роль в реалізації питань олімпійської освіти серед студентської молоді України відіграють центри олімпійських досліджень та освіти, що створені на базі профільних закладів вищої освіти, центральну роль серед яких відіграє Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ, який включено до переліку міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти, що діють під патронатом МОК.

Метою роботи Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ є здійснення різнобічної освітньої діяльності у сфері олімпійського спорту, яка засновується на передових світових досягненнях науки та практики; сприяння інтеграції результатів наукових досліджень в освітній процес.

Відповідно до положення, основними завданнями Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ є [113]:

- проведення фундаментальних та прикладних досліджень з історичних, організаційних, правових, соціально-економічних та освітніх аспектів олімпійського руху; теорії і методики багаторічного спортивного вдосконалення;
- підготовка та видання наукової, навчальної та методичної літератури для фахівців галузі фізичної культури та спорту, педагогічних працівників, студентської та шкільної молоді з метою забезпечення широких верств громадськості системою сучасних знань з різних аспектів розвитку олімпійського руху;
- формування довідково-інформаційного фонду для підготовки аналітичних матеріалів, розповсюдження інформаційних продуктів та консультацій з історії та розвитку олімпійського руху, проблем підготовки спортсменів тощо;
- створення сприятливого середовища та забезпечення інформаційними ресурсами для підготовки науково-педагогічних кадрів шляхом базової, на рівні бакалавр, повної вищої та післядипломної освіти на рівні магістра, а також на рівні та доктора;
- розробка та реалізація спеціальних програм для залучення дітей та молоді до ідеалів та цінностей олімпійського руху через виховання та освіту підрастаючого покоління;
- організація та проведення національних та міжнародних конгресів, конференцій, семінарів, круглих столів та інших публічних заходів для

- поширення наукових знань, обміну інформацією та досвідом між дослідниками та практиками в системі олімпійської освіти;
- розвиток співпраці з різними міжнародними та національними спортивними, науковими та освітніми установами та організаціями з метою формування інтегрованого простору, накопичення та обміну знаннями в олімпійській навчально-дослідницькій роботі.

Структура Навчально-наукового олімпійського інституту Національного університету фізичного виховання і спорту України включає такі структурні підрозділи: кафедру історії та теорії олімпійського спорту, лабораторію історії та теорії олімпійського спорту, музей олімпійської слави НУФВСУ, редакційну колегію міжнародного науково-теоретичного журналу «Наука в олімпійському спорті», центр підвищення кваліфікації.

Аналіз вітчизняного досвіду реалізації системи олімпійської освіти в країні дозволяє говорити про те, що Навчально-науковий олімпійський інституту НУФВСУ за організацією освітньої та науково-дослідної роботи є прикладом для наслідування іншими закладами вищої освіти країни.

Наступним кроком роботи, що був здійснений з метою вивчення особливостей впровадження олімпійської освіти у систему підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт в Україні, а саме: яким чином відбувається реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти; в рамках яких навчальних дисциплін найчастіше розглядаються питання з олімпійської освіти; які заходи з впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти та ін., була розроблена анкета та проведено опитування серед студентів, які здобувають освіту у закладах вищої освіти нашої країни.

Результати опитування дозволили встановити, що переважна кількість респондентів, а саме 93 % від загальної їх кількості вступили до закладу вищої освіти обраного профілю за власним бажанням, в той час як 7 % від загальної кількості тих, хто брав участь в опитуванні, визначили «відсутність

альтернативних варіантів для вступу» причиною вступу до обраного закладу вищої освіти.

В ході проведеного дослідження вдалося визначити, що приблизно у 80 % закладах вищої освіти України, реалізація питань з олімпійської освіти здійснюється при вивченні навчальних дисциплін (рис. 3.1). Також, питання з олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи та у позанавчальній діяльності.

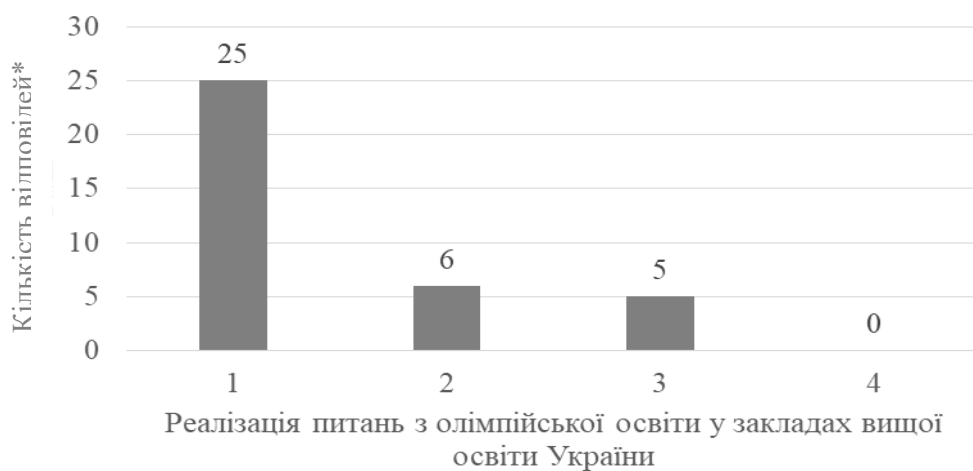

Рис. 3.1. Реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти (n=30), де:

1. Реалізація при вивченні навчальних дисциплін
2. Реалізація при організації науково-дослідної роботи
3. Реалізація у позанавчальній діяльності
4. Питання з олімпійської освіти не реалізуються.

Примітка: *кількість відповідей студентів, які надали відповідь на питання №2 (додаток Г)

Досліджено, що у 73,25 % профільних закладів вищої освіти та у 84 % непрофільних закладах вищої освіти питання з олімпійської освіти реалізуються під час вивчення навчальних дисциплін. В свою чергу, у 21,75 % профільних закладах вищої освіти та у 15,6 % непрофільних

закладах вищої освіти питання з олімпійської освіти вивчаються у позанавчальній діяльності.

Слід зазначити, що лише у 5 % профільних та у 0,4 % непрофільних закладах вищої освіти питання олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи. Отримані результати дозволяють говорити про доцільність більш детального вивчення причин, що обумовили низьку активність в організації науково-дослідної роботи, що пов'язана із вирішенням різних питань олімпійської освіти та пошуку шляхів вирішення цього питання.

Під час проведеного опитування респонденти визначили дисципліни, в рамках яких, розглядаються питання з олімпійської освіти у закладах вищої освіти (рис. 3.2).

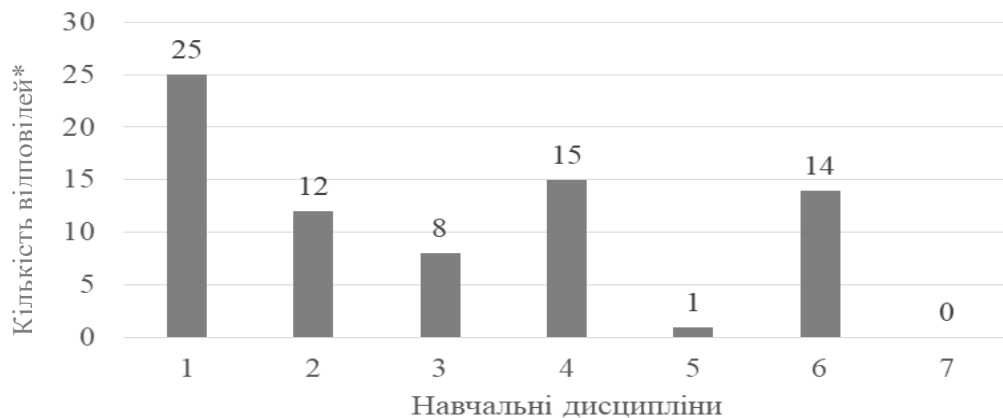

Рис. 3.2. Навчальні дисципліни, в рамках яких розглядаються питання з олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (n=30), де:

1. Олімпійський спорт та професійний спорт
2. Олімпійський спорт
3. Історія олімпійського руху
4. Історія фізичної культури
5. Олімпійська освіта
6. Теорія та методика фізичного виховання
7. Ваш варіант.

Примітка: *кількість відповідей студентів, які надали відповідь на питання №3 (додаток Г)

Так, як свідчать результати проводимих досліджень, найбільш розповсюдженою дисципліною (викладається приблизно у 70 % від загальної кількості закладів вищої освіти), в рамках якої, впроваджуються питання з олімпійської освіти є «Олімпійський та професійний спорт», далі були відмічені такі дисципліни, як – «Історія фізичної культури», «Теорія та методика фізичного виховання», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху», «Олімпійська освіта».

Аналіз змісту навчальних дисциплін дозволяє зазначити, що основний матеріал, який вивчають студенти у закладах освіти є однаковим за змістом; основними навчальними виданнями є: «Олімпійський спорт» (Платонов В. М., Гуськов С. І., 1994 р.), «Олімпійський спорт» (Платонов В. М., Булатова М. М., Бубка С. Н., та ін., 2009 р.), «Олімпійська освіта: теорія та практика» (Єрмолова В. М., 2011 р.), «Менеджмент підготовки спортсменів до Олімпійських ігор» (Платонов В. М., Коваленко Н. П., Бубка С. Н., Єсентаєв Т. К., 2019), «Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти» (Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М., 2019 р.).

У ході дослідження було виявлено, що 90 %, від загальної кількості опитаних, цікавляться питаннями пов'язаними з олімпійським спортом, олімпійською освітою у вільний від навчання час та 10 % відмітили, що не виявляють такої зацікавленості. Такі результати, підтверджують високий інтерес студентської молоді, до питань впровадження олімпійської освіти в процес підготовки кваліфікованих фахівців та дозволяють говорити про актуальність даної роботи.

Дослідження дозволило розглянути, які джерела інформації є найбільш розповсюдженими для вивчення питань з олімпійської освіти, в рамках освітнього процесу, серед студентської молоді (рис. 3.3).

Так, найпопулярнішим джерелом є інформація з мережі Інтернет (144 бали), далі були відмічені наступні – навчальні видання (112 балів), бесіди з

фахівцями (111 балів), бесіди зі спортсменами (87 балів), телевізійні програми (86 балів) та ін. У групі «Ваш варіант» (27 балів) відмітили – бесіди з батьками, перегляд художніх фільмів, бесіди з друзями. Такі результати дослідження, показують доцільність вдосконалення освітнього процесу шляхом вивчення та систематизації інформації, що існує у мережі Інтернет та доповнення тематики домашніх завдань питаннями, відповіді на які можна знайти в мережі Інтернет.

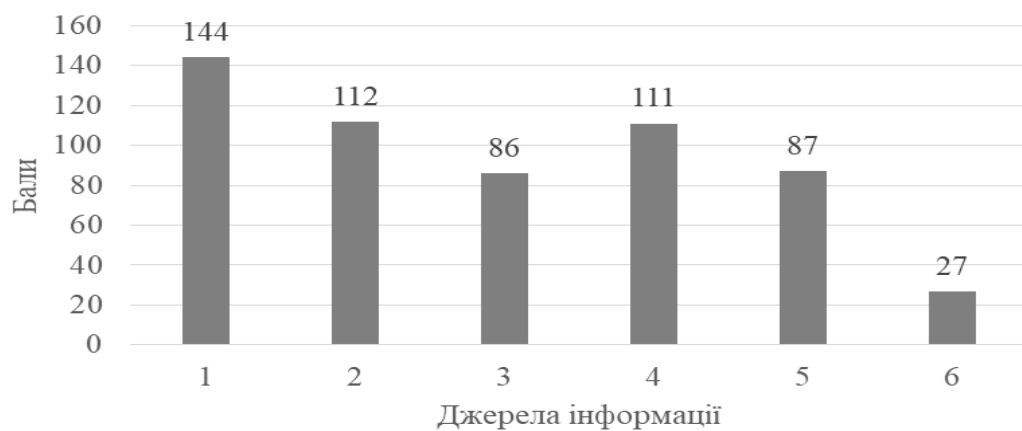

Рис. 3.3. Значущість джерел, що використовуються студентами для вивчення питань з олімпійської освіти (n=30*), де:

1. Інформація з мережі Інтернет
2. Навчальні видання
3. Телевізійні програми
4. Бесіди з фахівцями
5. Бесіди зі спортсменами
6. Ваш варіант

Примітка: *оцінка студентів, які надали відповідь на питання №7 (додаток Г)

Проведене дослідження дозволило зазначити, що у більшій кількості закладів вищої освіти України, питання олімпійської освіти включені у тренерську практику, педагогічну практику, в процес стажування в магістратурі та незначна кількість респондентів відмітили, що у їхньому

закладі вищої освіти питання олімпійської освіти під час проведення практик не розглядаються.

Наступним кроком дослідження, було визначення питання, з вивченням якої проблематики, пов'язані тематики курсових (дипломних, магістерських, кваліфікаційних) робіт респондентів (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Найбільш популярні питання, що вивчаються, в рамках написання курсових (дипломних, магістерських) робіт (n=30*), де:

1. Загальна теорія підготовки спортсменів
2. Теорія та методика фізичного виховання
3. Педагогіка та психологія
4. Менеджмент та економіка у спорті
5. Історія спорту та олімпійського руху
6. Фізична реабілітація, рекреація
7. Ваш варіант

Примітка: *кількість відповідей студентів, які надали відповідь на питання №10 (додаток Г)

Так, найбільш популярними питаннями для вивчення є – загальна теорія підготовки спортсменів (33 %), теорія та методика фізичного виховання (30 %), педагогіка та психологія (18 %), менеджмент та економіка у спорті (3 %), фізична реабілітація та рекреація (3 %). Результати опитування свідчать, що лише 2,5 % з тих, хто брав участь в опитуванні

виконують роботу пов'язану з вивченням питань історії спорту та олімпійського руху. Такі показники пояснюються тим, що тематика курсових, дипломних, магістерських та кваліфікаційних робіт формується з урахуванням наукової тематики кафедри, що розробляється фахівцями кафедри, яка є «випускаючою», тому переважна більшість наукових робіт, пов'язана з проблемами спортивної підготовки або теорією та методикою фізичного виховання. Також, слід зазначити, що 10,5 % респондентів, ще не виконували наукових дослідження. Дані респонденти є студентами першого та другого курсу.

Проведене опитування показало, що переважна кількість респондентів, а саме 44 %, обрали тематику свого наукового дослідження за власним бажанням; 33 % відмітили, що тема дослідження була запропонована науковим керівником; 13 % з тих, хто брав участь в опитуванні обрали тему наукового дослідження із запропонованого переліку та 10 % ще не виконували наукових досліджень.

Також, було визначено, що переважній більшості студентів обрана тематика наукових робіт є цікавою (90 %) та 10 % респондентів не змогли відповісти на дане питання.

Слід зазначити, що лише 27 % від загальної кількості респондентів мають наукові публікації за результатами наукових досліджень, в той же час 73 % не мають жодних наукових публікацій за результатами наукових досліджень, що вказує на низькій рівень мотивації у студентів до наукової праці.

Наступним кроком дослідження було визначення питання, які заходи щодо впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти України (рис. 3.5).

Так, найбільш розповсюдженими заходами з олімпійської освіти, що проводяться на базі українських ЗВО, є заходи пов'язані з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться

представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, тощо) (26 відповідей).

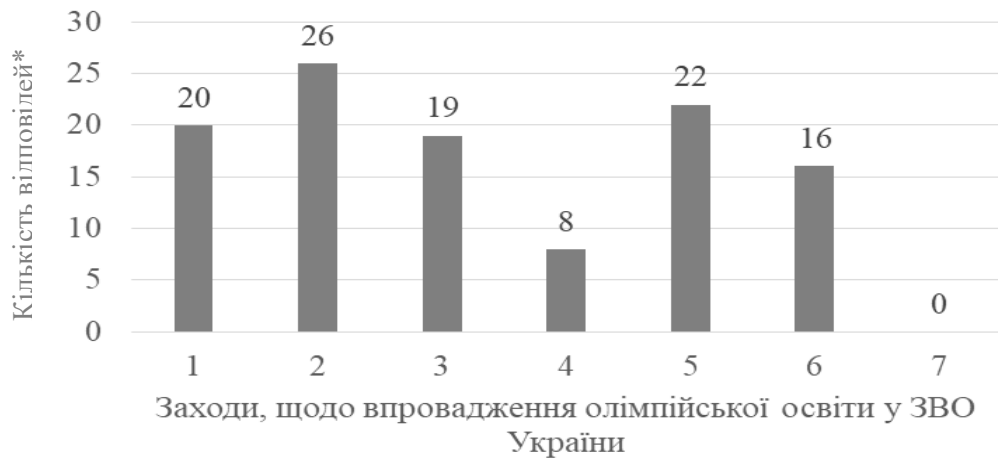

Рис. 3.5. Заходи з впровадження олімпійської освіти, що проводяться у закладах вищої освіти (n=30), де:

1. Організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти
2. Організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих тощо)
3. Організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху
4. Співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо
5. Залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів
6. Перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику
7. Ваш варіант

Примітка: *кількість відповідей студентів, які надали відповідь на питання №15 (додаток Г)

Далі були відмічені такі заходи, як: залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів (22 відповіді), організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти (20 відповідей), організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху (19 відповідей), перегляд документальних фільмів на

олімпійську тематику (16 відповідей), співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо (8 відповідей).

Дослідження дозволили визначити, в яких заходах, в рамках впровадження олімпійської освіти, студентській молоді найбільш цікаво приймати участь (рис. 3.6).

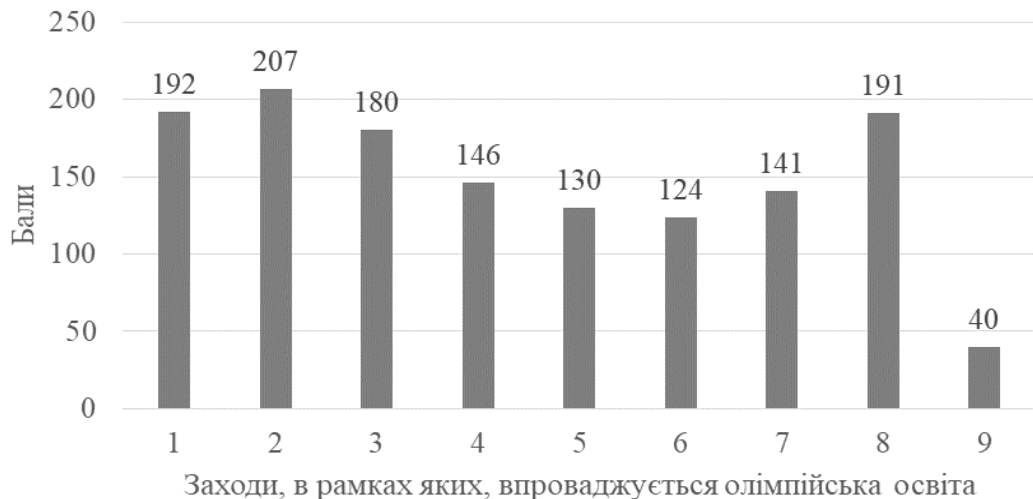

Рис. 3.6. Цікаві, для студентської молоді заходи, в рамках яких, впроваджується олімпійська освіта, у закладах вищої освіти (n=30), де:

1. Участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти
2. Зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху
3. Участь у спортивно-масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладів вищої освіти
4. Участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів
5. Співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо тощо
6. Підготовка до семінарських занять
7. Здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів
8. Участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти
9. Ваш варіант

Примітка: *оцінка студентів, які надали відповідь на питання № 16 (додаток Г)

Респондентам було запропоновано оцінити за дев'ятибальною шкалою (від 0 до 9 балів, де 9 – максимальна оцінка, на думку студента), в яких саме заходах найбільш цікаво приймати участь студентам.

Дослідження свідчать, що зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху, на думку респондентів, є найбільш цікавими, для студентів, заходами, які проводяться як складова впровадження олімпійської освіти у закладах вищої освіти (207 балів), менш цікавими для студентської молоді, на думку самих студентів є – участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти (192 бали), участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти (191 бал), участь у спортивно-масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладів вищої освіти (180 балів), участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів (146 балів), здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів (141 бал), співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо і тощо (130 балів), підготовка до семінарських занять (124 балів).

Дослідження дозволили виявити, що лише 13 % опитаних від загальної кількості респондентів, приймають участь у проєктах, соціальних програмах, грантах, що пов'язані з впровадженням олімпійської освіти, 87 % студентів не приймають участь у жодних подібних заходах.

В ході опитування встановлено, що 80 % від загальної кількості респондентів розглядають спеціальність Фізична культура і спорт, як свою майбутню професію, 13 % респондентів – не змогли відповісти на дане запитання та 7 % не розглядають обраний напрямок, як свою майбутню професію.

Проведене дослідження дозволило виділити особливості інтеграції олімпійської освіти в освітній процес майбутніх фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт. Визначено, що реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти України відбувається, у переважній більшості, при вивченні навчальних дисциплін, а найбільш розповсюдженою навчальною дисципліною є «Олімпійський та професійний спорт»; найбільш розповсюдженими джерелами інформації, які використовуються студентами для вивчення питань з олімпійської освіти є інформація з мережі Інтернет та бесіди з фахівцями. Досліджено, що організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів) та залучення студентів в якості волонтерів до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів є найбільш розповсюдженими заходами з впровадження олімпійської освіти, що проводяться закладами вищої освіти України.

Дослідження дозволяють відзначити, що особливістю реалізації української системи олімпійської освіти є її тісний взаємозв'язок з освітнім процесом, так при підготовці фахівців спеціальності Фізична культура і спорт у закладах вищої освіти, питання олімпійської освіти інтегруються у викладання навчальних дисциплін (найпоширенішою серед яких, у закладах вищої освіти, є «Олімпійський та професійний спорт»), особливістю є й проведення спеціалізованих студентських олімпіад («Всеукраїнська Олімпіада зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»; Всеукраїнська студентська Олімпіада з іноземних мов «Молодь і олімпійський рух» та ін.).

Отже дослідження дозволяють відзначити, що враховуючи тісний зв'язок реалізації системи олімпійської освіти з освітнім процесом, наступним кроком роботи було визначення ефективних форм та методів інтеграції питань олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти.

3.2. Зміст та методологічні засади діяльності профільних закладів вищої освіти України, щодо впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів

Підготовка спеціалістів у сфері фізичного виховання та спорту є одним з важливих елементів розвитку даної сфери. Однак, аналіз літературних джерел дозволив відзначити, що на сьогодні визначена значущість олімпійської освіти у в процесі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт [89], проаналізовані окремі елементи олімпійської освіти в освітньому процесі студентів [38, 145], існують узагальнені та систематизовані форми та методи реалізації олімпійської освіти у школах [21, 53], в той же час наукове обґрунтування інтеграції олімпійської освіти в освітній процес залишається актуальним питанням наукових досліджень.

Сьогодні, підготовка спеціалістів галузі здійснюється за допомогою основних форм та методів педагогіки. Нами були проаналізовані форми та методи роботи зі студентами та виділені найбільш ефективні, які використовуються для впровадження олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти України.

Дослідження свідчать, що засвоєння знань студентами та ефективність освітнього процесу залежить від адекватно підібраних форм організації процесу навчання [92, 171]. Тому першим кроком нашої роботи було дослідження та систематизація форм організації процесу навчання, що мають місце в роботі закладів вищої освіти в Україні.

Фахівці відзначають, що форми організації процесу навчання розкривають через способи взаємодії педагога зі студентами під час розв'язання дидактичних завдань. Вони виявляються за допомогою різних шляхів керування діяльністю, спілкуванням, відносинами. У них реалізується зміст освіти, освітні технології, стилі, методи й засоби навчання. Форма організації навчання – певна структурно-організаційна та управлінська конструкція навчального заняття залежно від його дидактичних цілей, змісту

й особливостей діяльності суб'єктів та об'єктів навчання. На думку спеціалістів, форми організації навчання мають упорядковувати навчальний процес. Їхньою провідною ознакою для класифікації є дидактичні цілі. Водночас кожна організаційна форма навчання може мати кілька дидактичних цілей [10, 154].

Найпоширенішими класичними формами освітнього процесу є навчальні заняття, практична підготовка, самостійна робота та контрольні заходи [36].

Опитування фахівців дозволило зазначити, що питання з олімпійської освіти доцільно впроваджувати в рамках всіх перерахованих форм, тому наступним кроком дослідження була систематизація основних форм освітнього процесу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

Змістове «наповнення» форм освітнього процесу, в рамках яких доцільно впроваджувати питання з олімпійської освіти

Навчальні заняття	Практична підготовка	Самостійна робота	Контрольні заходи
лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра, брейн-ринги, інтерактивне навчання, дистанційне навчання	навчальна практика, технологічна практика, переддипломна практика, стажування	робота з друкованими джерелами, самостійне вправління, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних кінофільмів, прослуховування радіопередач та ін.	іспити/заліки, контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями з різних предметів, вирішення кваліфікаційних завдань, захист курсових та дипломних робіт

Узагальнення матеріалу свідчить, що до першої групи належать: лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне

заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра, брейн-ринг та інші. Зазначена форма є найбільш поширеною (за загальним часом, що відводиться на навчання) при роботі зі студентською молоддю. Під час навчальних занять студент має змогу отримати інформацію від викладача, що може стати ефективним шляхом впровадження олімпійської освіти в освітній процес. Ці організаційні форми навчання мають свої особливості. Їх урахування дає змогу оптимізувати процес навчання.

Освітня мета другої групи виділених організаційних форм – практичної підготовки – формування у студентів фахових закладів освіти професійних навичок, а також практичних фахових умінь, які є необхідними для майбутньої професійної діяльності фахівця у галузі фізичної культури та спорту.

Практична підготовка студентів закладу вищої освіти є обов'язковою частиною освітньо-професійної програми для здобуття певного освітньо-кваліфікаційного рівня та має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь [92]. Практична підготовка студентів, які навчаються за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, відповідно до програми навчання, здійснюється у дитячо-юнацьких спортивних школах, школах вищої спортивної майстерності, спортивних клубах, громадських фізкультурно-спортивних організаціях, у закладах загальної середньої освіти, у закладах вищої освіти тощо.

До третьої групи організаційних форм самостійної роботи – належить робота з друкованими джерелами інформації (підручниками, навчальними посібниками, інструкціями, настановами тощо), які є присвяченими питанням олімпійської освіти та тематиці олімпійського спорту, самостійне вправляння, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних документальних та художніх кінофільмів, відеороликів, прослуховування радіопередач та ін. Завдяки цій формі, студенти мають

зможу отримати більше інформації з різноманітних джерел, різнобічно розглянути питання, які вивчаються, сформувані креативні мислення, що є ефективним для впровадження олімпійської освіти в освітній процес.

До четвертої групи – організаційних форм контрольних заходів – належать: іспити/заліки, модульний контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками та вміннями з різних предметів, розв’язання кваліфікаційних завдань, захист курсових, дипломних та кваліфікаційних робіт. Дана організаційна форма дозволяє покращити якість впровадження олімпійської освіти серед вітчизняних студентів, стимулюючи їх до кращого засвоєння та розуміння матеріалу, що вивчається.

Дослідження дозволяють відзначити, що використовуючи, дані форми та види навчання в освітньому процесі можливо посприяти формуванню та розвитку висококваліфікованих фахівців зі спеціальності «фізична культура і спорт», які будуть конкурентоспроможними та затребуваними на ринку праці.

З метою з’ясування поглядів експертів галузі фізична культура і спорт щодо найбільш ефективних форм та методів, які використовуються педагогами при впровадженні олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді України була розроблена анкета та проведено опитування. У проводимому дослідженні прийняли участь 12 фахівців галузі.

Респондентам було запропоновано оцінити за шестибальною шкалою (від 0 до 6 балів, де 6 – максимальна оцінка, на думку фахівця), найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів.

Проведення опитування фахівців галузі дозволило встановити, що найбільш ефективною формою інтеграції питань пов’язаних з олімпійською освітою, серед інших, є лекції та семінарські заняття (67 балів) (рис 3.7.) ($W=0,72$).

Наступними за значущістю ефективними формами впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів експертами були відмічені – проведення конкурсів, олімпіад, брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту (59 балів), проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з тематики олімпійської освіти (50 балів), організація екскурсій до музею олімпійської слави, олімпійських галерей (35 балів), перегляд відео-матеріалів та спеціалізованих тематичних документальних та художніх фільмів (22 бали), проведення зустрічей з видатними спортсменами, тренерами, фахівцями галузі (19 балів).

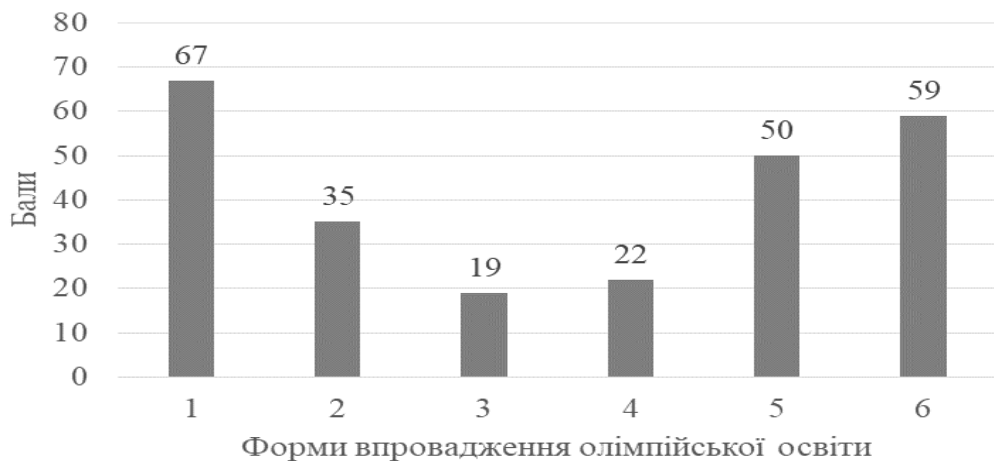

Рис. 3.7. Найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів (n=12*), де:

1. Лекції, семінарські заняття
2. Екскурсії до музею олімпійської слави, олімпійських галерей
3. Зустрічі з видатними спортсменами, тренерами
4. Перегляд відео матеріалів та спеціалізованих фільмів
5. Проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти
6. Проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту.

Примітка: *оцінка експертів, які надали відповідь на питання №4 (додаток Е)

У ході проведеного опитування експертів були виявлені найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді (рис. 3.8.) ($W=0,7$).

Так, фахівцям було запропоновано оцінити за трьохбальною шкалою (від 0 до 3 балів, де 3 – максимальна оцінка, на думку фахівця), найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів.

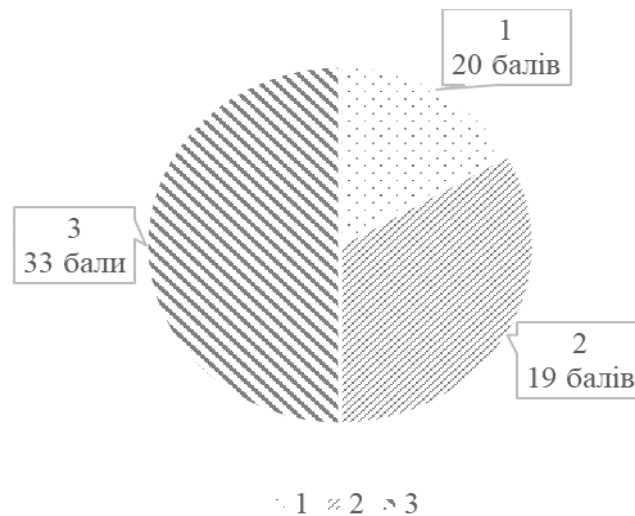

Рис. 3.8. Ефективність методів впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді ($n=12^*$), ($W=0,71$), де:

1. Словесний метод (лекції, семінари та ін.)
2. Наочний метод (презентації, відеоматеріали)
3. Практичний метод (проведення заходів присвячених олімпійській освіті).

Примітка: *оцінка експертів, які надали відповідь на питання №8 (додаток Е)

Дослідження дозволяють відзначити, що найбільш ефективним методом впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, на думку більшості експертів (33 бали), є практичний, а саме організація та проведення заходів присвячених олімпійській освіті. Наступними за значущістю відмічені словесний метод (20 балів) та наочний метод (19 балів).

Такі дані свідчать про те, що сучасна студентська молодь більш якісно опановує знання саме через набуття практичного досвіду. Залучення студентів до організації та проведення заходів присвячених олімпійській освіті, також сприятиме розвитку організаційних здібностей та підвищенню мотивації студентів до навчання.

Проведене дослідження дозволило визначити, що найбільш ефективними формами інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів є лекції, семінарські заняття та організація, проведення та участь студентів у конкурсах, олімпіадах, брейн-рингах з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту. З'ясовано, що саме практичні методи є найбільш ефективними при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес майбутніх фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт.

3.3. Проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді та шляхи їх подолання

Результати, що представлені у попередніх розділах роботи, дозволяють стверджувати, що одним із варіантів успішного розвитку освітньо-виховної системи в країні, формування гармонійно розвиненої, гуманістично орієнтованої особистості фахівця, може бути залучення студентської молоді до олімпійських ідеалів і цінностей, поширення у закладах вищої освіти країни системи олімпійської освіти.

З метою якісної організації процесу впровадження олімпійської освіти в процес роботи зі студентською молоддю України у закладах вищої освіти, в наступним кроком проводимого дослідження було визначення та узагальнення проблем реалізації олімпійської освіти які, на думку студентської молоді, мають місце в реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти країни.

Так, з цією метою, була розроблена анкета та проведене опитування серед студентів профільних закладів вищої освіти України.

Проведене опитування дозволило встановити, що більшість респондентів, а саме 92 %, від загальної їх кількості, вважають, що питання олімпійської освіти необхідно впроваджувати в процес підготовки студентської молоді, 8 % респондентів не змогли відповісти на дане питання. Такі показники підтверджують доцільність впровадження питань олімпійської освіти в освітній процес студентів профільних закладів вищої освіти України.

Також, на думку 92 % респондентів, впровадження питань з олімпійської освіти в процес підготовки студентів профільних закладів вищої освіти сприяє формуванню гармонійно розвинутої особистості, при цьому у 8 % від загальної кількості опитаних виникли труднощі з відповіддю на запитання.

Наступним кроком проводимого дослідження, було визначення та узагальнення думок респондентів щодо якості впровадження питань з олімпійської освіти, які мають місце у закладах вищої освіти, де вони навчаються.

Проведене опитування дозволяє встановити, що 46 % від загальної кількості респондентів, вважають що рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їхньому закладі вищої освіти – вище середнього та 31 % від загальної кількості тих, хто приймав участь в опитуванні відзначають високий рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їхньому закладі вищої освіти, 23 % респондентів відмітили середній рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їх закладах вищої освіти. Жоден із студентів, які приймали участь у проведеному опитуванні, не відзначив низький та нижче середнього рівень впровадження питань з олімпійської освіти у закладі вищої освіти, де вони проходять навчання.

В ході проводимого опитування студентської молоді вітчизняних профільних закладів вищої освіти, було виявлено які проблеми, на думку

респондентів, заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (рис. 3.9).

Респондентам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка, на думку студента) найбільш значущі проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти України.

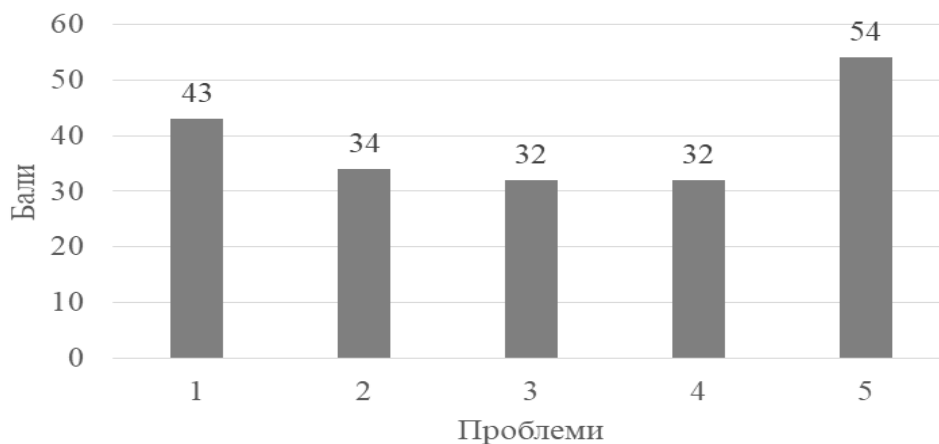

Рис. 3.9. Проблеми, що заважають впровадженню олімпійської освіти закладах вищої освіти України (погляд студентів $n=52^*$), де:

1. Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти
2. Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту
3. Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді
4. Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти
5. Відсутність мотивації студентів до навчання

Примітка: *оцінка студентів, які надали відповідь на питання №6 (додаток В)

Отримані результати дослідження дозволяють відзначити, що більшість респондентів вважають, що саме відсутність мотивації студентів до навчання загалом, в тому числі і до вивчення питань з олімпійської освіти є найбільш значущою проблемою, яка заважає ефективно впроваджувати

олімпійську освіту у закладах вищої освіти України (54 бали), що дозволяє говорити про доцільність пошуку шляхів, спрямованих на підвищення мотивації студентської молоді до навчання. Наступними за значущістю, відповідно до думки респондентів, йдуть такі проблеми, як є недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (43 бали) та недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (34 бали), які, як свідчить практика, можна подолати шляхом активізації співпраці закладу вищої освіти з Олімпійською академією України, щодо отримання необхідних матеріалів. Далі, на думку респондентів, йдуть такі проблеми, що заважають впровадженню питань з олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як: недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (32 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (32 бали), що можливо вирішити шляхом проведення спеціальних семінарів, нарад та розробкою шляхів стимулювання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти до впровадження питань з олімпійської освіти.

Наступним кроком в ході дослідження ми запропонували респондентам визначити шляхи подолання існуючих проблем впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців у профільних закладах вищої освіти (рис. 3.10). Респондентам було запропоновано оцінити за шестибальною шкалою (від 0 до 6 балів, де 6 – максимальна оцінка, на думку фахівця) найбільш ефективні шляхи подолання проблем пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес.

Результати дослідження дозволяють судити, що введення окремих дисциплін, пов'язаних із впровадженням олімпійської освіти більшість респондентів вважають, найбільш ефективним шляхом подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (70 балів).

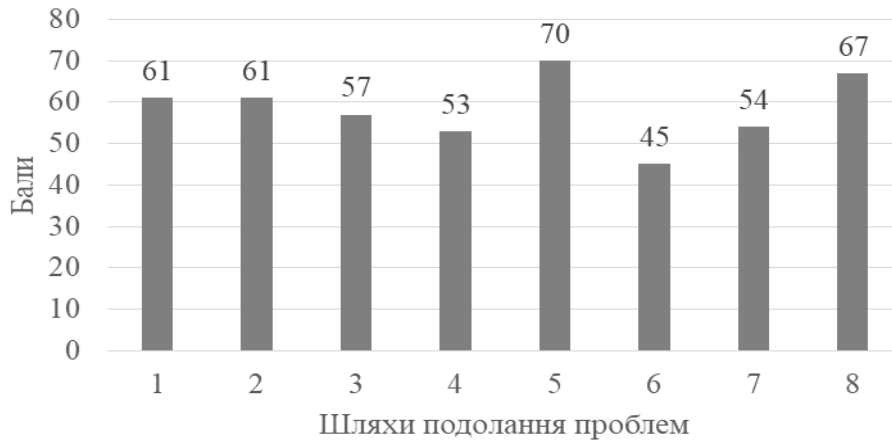

Рис. 3.10. Шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (погляд студентів $n=52^*$), де:

1. Активізація науково-дослідної роботи
2. Активізація співробітництва між кафедрами різних закладів вищої освіти
3. Вдосконалення навчальних програм, навчальних дисциплін
4. Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, що займаються питаннями олімпійської освіти
5. Введення окремих дисциплін, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти
6. Залучення студентів до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті
7. Розповсюдження спеціальної літератури
8. Організація всеукраїнських Олімпіад, конкурсів, тощо

Примітка: *оцінка студентів, які надали відповідь на питання №7 (додаток В)

На думку студентів, це не тільки дозволить покращити їх знання, а й сприятиме підвищенню мотивації до вивчення зазначених питань, що в свою чергу, позитивно вплине на формування їх як кваліфікованих фахівців галузі. Далі було відзначено такі шляхи подолання проблем – організація всеукраїнських навчально-наукових олімпіад, конкурсів, тощо (67 балів), активізація науково-дослідної роботи (61 бал), що також сприятиме, як покращенню роботи колективів у напрямку впровадження олімпійської освіти так і залученню більшої кількості студентів до вивчення питань з

олімпійської освіти. Респонденти також виділили і такі шляхи подолання проблем, як активізація співробітництва між кафедрами різних закладів вищої освіти (61 бал), вдосконалення навчальних програм, навчальних дисциплін (57 балів), розповсюдження спеціальної літератури (54 бали), відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, що займаються питаннями олімпійської освіти (53 бали), залучення студентів до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті (45 балів), що на їх думку дозволить активізувати діяльність з впровадження олімпійської освіти в роботу закладів вищої освіти.

Дослідження дозволяють зазначити, що врахування зазначених респондентами проблем та шляхів їх подолання фахівцями, які працюють зі студентською молоддю здатні покращити не лише процес реалізації системи олімпійської освіти в Україні, а й освітній процес загалом; сприятиме якісній підготовці фахівця галузі.

Визнавши думку студентів щодо проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти країни та шляхів їх подолання, наступним корком роботи було визначення думки із зазначеного питання, фахівців, які працюють зі студентською молоддю.

З метою з'ясування поглядів експертів галузі фізична культура і спорт щодо проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді України та визначення шляхів їх подолання була розроблена анкета та проведено опитування. У дослідженні прийняли участь 12 фахівців.

Аналіз результатів проведеного опитування дозволяє говорити про те, що 100 % респондентів вважають за необхідність впроваджувати олімпійську освіту в процес підготовки студентської молоді України. Такі, дані підтверджують актуальність даного дослідження та важливість інтеграції питань, пов'язаних з олімпійською освітою в процес підготовки майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт.

Також, на думку 100 % експертів, впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів закладів вищої освіти України сприятиме формуванню гармонійно розвиненої особистості.

Дослідження дозволило встановити, що 75 % експертів вважають ефективною інтеграцію олімпійської освіти в освітній процес студентів у закладах вищої освіти. Слід зазначити, що 25 % респондентів не змогли відповісти на дане питання. На нашу думку, це пов'язано з наявністю певних проблем щодо впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів у закладах вищої освіти України.

В ході дослідження, експертами визначені дисципліни, в рамках яких впроваджується олімпійська освіта у закладах вищої освіти України, а саме «Олімпійський та професійний спорт», «Історія фізичної культури», «Теорія та методика фізичного виховання», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху», «Олімпійська освіта».

Проведене опитування дозволило встановити скільки відсотків, на думку експертів, необхідно відводити на вивчення питань пов'язаних, з олімпійською освітою у порівнянні з іншими питаннями навчальних дисциплін. Так, 83 % респондентів вважають, що 6 – 10 % потрібно відводити на вивчення питань, пов'язаних з олімпійською освітою та 17 % відмітили 0 – 5 %.

Наступним кроком проводимого дослідження було визначити значущість циклів дисциплін в рамках яких впроваджується олімпійська освіта (рис. 3.11) ($W=0,73$). Експертам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка, на думку фахівця) значущість, циклів дисциплін, при вивченні яких розглядаються питання олімпійської освіти. Так, на думку експертів, саме у цикл професійно-орієнтованих дисциплін найбільш важливо інтегрувати питання з олімпійської освіти (60 балів), наступною за значущістю була відмічена практика за профілем майбутньої діяльності (46 балів), далі були зазначені –

цикл соціально-гуманітарних дисциплін (32 бали), цикл психолого-педагогічних дисциплін (30 балів) та цикл медико-біологічних дисциплін (12 балів).

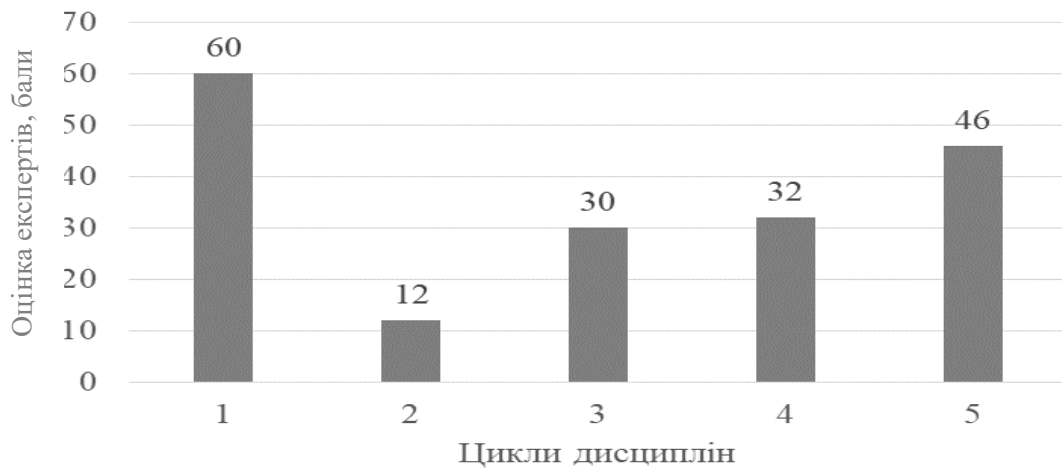

Рис. 3.11. Значущість циклів дисциплін в рамках яких впроваджується олімпійська освіта (результат експертизи, n=12*), де:

1. Цикл професійно-орієнтованих дисциплін
2. Цикл медико-біологічних дисциплін
3. Цикл психолого-педагогічних дисциплін
4. Цикл соціально-гуманітарних дисциплін
5. Професійна практика.

Примітка: *оцінка експертів, які надали відповідь на питання №7 (додаток Е)

Наступним кроком нашого дослідження було виявлення думки експертів, щодо проблем, які заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (рис. 3.12) ($W= 0,71$). Респондентам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка найзначимій проблемі, на думку фахівця) проблеми, що мають місце при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

Так, більшість експертів вважають, що саме недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (60 балів)

є найбільш значущою проблемою, яка заважає ефективній інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентів.

Такі дані, дозволяють говорити про необхідність розробки методичних матеріалів, які будуть присвячені питанням впровадження олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти. Наступними за значущістю, на думку респондентів, слідують – недостатня кількість, у закладах вищої освіти, навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (41 бал), відсутність мотивації студентів до навчання (34 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (24 балів), недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (21 бал).

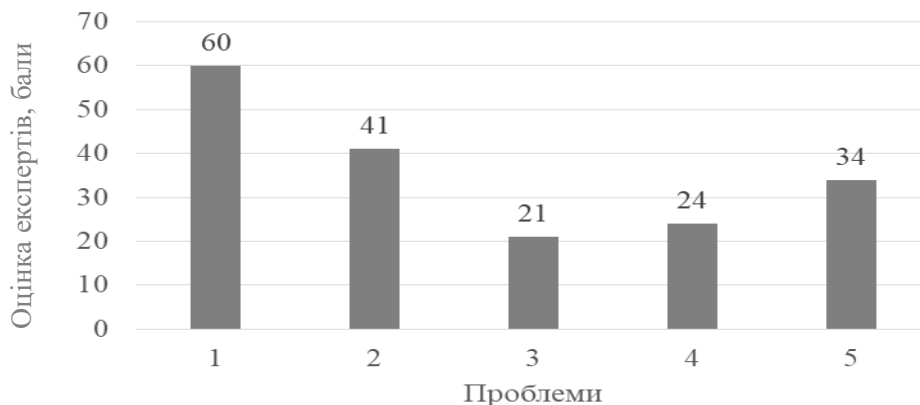

Рис. 3.12. Проблеми, які заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (результат експертизи, n=12*), де:

1. Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти
2. Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту
3. Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді
4. Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти
5. Відсутність мотивації студентів до навчання.

Примітка: *оцінка експертів, які надали відповідь на питання №11 (додаток Е)

Далі в ході дослідження експертам було запропоновано визначити шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді (рис. 3.13) ($W=0,7$). Експертам було запропоновано оцінити за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів, де 10 – максимальна оцінка, на думку фахівця) шляхи подолання проблем, що мають місце при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

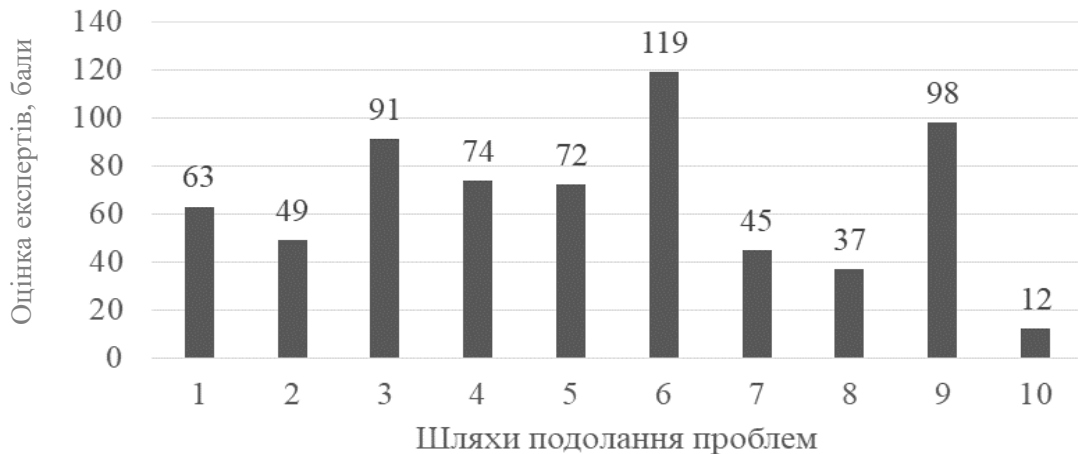

Рис. 3.13. Шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (результат експертизи, $n=12^*$), де:

1. Активізація науково-дослідної роботи
2. Активізація співробітництва між закладами вищої освіти
3. Вдосконалення навчальних програм
4. Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які займаються проблемами олімпійської освіти
5. Введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти
6. Розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять
7. Залучення студентів до волонтерської діяльності
8. Розповсюдження спеціальної літератури
9. Розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти
10. Ваш варіант.

Примітка: *оцінка експертів, які надали відповідь на питання №12 (додаток Е)

Результати дослідження дозволяють відзначити, що розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять є найбільш ефективним шляхом подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (119 балів). На думку експертів, це сприятиме вдосконаленню освітнього процесу студентів та більш ефективній інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт. Далі були відмічені наступні шляхи подолання проблем – розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти (98 балів), що в свою чергу дозволить отримати комплексне уявлення про особливості інтеграції питань олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, що в свою чергу, сприятиме вдосконаленню системи олімпійської освіти у закладах вищої освіти України. Наступними за значущістю визначені – вдосконалення навчальних програм (91 бал), відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які займаються проблемами олімпійської освіти (74 балів), введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти (72 бали), активізація науково-дослідної роботи (63 бали), активізація співробітництва між закладами вищої освіти (49 балів), залучення студентів до волонтерської діяльності (45 балів), розповсюдження спеціальної літератури (37 балів), проведення практичних заходів, організація спортивних свят, малих Олімпійських ігор серед студентів (12 балів).

В ході опитування, 100 % експертів підтвердили доцільність включення питань з олімпійської освіти в процес педагогічної практики студентів, які здобувають освіту за спеціальністю Фізична культура і спорт.

Проведене дослідження дозволило визначити, які заходи з впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти України. Так, експертами визначено, що у всіх закладах вищої освіти України проводяться такі заходи, як організація та проведення наукових

конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти, участь представників закладу освіти у наукових конгресах, конференціях, семінарах, круглих столах з питань олімпійської освіти, написання представниками закладу освіти статей і тез з проблем олімпійської освіти, спортивно-масова робота з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти, зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху. У переважній більшості закладах вищої освіти України налагоджена співпраця із засобами масової інформації та завдяки цьому представники закладів вищої освіти приймають участь у телепроектах, виступають на радіо за тематикою присвяченою олімпійській освіті (10 балів).

Наступним кроком дослідження було встановити розвитку яких особистісних якостей студента сприяє включення питань з олімпійської освіти в освітній процес (рис. 3.14) ($W=0,71$).

Респондентам було запропоновано оцінити за семибальною шкалою (від 0 до 7 балів, де 7 – максимальна оцінка, на думку фахівця), особисті якості студентів, розвитку яких сприяє інтеграція питань з олімпійської освіти в освітній процес студентів у закладах вищої освіти України.

Дослідження дозволяють відзначити, що більшість експертів вважає, що така особиста якість, як бажання популяризувати ідеї олімпійської освіти серед різних верств населення найбільш ефективно розвивається у студентів завдяки включенню та вивченню питань з олімпійської освіти (75 балів). Наступними за значущістю були зазначені – гуманістична орієнтація особистості студента (67 бали), розвиток педагогічної майстерності (62 бали), вдосконалення організаційних та творчих здібностей (52 бали), патріотизм (34 бали), бажання популяризувати національну ідею через фізичну культуру і спорт (34 бали).

Рис. 3.14. Особисті якості студента, розвитку яких сприяє включення питань з олімпійської освіти в освітній процес (результат, експертизи, n=12*), де:

1. Педагогічна майстерність
2. Патріотизм
3. Бажання популяризувати національну ідею через фізичну культуру і спорт
4. Гуманістична орієнтація особистості студента
5. Бажання популяризувати ідеї олімпійської освіти серед різних верств населення
6. Організаційні та творчі здібності
7. Ваш варіант.

Примітка: * оцінка експертів, які надали відповідь на питання №15 (додаток Е)

Узагальнення отриманого матеріалу дозволило встановити, що основними проблемами впровадження олімпійської освіти в освітній процес, на думку самих студентів, є відсутність мотивації до навчання. В свою чергу, фахівці, визначили основними проблемами недостатню кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти та недостатню кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти, відсутність комплексного уявлення щодо особливостей впровадження олімпійської освіти в освітній процес.

Проведені дослідження дозволили виділити шляхи подолання проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів. Так, на думку студентів, найбільш ефективними шляхами подолання проблем є введення окремих навчальних дисциплін пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти та організація всеукраїнських олімпіад, конкурсів з олімпійської тематики. В свою чергу експерти, відзначили, що саме розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять та розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти є найбільш дієвими та ефективними шляхами подолання проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

Висновки до 3 розділу

1. Дослідження дозволили відзначити, що олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт є невід'ємною її частиною та реалізується у закладах вищої освіти при вивченні навчальних дисциплін, при організації науково – дослідної діяльності та у позанавчальній діяльності. Фахівці зазначають, що однією зі складових підвищення якості підготовки кадрів для зазначеної галузі є впровадження в процес навчання майбутніх спеціалістів питань з олімпійської освіти, однак розробка шляхів впровадження питань з олімпійської освіти вимагає наукового обґрунтування.

2. Визначені зміст та методологічні засади діяльності закладів вищої освіти України, щодо впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Так, найбільш ефективними формами впровадження олімпійської освіти в освітній процес, експертами ($W=0,7$) були визначені лекції, семінарські заняття (67 балів), проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту (59 балів) та проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти (50 балів). Також, експертами було визначено ($W=0,71$),

що саме практичні методи (33 бали) є найбільш ефективними при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

3. Дослідження дозволили визначити та узагальнити проблеми реалізації олімпійської освіти серед студентської молоді, що на думку респондентів мають місце у закладах вищої освіти, в яких вони навчаються, а також оцінити їх значущість. Так, на думку респондентів, найбільш значущою проблемою є відсутність мотивації студентів до навчання (54 бали), далі йде недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (43 бали), недостатня кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (34 бали), недостатня кількість кваліфікованих фахівців (32 бали), здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді, відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (32 бали).

4. Визначені шляхи подолання даних проблем. На думку респондентів, найбільш ефективним шляхом подолання проблем є розробка методичного матеріалу для інтеграції питань з олімпійської освіти в рамках семінарських та практичних занять (119 балів); розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів (98 балів); вдосконалення навчальних програм (91 бал) та ін.

Основні наукові результати розділу опубліковані в працях автора [59, 63, 64].

РОЗДІЛ 4

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВКУ СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Технології впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді

Якісна підготовка фахівця тісним чином пов'язана із особливостями організації освітнього процесу у закладі освіти, де він навчається. Проведені дослідження дозволили виділити найбільш значущі проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, а саме: відсутність мотивації студентів до навчання, недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти, недостатня кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту, недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді, відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти. В ході проведеного дослідження нами були визначені шляхи подолання даних проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у закладах вищої освіти України, а саме: розробка методичного матеріалу для інтеграції питань з олімпійської освіти в рамках семінарських та практичних занять, розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів, вдосконалення навчальних програм.

Враховуючи отримані результати, з метою вирішення визначених проблемних питань, наступним етапом виконання дисертаційної роботи було дослідження технологій впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Дослідження дозволяють відзначити [75, 171], що проблеми педагогічної інноватики висуваються на рівень пріоритетних серед проблем

наукової педагогіки. Тому для вирішення педагогічних проблем характерним є широкий інноваційний пошук, сфера якого має досить масштабний характер. Це, зокрема, організаційні, функціональні та змістові перетворення. Особливого значення в сучасній педагогіці набувають інтерактивні технології освітнього процесу.

В ході проведеного дослідження було визначено, що педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу [75].

В свою чергу інтерактивні технології навчання, як частина педагогічної технології передбачають постійну взаємодію, діалог, бесіду між викладачем та студентом, причому домінуючу позицію повинні займати саме студенти, тоді як викладач повинен дати правильне направлення в роботі. Використання даних методів сприяє активному та глибокому засвоєнню матеріалу, що вивчається, а також розвиває вміння вирішувати комплексні завдання.

Аналіз спеціалізованих літературних джерел, проведення бесід із фахівцями (n =12), дозволили виділити інтерактивні технології навчання, які можливо використовувати в освітньому процесі майбутніх фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт, що сприятиме більш якісному засвоєнню навчального матеріалу студентами:

- інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, ротація по трійкам, «Карусель», «Акваріум» (табл. 4.1);
- технології колективно-групового навчання («Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Світове кафе») (табл. 4.2);
- технології ситуативного моделювання (Метод «шести капелюхів», рольові ігри) (табл. 4.3);

- технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, дебати) (табл. 4.4).

Таблиця 4.1.

Інтерактивні технології кооперативного навчання

Технологія	Організація роботи
1	2
Робота в парах – дана технологія сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватися, критичного мислення, вміння переконувати та вести дискусію	<ul style="list-style-type: none"> - Запропонувати студентам завдання, яке буде відповідати темі, що вивчається, поставити запитання для дискусії чи аналізу гіпотетичної ситуації. Пояснити питання і факти, що наведені у завданні, встановити часовий ліміт у 1–2 хвилини для обміркування можливих відповідей або рішень індивідуально. - Об'єднати студентів у пари, визначити, хто буде висловлюватися першим, запропонувати обговорити свої ідеї одне з одним. <p>По закінченню часу на обговорення кожна пара представляє результати роботи, обмінюється своїми ідеями та аргументами з усіма парами</p>
Ротація по трійкам – технологія сприяє активному, ґрунтовному аналізу та обговоренню нового матеріалу з метою осмислення, закріплення та засвоєння	<ul style="list-style-type: none"> - Розробити різноманітні запитання присвячені олімпійській освіті, для того щоб допомогти студентам почати обговорення нового матеріалу. - Об'єднати студентів у трійки. Розмістити трійки так, щоб кожна з них бачила трійку справа та зліва, разом трійки мають утворити коло. - Необхідно дати кожній трійці відкрите запитання (однакове для всіх). Кожен у трійці має відповісти на це запитання по черзі та дійти до спільної відповіді за запитання
Акваріум – такий вид діяльності допомагає вдосконалити навички роботи в малих групах для та сприяти розвитку навичок роботи у команді	<ul style="list-style-type: none"> - Викладач повинен об'єднати студентів у групи по 4–6 чоловік і запропонувати ознайомитись із завданням. Одна з груп сідає у центр аудиторії. - Студенти, що сидять у центрі починають обговорювати запропоновану викладачем проблему. Групі, що працює, для виконання завдання необхідно: прочитати ситуацію вголос, обговорити її в групі, використовуючи метод дискусії, дійти до спільного рішення за 3–5 хвилин. - Усі інші студенти повинні слухати. Не втручаючись у процес обговорення. Після закінчення 3–5 хвилин група повертається на свої місця, а всі інші студенти обговорюють: чи погоджуються вони з думкою групи, що була в «акваріумі», чи була ця думка достатньо аргументованою, доведеною, який з аргументів були найпереконливішими. - Після цього місце в «акваріумі» займає інша група та обговорює наступну ситуацію

Продовження таблиці 4.1.

1	2
<p>Карусель – дана технологія використовується для обговорення гострої проблеми з діаметрально протилежних пропозицій, для збирання інформації з якої-небудь теми, для інтенсивної перевірки обсягу й глибини наявних знань, для розвитку вмінь аргументувати свою позицію. Застосовуючи даний метод, можна досягти узагальнення наявних знань учнів, їх активізацією</p>	<p>- Розставити стільці у два кола. Студенти, що сидять у внутрішньому колі, розташовані спиною до центру, а в зовнішньому обличчям. Отже, кожен сидить один навпроти іншого.</p> <p>- Внутрішнє коло нерухоме, а зовнішнє рухливе: за сигналом викладача всі його учасники пересуваються на один стілець вправо і опиняються перед новим партнером. Викладач повинен дати кожному учаснику зовнішнього кола перелік питань і під час переміщення студент повинен зібрати якомога більше різних відповідей, аргументів на запитання. Мета пройти все коло та отримати відповіді від кожного учасника внутрішнього кола.</p> <p>- Наприкінці відбувається заслуховування окремих відповідей, обговорення того, які питання виявилися особливо складними, продуктивними чи навпаки, як працювали партнери, хто давав найкращі відповіді. Далі можливий обмін – ті учасники, хто був у зовнішньому колі пересідають у внутрішній.</p> <p>Інший варіант «каруселі»: група студентів розбивається на підгрупи по 2–3 чоловіка, на стінах аудиторії викладач розвішує листки з питанням, кожній групі видається маркер різних кольорів. За командою викладача кожна група відповідає на поставлене питання на аркуші паперу по колу</p>

Технологія роботи в малих групах дає можливість учасникам освітнього процесу відчувати себе у «зоні комфорту».

Узагальнення існуючого матеріалу дозволяє відзначити, що при використанні даної технології студенти менш схильні відмовчуватися та замикатися в собі, ніж у великій аудиторії. До переваг роботи у малих групах слід віднести:

- студенти мають більше часу для вивчення і розвитку власних ідей;
- одночасно декілька груп можуть працювати над різними частинами однієї проблеми;
- малі групи передбачають значну включеність всіх студентів;
- що сприятиме збільшенню можливостей для впливу на кінцевий результат;

- коли кінцевий результат включає в себе думки кожного з учасників групи, вони глибше розуміють його логіку та нюанси, тому всі члени групи будуть відчувати відповідальність за свої думки та відповіді.

Таблиця 4.2

Технології колективно-групового навчання

Технологія	Організація роботи
<p>«Мозковий штурм» – ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, що спонукає учасників проявляти свою уяву і творчість шляхом вільного висловлення думок і допомагає знаходити кілька рішень з конкретної теми. Сприяє розвитку комунікативних якостей, навичок ефективного між особового спілкування та колегіальних стосунків. Формує уміння генерувати ідеї, ставити доречні питання, робити критичні висновки</p>	<p>- Викладач повинен сформулювати проблемне питання та озвучити студентам, далі необхідно запропонувати всім висловити ідеї, коментарі, навести приклади пов'язані з даною проблемою в обмежений проміжок часу (10–15 хвилин). Кожен студент має висловити всі свої думки з проблемного питання.</p> <p>- Далі, студенти повинні колективно обрати найкращі відповіді та ідеї. Автори відібраних ідей обґрунтовують та захищають свої коментарі. За результатом обговорення приймаються колективні рішення щодо вирішення поставленої проблеми.</p> <p>- Викладач повинен стимулювати студентів висловлювати всі свої думки, проявляти уяву та креатив, для того, щоб вирішення проблеми було нестандартним</p>
<p>«Дерево рішень» – дана технологія сприяє аналізу та кращому розумінню механізму прийняття складних рішень, а також визначенню «плюсів» та «мінусів» проблеми</p>	<p>- Викладач повинен підготувати інформацію про проблему, завдання, що не має однозначного вирішення.</p> <p>- Розділити студентів на групи по 2–3 чоловіка. Кожна група дискутує над проблемою та робить записи на своєму «дереві рішень» (аркуші паперу), далі групи міняються листами та дописують на «деревах» інших свої ідеї не критикуючи та не змінюючи тих записів, що вже є. «Дерева» повертаються до своїх господарів, група вносить правки згідно з дописами інших, дискутують над остаточним рішенням і потім презентують остаточну відповідь на завдання</p>
<p>«Світове кафе» – дана технологія сприяє більш ефективному пошуку креативних рішень на задане питання, сприяє розвитку комунікативних навичок та структуруванню інформації</p>	<p>- Викладач розподіляє групу на 3 малі підгрупи.</p> <p>- Кожній групі задається певне питання, на яке студенти мають знайти найбільшу кількість рішень.</p> <p>- Один студент з групи є «господарем» кафе.</p> <p>- За командою викладача учасники своїх підгруп міняються місцями, на своєму місці залишається лише «господар», який повинен презентувати іншим учасникам ідеї своєї підгрупи.</p> <p>- Нові сформовані підгрупи доповнюють відповіді попередніх учасників.</p> <p>- В кінці всі групи мають презентувати свої відповіді та обґрунтувати свої думки</p>

Дослідження дозволяють відзначити, що використання технологій колективно-групового навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти дозволяє розвивати у студентів вміння пошуку раціональних шляхів вирішення проблем, аргументації та структуризації власних думок.

Таблиця 4.3

Технології ситуативного моделювання

Технології	Організація роботи
1	2
<p>Метод «шести капелюхів мислення» – дозволяє розвинути гнучкість розуму, креативність, допомагає правильно прийняти рішення. Підходить для оцінки незвичайних та інноваційних ідей, коли важливо врахувати будь-яку думку і розглянути ситуацію під різними площинами. При використанні даного підходу перевага часто надається не найкращому з варіантів, а найуспішнішому з огляду на обґрунтування полеміці</p>	<p>- Викладач повинен підготувати проблемну ситуацію, яку необхідно вирішити (наприклад, «Чи варто дозволяти компаніям, що виготовляють фаст-фуд приймати участь у партнерських програмах, що організовує МОК?»)</p> <p>- 1 група – червоні капелюхи – пов’язані з почуттями, інтуїцією. Інтуїтивні здогади, відчуття та емоції повинні бути на першому плані при вирішенні проблеми. Студенти повинні зрозуміти відповіді один одного, рушійні сили та підґрунтя запропонованих ними рішень. (Варіант відповіді – «Так, варто. Тому що це сприятиме залученню більших фінансів на розвиток олімпійського руху у світі»).</p> <p>- 2 група – чорні капелюхи. Студенти цієї групи повинні критично поставитись до вирішення питання, вказати на недоліки і ризики, знайти усі слабкі місця та вказати їх (недоліки – пропаганда шкідливого харчування, ризики – супротив суспільства).</p> <p>- 3 група – зелені капелюхи. Студенти даної групи повинні знайти рішення проблеми нестандартним, творчим шляхом. Запропонувати нові ідеї та альтернативні рішення (введення в меню фаст-фудів більш корисних продуктів та блюд).</p> <p>- 4 група – білі капелюхи. Учасники цієї групи повинні зосередитись на інформації, фактах, цифрах, що в них є (скільки коштів компанії інвестують для підтримки олімпійського спорту, яку кількість фаст-фуду виробляють на рік та як це впливає на здоров’я населення та інш.)</p> <p>- 5 група – жовті капелюхи. Студенти цієї групи повинні знаходити всі позитивні сторони вирішення даної проблеми, намагатися знайти переваги пропозиції, перспективи та можливі виграші, виявити приховані ресурси (залучення коштів на розвиток олімпійського руху, вигідні умови партнерської взаємодії).</p> <p>- 6 група – сині капелюхи. Дана група не пов’язана з виробленням рішення. Вони керують процесом, слідкують за дотриманням тематики, підбивають підсумки</p> <p>- Далі кожна група обговорює обрану позицію, залежно від кольору капелюха і потім кожен по черзі висловлює своє рішення</p>

Продовження таблиці 4.3

1	2
Рольова гра, імітація – розвивають уяву та навички критичного мислення, сприяють практичному застосуванню вміння розв’язувати проблеми	- Викладач обирає тему для імітації або рольової гри (наприклад, імітація сесії МОК, під час якої обирається наступний президент). - Розподілення ролей між студентами (5 кандидатів на пост президента, члени МОК, що будуть обирати президента). - Проведення гри (кожен з «кандидатів на пост президента» готує свою програму розвитку олімпійського руху на наступні 8 років та презентує її, члени МОК голосують за кандидатів та обирають 2, далі кожен повинен продемонструвати своє прагнення стати президентом, свою кваліфікацію, далі, остаточне обрання 1 кандидата)

Педагог, в свою чергу, використовуючи технології колективно-групового навчання, спрямовує пізнавальну діяльність студентської молоді у необхідне русло, дотримуючись демократичного стилю керування та підтримує ініціативність студентів.

Інтерактивна діяльність в освітньому процесі передбачає організацію й розвиток ділового спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного рішення загальних, але значущих для кожного учасника завдань. У ході діалогового спілкування студенти вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях. Для цього організовується індивідуальна, парна й групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри.

Рольова гра – метод програвання (інсценування) ролей. Навчання через дію найбільш ефективний засіб навчання. Власні переживання запам’ятовуються яскраво та зберігаються протягом тривалого часу.

Ділова гра – модель взаємодії студентів у процесі досягнення цілей, які імітують вирішення комплексних економічних та соціальних завдань в конкретній ситуації. Дозволяє оволодіти системою знань, вмінь та навичок з конкретної професії, моделями поведінки та соціально-психологічних відносин у реальній виробничій ситуації. Учасники використовують

різноманітні сенсорні канали: аудіальний, візуальний, кінетичний, що забезпечує інтенсифікацію процесу навчання і робить його захоплюючим.

Таблиця 4.4

Технології опрацювання дискусійних питань

Технології	Організація роботи
1	2
Метод ПРЕС – дана технологія розвиває вміння формулювати аргументи, висловлювати думки у виразній й стислій формі, переконувати інших	Викладач повинен поставити перед студентами питання, кожен повинен відповісти за такою методикою: <ul style="list-style-type: none"> - висловити свою думку – «Я вважаю, що ... (пояснити у чому полягає позиція); - пояснити причину та обґрунтувати появу цієї думки – «Тому що ....»; - навести приклади, факти, додаткові аргументи на підтримку думки; - узагальнити свою думку, зробити висновок
Дебати – даний метод використовується для розвитку вміння критично осмислювати отриману інформацію; вміння аргументувати власну точку зору та презентувати її; вміння враховувати точку зору інших людей; здатності брати на себе відповідальність та приймати рішення	<p>- Викладач має поділити студентів на 2 групи. Одна група відстоює думку – «За розширення програми Олімпійських ігор», інша група захищає думку – «Проти розширення програми Олімпійських ігор». Потрібно визначити ліміт часу на виступ кожного студента.</p> <p>- При підготовці група повинна розподілити ролі – хто буде лідером і відповідати за всі виступи та коментарі; хто буде доповідати; хто буде наводити контраргументи команді «суперників».</p> <p>- Необхідно обрати групу студентів, що будуть «суддями», які будуть слідкувати за порядком дебатів, контролювати ліміт часу та підраховувати голоси у фінальному голосуванні за прийняття кінцевого рішення.</p> <p>- Кінцевою метою дебатів може бути переконання опонентів до своєї думки або спільне розв'язання поставленої проблеми та досягнення консенсусу</p>
Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу – ця технологія структурованої дискусії, в якій беруть участь всі студенти групи. Її метою є отримання учасниками навичок публічного виступу та дискутування, висловлення й захисту особистої позиції	<p>- Викладач заздалегідь озвучує тему дискусії, наприклад, «Завершення кар'єри спортсмена: що робити далі?». Обираються експерти, які повинні підготувати короткі доповіді за тематикою ток-шоу («психологічна підтримка спортсменів, що завершили спортивну кар'єру», «допомога при працевлаштуванні», «фізіологічні особливості організму спортсмена, що закінчив кар'єру» та інші), а також «спортсмени», які можуть поділитися практичним досвідом завершення спортивної кар'єри. Обирається ведучий, всі інші присутні задають питання «експертам» та «спортсменам», всі приймають участь в обговоренні. Учасники повинні говорити стисло і конкретно. Ведучий повинен слідкувати за часом виступу, який лімітовано, представляти експертів, вгамовувати суперечки. В кінці «ток-шоу» підбиваються підсумки дискусії</p>

Головною перевагою ділової гри є радикальне скорочення часу накопичення досвіду особистості. Важливим моментом у її створенні є розробка сценарію та визначення повноважень, якими будуть наділені її учасники. Ігрові заняття є універсальними для активізації творчої діяльності.

Ігрове навчання – це активна пізнавальна діяльність, під час якої у студентів проявляється ініціатива, самостійність, самодіяльність, виробляється активна позиція, створюється емоційна й інтелектуальна атмосфера, психологічний комфорт. Ігрове навчання забезпечує розвиток умінь займати активну позицію; умінь самоуправління (самоорганізації, самореалізації, самоконтролю) особистою діяльністю [171].

Дослідження свідчать, що для ефективного використання інтерактивного навчання педагог повинен планувати свою роботу:

- дати завдання студентам для попередньої підготовки: знайти інформацію, виконати самостійні підготовчі заняття;
- відібрати для заняття такі інтерактивні вправи, які дали б студентам ключ до засвоєння теми;
- на одному занятті необхідно використовувати одну (максимум) дві інтерактивні вправи;
- мотивувати студентів до вивчення шляхом добору найцікавіших для них випадків і проблем.

Під час освітнього процесу студенти стикаються із спеціальною термінологією нової для себе предметної області. Засвоєння та використання специфічних понять з тематики олімпійської освіти потребує більших зусиль та часу, ніж їх механічне запам'ятовування і, як правило, студенти не мають достатнього бажання та мотивації, що можуть посприяти вивченню необхідного понятійного апарату для майбутньої професійної діяльності за спеціальністю Фізична культура і спорт. Складання кросворду можна використовувати, як творче завдання, яке сприяє закріпленню та більш

ефективному процесу запам'ятовування, а також, як метод контролю за набутими знаннями з вивченої теми.

Практичною проблемою, яка постає перед викладачем, є створення умов і мотивації для засвоєння студентами термінології і для контролю якості її засвоєння.

Тематичний кросворд – це логічна головоломка, суть якої полягає у заповненні комірок сітки словами – спеціальними термінами за визначеними правилами [139].

Для успішного застосування тематичних кросвордів у закладах вищої освіти, необхідно забезпечити наступні умови:

- врахування вимог робочої навчальної програми, під час складання кросворду та рівня попередньої підготовленості студентів;
- достатнє мотивування студентів на досягнення найкращого результату – повністю заповненого кросворду або оригінально складеного кросворду;
- наявність елементів змагання між студентами та контроль викладача за ходом виконання завдання.

Складання кросвордів за тематикою олімпійської освіти, вимагає від студентів високого рівня володіння теоретичними знаннями. Цей вид завдання розвиває уяву, сприяє закріпленню вивченого матеріалу, розвитку вміння чітко формулювати свої думки.

Застосовуючи дидактичні ігри, при вивченні питань з олімпійської освіти, викладач має змогу через гру скерувати студента на оволодіння певними знаннями, вміннями та навичками. Привнесення ігрового елемента робить процес навчання нетрадиційним, цікавим і ефективним. Як приклад, дидактичних ігор, викладач може використовувати такі ігри, як: «Крокодил», «Аліас».

Дидактична гра «Крокодил» сприяє розвитку у студентів уяви, навичок роботи у команді, ефективному вивченню спеціалізованих термінів.

Організація роботи полягає у тому, що викладач заздалегідь має підготувати список термінів (по 10 для кожної команди), які будуть відповідати одній з тем, що вивчаються студентами з олімпійської освіти. Студенти ділять на дві групи. Перша група обирає термін, який необхідно вгадати та студента з другої команди, хто буде пояснювати загадане слово або словосполучення. Після цього учасник другої команди повинен пояснити своїй команді загадане слово або словосполучення за допомогою жестів, міміки. Забороняється малювати, проголошувати слова або букви. Гра триває доти доки команда не відгадає загадане слово або не капітулює. Перемогу здобуде та команда, яка відгадає найбільшу кількість слів.

Гра «Аліас» виховує у студентів комунікаційні навички, вміння коротко і ясно висловлювати свої думки. За допомогою цієї гри студенти більш ефективно можуть вивчати базові поняття дисциплін «Олімпійська освіта», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху» та запам'ятовувати їх. Викладач повинен заздалегідь підготувати картки з словами, які необхідно буде пояснювати та відгадувати. Студенти розділяються по парам або групам. Обирається один учасник, хто буде першим пояснювати слова. Ліміт на роз'яснення слів – 1 хвилина. Перемагає та пара чи команда, яка відгадає найбільшу кількість слів. Під час пояснення слів або словосполучень забороняється використовувати однокореневі слова, показувати букви.

Для підвищення ефективності освітнього процесу викладач може використовувати та модернізувати існуючі методи навчання. При дистанційному та заочному навчанні доцільно використовувати технологію онлайн – семінару під назвою «вебінар», що дозволяє студентам мобільно вивчати необхідний матеріал та мати доступ до інформації. За допомогою вебінару викладач має змогу демонструвати таблиці, графіки, презентації та відеоролики.

Завдяки популяризації соціальних мереж у суспільстві, викладач може створювати групи у популярних мережах для швидкого обміну інформацією між студентами. Даний метод буде стимулювати студентів до пошуку цікавої та актуальної інформації у мережі Інтернет з проблематики олімпійської освіти, обміну цією інформацією та в подальшому використанні у своїй професійній діяльності.

Для збільшення мотивації студентів до вивчення питань з олімпійської освіти, викладач може використовувати в освітньому процесі такі методи як, перегляд фільмів, відео роликів, відео-блогів відомих спортсменів. Педагог, може давати завдання створити власне відео або фільм про олімпійську освіту, про проблеми олімпійського спорту, про особливості певного виду спорту та інш., що сприятиме розвитку у студентів навичок творчої роботи, креативності у вирішенні проблем, колективізму у роботі, збільшенню зацікавленості у навчанні.

У процесі контролю знань студентів викладач має змогу використати сервіс Kahoot. Це сервіс для створення онлайн вікторин, тестів та опитувань. Студенти можуть відповідати на питання зі своїх смартфонів, планшетів чи ноутбуків безпосередньо під час проведення заняття. Для участі у тестуванні студенти повинні відкрити сервіс та ввести PIN – код, який представляє викладач зі свого комп'ютеру. Варіанти відповідей представлені у вигляді геометричних фігур. Використання даного сервісу підвищує грамотність майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт у галузі інформаційно-комунікативних технологій.

Одним із завдань олімпійської освіти є формування всебічно розвиненої особистості і вирішити це завдання в освітньому процесі студентської молоді можливо завдяки організації та проведенню спортивних свят. Залучення студентів до підготовки та проведення таких заходів сприятиме розвитку здатності застосовувати систему знань з олімпійського

спорту та освіти у практичній діяльності, вдосконаленню комунікативних та організаційних навичок, формуванню вмінь роботи та взаємодії у команді.

Проведене дослідження дозволило визначити, що у закладах вищої освіти України студенти беруть участь в організації та проведенні таких спортивних свят та заходів, як: «Олімпійський день», «Олімпійське лелечення» та інш.

Нами був розроблений сценарій спортивного свята «Стародавні Олімпійські ігри», метою якого є підвищення рівня рухової активності студентів, формування та закріплення знань з теми «Олімпійські ігри Античності».

«Стародавні Олімпійські ігри»

Місце проведення: спортивний зал або стадіон.

Інвентар: баскетбольні, тенісні м'ячі, кеглі.

1-й ведучий. Привітання. Стройовий огляд команд.

Умови: команди факультетів або академічних груп розміщуються по доріжкам

1. У змаганнях з рухливих ігор беруть участь збірні команди факультетів (академічних груп). Назви команд обираються згідно з іменами грецьких богів (Зевс, Гера, Посейдон та інш.).

2-й ведучий. Олімпійські ігри зародились у Стародавній Греції ще у УІІІ ст. до н.е. і регулярно проводились понад тисячу років. Безпосередньо зародження Олімпійських ігор пов'язують із іменами легендарного грецького героя Геракла, царя Пелопса, спартанського законодавця Лікурга та еллінського царя Іфіта.

Вважають, що Олімпійські ігри Стародавньої Греції почали свій відлік у 776 р. до н.е. Ігри у Стародавній Греції проводились кожні чотири роки на честь батька богів і людей Зевса. Всі змагання та конкурси проходили у давньогрецькому поселенні Олімпія, що було розташоване у північно-західній частині півострова Пелопоннес на півдні Еллади.

1-й ведучий. До програми сьогоднішніх змагань входять – біг на один стадій (192, 27 м), естафети серед збірних команд, метання тенісного м'яча, творчий конкурс, інтелектуальна вікторина.

Відкриття змагань. Проголошення клятви учасників змагань.

Програма проведення свята:

1. Біг на 1 стадій (192, 27м.) – нараховуються бали згідно з місцем, яке посів учасник (1 місце – 12 балів, 2 місце – 10 балів, 3 місце – 8 балів і тд).

2. Метання тенісного м'яча – нараховуються бали згідно з місцем, яке посів учасник (1 місце – 12 балів, 2 місце – 10 балів, 3 місце – 8 балів і тд).

3. Кожна команда повинна підготувати театралізовану постановку, яка буде пов'язана з історією стародавніх олімпійських ігор (до 5-ти хвилин). Члени журі оцінюють кожну команду (1 місце – 12 балів, 2 місце – 10 балів, 3 місце – 8 балів і тд).

4. Проведення естафет серед команд:

1. «Ведення м'яча»

Проти кожної команди на відстані 5–6 м від старту ставлять кеглі. За командою судді кожен учасник команди біжить уперед і веде м'яч. Вони оббігають кеглю і повертаються назад. Наступний гравець робить те саме. Перемагає команда, яка швидше закінчить гру. За правилами гри з м'ячем бігти не можна, його треба вести однією рукою.

2. «Кенгуру»

Команди шикуються перед стартовою лінією. Направляючий затискає м'яч між ногами і за командою біжить до стійки і назад. Передає м'яч та стає в кінець строю. Якщо м'яч упаде, потрібно його знову затиснути між ногами й продовжити біг.

3. «Хто далі»

Команда розташовується в колону по одному, за сигналом перший учасник стрибає у довжину з місця, від місця приземлення починає стрибати наступний учасник і так далі виконує вся команда. Перемагає та команда, яка

далі стрибнула у довжину. Відштовхуються перед стрибками біля лінії вимірювання, лінію не переступати, учасник стрибає тільки один раз, результат вимірюють від найближчого сліду, залишеного будь-якою частиною тіла стрибуна до лінії відштовхування.

5. Інтелектуальна вікторина, яка складається з 10 питань за темою «Олімпійські ігри Античності» (за кожну правильну відповідь, команді нараховується 1 бал).

Підведення підсумків змагань, оголошення переможців. Закриття змагань.

В освітньому процесі одним із завдань викладача є стимулювати пізнавальну діяльність студентів, спонукати до пошуку необхідної інформації з різноманітних джерел.

Процес перегляду тематичних кінофільмів студентами, поєднує у собі освітній та дозвільний аспекти. Перегляд кінофільмів, теми яких пов'язані з олімпійською освітою сприятиме більш якісному запам'ятовуванню необхідної інформації та розширенню кругозору.

З метою поглиблення знань з олімпійської освіти, нами були запропоновані до перегляду наступні фільми:

1. «Мюнхен» (2005) – фільм присвячений подіям, які розгорнулись у 1972 році у Мюнхені під час проведення XX Ігор Олімпіади. На початку фільму показується терористичний акт проти спортсменів з Ізраїлю, який влаштувала палестинська організація «Чорний вересень», в результаті якого загинули 11 членів збірної команди Ізраїлю. Вищим керівництвом країни було прийнято рішення про контртерористичну операцію «Гнів Божий», яка передбачала знищення всіх терористів. У фільмі демонструється політична боротьба між двома країнами, через яку сталася загибель спортсмени – олімпійці.

2. «Одного разу у вересні» (1999) – це документальний фільм, який розкажує про події 1972 року під час проведення Ігор Олімпіади у Мюнхені –

захоплення у заручники та вбивство членів збірної команди Ізраїлю терористичним угрупованням – «Чорний вересень». У фільмі продемонстровані недоліки організаційного комітету Ігор з приводу забезпечення безпеки спортсменів, відношення керівництва країни до трагедії.

Фільми «Мюнхен» та «Одного разу у вересні» рекомендовано нами до перегляду від час вивчення теми «Політика та олімпійський спорт».

3. «Олімпія» (1938) – це документальний фільм режисера Лені Ріфеншталь, який демонструє XI Ігри Олімпіади у Берліні. Фільм складається з двох частин – «Олімпія. Частина 1: Свято народів», «Олімпія. Частина 2: Свято краси». У даному фільмі режисер зобразила поєднання двох часових вимірів – Античність (у фільмі показані руїни Акрополя, статуї античних богів, скульптуру дискобола, змагання з метання диска, списа та ядра) та часи 1936 року – проведення Ігор Олімпіади. У фільмі підкреслені унікальність та видовищність змагань за допомогою сповільненої зйомки, великої кількості ракурсів та крупних планів. Дану кінострічку рекомендовано для перегляду під час вивчення таких тем, як «Античні олімпійські ігри», «Організація та проведення Олімпійських ігор».

4. «Швидкісний спуск» (1969) – у фільмі зображується важкий та наполегливий шлях спортсмена до Зимових Олімпійських ігор. Продемонстровано, яким чином відбувається процес підготовки спортсмена до чемпіонства. Відображені особливості взаємовідносин «спортсмен-тренер», фактори, які можуть впливати на спортсмена та на його підготовленість. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення тем – «Особистість спортсмена», «Антураж у спорті».

5. «Мисливець на лисиць» (2014) – драматичний фільм, відзнятий за реальними подіями. Марк Шульц та Дейв Шульц – два брати, які стали олімпійськими чемпіонами з вільної боротьби. Джон Дюпон – відомий мультимільйонер для задоволення своїх примх та амбіцій, приймає рішення організувати у себе в будинку табір для підготовки збірної команди США з

вільної боротьби до наступних Ігор у 1988 році. У фільмі відображені складні взаємовідносини між спортивним менеджером, тренером Джоном Дюпоном та спортсменами Марком і Дейвом Шульц, показаний «зворотній бік» олімпійської медалі. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення тем – «Особистість спортсмена», «Антураж у спорті», «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху».

6. «Міраж на льоду» (2004) – історія заснована на реальних подіях. 1980 рік – зимові Олімпійські ігри у Лейк – Плесіді. Збірна команда СРСР на той час була діючим чемпіоном світу та олімпійським чемпіоном, здавалося ні що і ніхто не зможе зупинити цю команду на шляху до ще однієї перемоги. Але, у вирішальному матчі проти збірної команди США, збірна команда СРСР програє. Примітно, що американська збірна команда, складалася виключно зі студентів, які не мали великого досвіду виступу на масштабних змаганнях і ніхто не вірив у їхню перемогу. На той час спортивні протистояння між США та СРСР, більшістю сприймалися, як частина «холодної війни». Перемога збірної команди США стала загальнонаціональним святом. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення тем – «Олімпійські ігри сучасності», «Політика та олімпійський спорт».

7. «Очима восьми» (1973) – документальна стрічка, особливість, якої полягає у тому, що 8 різних режисерів зобразили свій погляд на події, що розгорнулися під час проведення Ігор Олімпіади 1972 року у Мюнхені. Даний фільм доцільно використовувати під час вивчення теми – «Організація Олімпійських ігор», «Політика та олімпійський спорт».

8. «Олімпіада в Токіо» (1965) – режисер фільму Кон Ічігава створив документальний фільм про атмосферу та вишуканість Ігор Олімпіад, що пройшли у 1964 році в Токіо. Цей фільм демонструє, яким чином були організовані та проведені перші Ігри в Азії. Фільм рекомендовано о

перегляду під час вивчення тем – «Олімпійські ігри сучасності», «Організація та проведення Олімпійських ігор».

9. «Сила волі» (2016) – в основу сюжету даного фільму увійшла життєва історія американського легкоатлета Джессі Оуенса, який виборов 4 золоті медалі на Іграх Олімпіад у Берліні 1936 року. Джессі народився у багатодітній сім'ї, в часи, коли в Америці процвітала расова дискримінація. Талановитого спортсмена помічає тренер з університету та починає готувати Джессі до участі в Олімпійських іграх. Оуенс пройшов через багато перешкод на своєму шляху до олімпійських нагород – расову дискримінацію, політичний тиск з боку посадовців, але не дивлячись ні на що, зміг встановити не один світовий рекорд, 4 рази піднятися на п'єдестал пошани Ігор Олімпіад 1936 року та завоювати прихильність вболівальників. Кінострічку рекомендовано до перегляду під час вивчення таких тем – «Політика та олімпійський спорт», «Расова дискримінація у спорті», «Ідеологія олімпізму».

10, 11. «Префонтейн» (1997), «Без межі» (1998) – спортивні драми про американського спортсмена Стіва Префентейна, який був рекордсменом США на дистанції 5 км, але золото олімпіади здобути так і не зміг. В основі фільмів покладений шлях спортсмена до олімпійського золота, відображені особливості взаємовідносин спортсмена та тренера, а також висвітлені проблеми професіоналізації олімпійського спорту, взаємовідносини між керуючими організаціями у спорті та спортсменом. Також, у кінострічках показані особливості організації Олімпіади 1972 року в Мюнхені та відображений. Фільми рекомендовано до перегляду під час вивчення тем – «Особистість спортсмена в олімпійському спорті», «Професіоналізація олімпійського спорту», «Організація та проведення Олімпійських ігор».

12. «Я, Тоня» (2017) – біографічний фільм про скандальну фігуристку США – Тоню Хардінг. З дитинства Хардінг захоплювалася фігурним катанням та наполегливо працювала, для того, щоб досягти найвищих оцінок

від суддів. Протягом життя Тоня, стикалася зі знущаннями з боку матері, чоловіка. У фільмі продемонстроване консервативне суспільство США та необ'єктивне суддівство, яке вимагало від фігурного катання лише «гарної картинки – благополучна родина, респектабельна поведінка», також кінострічка показує проблеми взаємовідносин між ЗМІ та спортсменом. Найбільшими досягненнями спортсменки були – срібло чемпіонату світу з фігурного катання у 1991 році, четверте місце на Зимових Олімпійських іграх у 1992 році, вона перша у світі виконала стрибок – потрійний аксель. Кар'єра Тоні Хардінг звершилася на інциденті з Ненсі Керіган – коли охоронець Тоні, Шон Екартд разом з чоловіком фігуристки, вирішили залякати суперницю Тоні, проте ситуація вийшла з під контролю. Тоню Хардінг на все життя відсторонили від участі у змаганнях та від тренерської діяльності у фігурному катанні. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення такої теми – «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху – особистість спортсмена, взаємовідносини зі ЗМІ».

13. «Едді «Орел»» (2016) – це документальна кінострічка, де розповідається про лижника – Едді Едвардса з Великої Британії. Це спортсмен, який вперше представив Велику Британію на Зимових Олімпійських іграх у 1988 році (Калгарі, Канада). Зайнявши, останнє місце, завдяки своїй харизмі та наполегливості Едвардс став улюбленцем преси та публіки на Іграх 1988 року. У фільмі відтворені принципи олімпізму, вплив ЗМІ на спорт, а також взаємовідносини між керуючими органами у спорі та спортсменом. Даний фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення тем – «Олімпійський спорт та ЗМІ», «Принципи олімпізму», «Сучасна система міжнародного Олімпійського руху».

14. «Вогняні колісниці» (1981) – сюжет фільму заснований на реальній історії двох британських атлетів, які приймали участь у VII Іграх Олімпіад 1924 року, що проходила в Парижі – Гарольда Абрахамса та Еріка Ліделла. Гарольд Абрахамс був євреєм за національністю, вступив до

Кембриджського університету, де зіштовхнувся з дискримінацією суспільства з приводу його віросповідання. Але, не дивлячись на це, демонструє успіхи на змаганнях з легкої атлетики. Ерік Ліделл – релігійний шотландець, який відстоював свої внутрішні переконання, щодо взаємозв'язку спорту та релігії. Обидва спортсмени були суперниками та після наполегливих тренувань попадають до складу олімпійської збірної Великої Британії для участі в Іграх 1924 року. У забігу на 200 м Гарольд Абрахамс програє спортсменам з США, а Еріка Ліделл, дізнавшись, що забіг на 100 м буде проводитись у неділю, відмовляється приймати участь, мотивуючи це своїми суворими християнськими переконаннями. Через цю ситуацію, партнер по збірній, поступається Ліделлу своїм місцем в забігу на 400 м і той здобуває перемогу. У свою чергу, Абрахамс виборює олімпійське золото в забігу на 100м. Своїми перемогами спортсмени доводять суспільству свої внутрішні переконання та стають національними героями. У фільмі продемонстровані проблеми дискримінації спортсменів за віросповіданням, любительства в олімпійському спорті. Дані проблеми розглядаються під час вивчення теми – «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху».

15. «Золота дівчина» (1979) – у фільмі показано, як рідний батько хотів створити зі своєї доньки «надлюдину», яка може витримувати понаднормові фізичні навантаження та постійно перемагати на змаганнях високого рівня. Дівчину спеціальним чином кормили, тренували, програмували на жорстку боротьбу у змаганнях з бігу на короткі дистанції. Таким чином, спортсменка змогла вибороти три золоті олімпійські нагороди на Іграх Олімпіад у 1980 році (фільм був відзнятий до того, як збірна команда США бойкотували Олімпійські ігри у Москві). Проте, сама дівчина прагнула знайти друзів, душевний спокій, жити без спортивного режиму, щоб її сприймали, як людину, а не «машину для перемог». Фільм рекомендовано до перегляду під

час вивчення тем – «Антураж у спорті», «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху».

16. «Круті віражі» (1993) – у кінострічці демонструється історія, яка відбулась насправді на Зимових Олімпійських іграх 1988 року в Калагарі (Канада). Вперше за всю історію Ігор, у змаганнях з бобслею прийняла участь збірна команда Ямайки. Тренером команди став американець Ірвінг Блинцер, який завоював 2 золоті нагороди на Зимових Олімпійських Іграх у 1968 та 1972 роках. Але, на останніх Іграх був дискваліфікований за шахрайство – додавши вагу бобу, що заборонено правилами. Після цього інциденту, Ірвінг виїжджає до Ямайки та проживає бідне життя. Ямайські бігуни – Дерис Беннок, Юл Бренер, Жуніор Бевіл, які прагнули поїхати на Ігри Олімпіад 1988 року у складі збірної команди Ямайки з бігу, на кваліфікаційних змаганнях впали та не потрапили до олімпійської команди. Тоді, вони вирішили, заснувати першу команду з бобслею та почали тренування. Проблеми, які спіткали команду – нестача коштів на проїзд до Канади, упереджене відношення Національного олімпійського комітету Ямайки до команди, дискримінація спортсменів на Іграх серед спортсменів з інших країн. Але, не дивлячись, на всі перешкоди, команда з Ямайки виступила на Зимових Олімпійських іграх та здобула прихильність глядачів. Фільм рекомендовано для перегляду під час вивчення тем – «Принципи олімпізму», «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху».

17. Колекція фільмів про організацію та проведення Олімпійських ігор з 1912 по 2012 роки – «100 років фільмів про Олімпіади: 1912–2012». Це збірник документальних фільмів про Ігри Олімпіад, що відбувались з 1912 по 2012 роки. Дані фільми рекомендовано до перегляду під час вивчення теми – «Періодизація сучасного олімпійського руху».

18. «Більше, ніж гра» (2008) – американський документальний фільм про суперзірку НБА Леброна Джеймса та його товаришів по шкільній баскетбольній команді з Акрону. Це документальна кінострічка, в якій

показана історія досягнення успіху, як звичайна шкільна команда піднялася до вершин молодіжного баскетболу у США. Проблематика даного фільму розглядається під час вивчення модулю «Професійний спорт».

19. «Кличко» (2011) – даний фільм є документальним, де відображені біографічні відомості про братів-боксерів Віталія та Володимира Кличків. У фільмі висвітлюються особливості їх особистого життя та становлення спортивної кар’єри. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення теми – «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху» та модулю «Професійний спорт».

20. «Пеле. Народження легенди» (2016) – історія життя легендарного бразильського футболіста – Пеле. Фільм рекомендовано до перегляду під час вивчення модулю «Професійний спорт».

21. «Ікар» (2017) – даний фільм у 2018 році отримав престижну премію «Оскар» у номінації «Найкращий документальний повнометражний фільм». У кінострічці висвітлена історія про велогонщика Фогеля, який був аматором та намагався виграти перегони завдяки вживанню допінгу. Проблематика даного фільму розглядається під час вивчення теми – «Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху».

Узагальнення отриманих результатів дозволили виділити технології інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів, а саме: інтерактивні технології кооперативного навчання; технології колективно-групового навчання; технології ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань. Також, до технологій впровадження олімпійської освіти, в ході дослідження були віднесені: ділові та рольові ігри, використання в освітньому процесі дидактичних ігор, складання тематичних кросвордів, перегляд та подальше обговорення кінофільмів, які пов’язані з тематикою олімпійського спорту та освіти.

На основі виділених технологій впровадження олімпійської освіти нами був розроблений методичний матеріал, який був використаний в освітньому процесі студентів закладів вищої освіти України.

4.2. Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у профільних закладах вищої освіти України та обґрунтування шляхів їх реалізації

Освітній процес являє собою спеціально організовану інтелектуальну та творчу діяльність, яка спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та навичок майбутніми фахівцями у різних галузях, передбачає взаємодію науково-педагогічних працівників та студентів, в рамках закладу вищої освіти.

Проведення опитування (шляхом анкетування) фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт серед яких були науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти України та студенти профільних закладів вищої освіти дозволило зазначити, що однією з основних проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти України є недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти у закладі вищої освіти, що впливає на якість підготовки викладачів до освітнього процесу, а це, в свою чергу, впливає на якість підготовки фахівців галузі (рис. 3.9, 3.12).

З метою вирішення зазначеної проблеми в рамках проведення дисертаційного дослідження нами було розроблено методичні матеріали для вдосконалення процесу інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів у закладах вищої освіти України.

Розроблені методичні матеріали було впроваджено в роботу кафедри спорту та фітнесу Київського університету імені Бориса Грінченка (період 1.09.2018 – 31.06.2019) при викладанні дисципліни «Теорія та методика

викладання обраного виду спорту» для студентів 1-го року навчання за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» (табл.4.5).

Таблиця 4.5

**Методичний матеріал для дисципліни «Теорія та методика
викладання обраного виду спорту»**

№	Назва теми	Методичний матеріал
1	2	3
1.	Вступ до дисципліни «ТМВОВС»	1. Застосування методики ПРЕС для опрацювання дискусійних питань: <ul style="list-style-type: none"> – значення дисципліни «ТМВОВС» для набуття професійних знань та навичок у галузі ФКіС – роль тренера у житті спортсмена. 2. Дидактична гра «Аліас» для ефективного вивчення основних термінів дисципліни. 3. Створення тематичного кросворду – для ефективного закріплення вивченого матеріалу.
2.	Мета, завдання, засоби та методи спортивної підготовки в обраному виді спорту	1. Перегляд відео матеріалів, як прикладів засобів та методів спортивної підготовки у різних видах спорту. 2. «Мозковий штурм» використовується для з'ясування та визначення ефективних методик та засобів тренувань у різних видах спорту.
3.	Історія виникнення та розвитку видів спорту: футболу, гандболу, волейболу, плавання, легкої атлетики, фехтування, художньої гімнастики.	1. Рольова гра та імітація – відтворення проведення змагань зі спортивних ігор, які були попередниками сучасних видів спорту 2. Перегляд відео записів успішних виступів спортсменів на міжнародних змаганнях та обговорення. 3. Перегляд кінофільмів – «Олімпія», «Мисливець на лисиць», «Міраж на льоду», «Сила волі», «Більше ніж гра», «Пеле: Народження легенди». 4. Проведення змагань за сценарієм «Стародавні Олімпійські ігри».
4.	Актуальні проблеми розвитку видів спорту	1. «Дерево рішень» – для визначення актуальних проблем розвитку видів спорту у світі та в Україні. 2. «Мозковий штурм» – ефективний пошук шляхів вирішення актуальних проблем сучасного спорту. 3. Робота в малих групах – обговорення причин виникнення проблем та пошук шляхів вирішення проблем.

Продовження таблиці 4.5

1	2	3
5.	Класифікація видів спорту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дидактична гра «Крокодил» – для ефективного засвоєння інформації про різні види спорту. 2. Перегляд відео-презентацій в яких відображено специфіку різних видів спорту.
6.	Організація та проведення змагань	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ділова гра – моделювання організації змагань серед студентів 2. Перегляд кінофільмів – «Олімпіада в Токіо», «100 років фільмів про Олімпіади: 1912–2012». 3. Робота у малих групах – з'ясування складових частин процесу підготовки до проведення змагань, функціональних обов'язків організаторів змагань, суддів, спортсменів, тренерів, персоналу, що обслуговує змагання тощо
7.	Місце та роль спортсмена у спорті	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Карусель» – сприятиме розвитку вмінь студентів аргументувати свою думку. 2. Робота в парах – обговорення місця і ролі спортсмена у спорті та у повсякденному житті, пошук шляхів вирішення наявних проблем взаємодії спортсмена та тренера, із представниками засобів масової інформації, представниками державних та комерційних структур, проблем зі здоров'ям, з родиною, проблем після завершення спортивної кар'єри тощо . 3. Перегляд кінофільмів – «Швидкісний спуск», «Мисливець на лисиць», «Без межі», «Префонтейн», «Я, Тоня»

Розроблений методичний матеріал також було впроваджено і в роботу кафедри історії та теорії олімпійського спорту Національного університету фізичного виховання та спорту України (1.09.2018 – 30.06.2019) при викладанні дисципліни «Історія олімпійського руху» для студентів 3-го року навчання тренерського факультету, які здобувають освіту за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (табл. 4.6).

Проведення досліджень передбачало проведення бесід із викладачами кафедри щодо особливостей використання запропонованого матеріалу в освітньому процесі, безпосереднє впровадження запропонованого матеріалу в освітній процес, а також аналіз результатів його впровадження (за

методикою І. С. Тодорової, шляхом проведення бесід з учасниками освітнього процесу).

Таблиця 4.6

Методичний матеріал для дисципліни «Історія олімпійського руху»

№	Назва теми	Методичний матеріал
1	2	3
1.	Предмет, зміст і основні поняття курсу “Історія олімпійського руху”	<p>1. Дидактична гра «Аліас» для ефективного вивчення основних термінів дисципліни.</p> <p>2. Створення тематичного кросворду – для ефективного закріплення вивченого матеріалу.</p> <p>3. Ротація по трійкам для обговорення соціальної сутності олімпійського руху (пошук відповідей на запитання: які цінності переслідує олімпійський рух? Які є недоліки у філософії олімпізму?). Використання даного методу сприятиме активному та ґрунтовному аналізу нового матеріалу.</p>
2.	Олімпійські ігри Стародавньої Греції	<p>1. Організація спортивних змагань серед студентів за сценарієм «Стародавні Олімпійські ігри» з метою закріплення знань з представленої тематики, вдосконалення організаційних та комунікативних навичок, підвищення рухової активності.</p> <p>2. Контроль знань за допомогою онлайн сервісу Kahoot. Використання даного сервісу сприятиме підвищенню інформаційно-комунікативної грамотності студентів.</p> <p>3. «Ромашка» – надається тема гри, студентам роздаються пронумеровані питання. Далі, по черзі студенти відповідають на питання, повторюючи відповідь попереднього учасника. У кінці гри формується розгорнута відповідь за темою заняття. Дана методика сприятиме більш ефективному запам'ятовуванню нового матеріалу.</p>
3.	Відродження Олімпійських ігор	<p>1. «Дерево рішень» – використання методики з метою визначення «плюсів» та «мінусів» впливу формування сучасного олімпізму на розвиток фізичної культури і спорту</p> <p>2. Метод «6 капелюхів» – для обговорення доцільності відродження Олімпійських ігор у 1896 році.</p> <p>3. Дебати – для обговорення передумов відродження Олімпійських ігор.</p> <p>4. Проведення змагань серед студентів за сценарієм «Свято спорту з нагоди Міжнародного олімпійського дня» для більш ефективного залучення студентів до олімпійського руху та закріпленню знань з даної теми.</p>

Продовження таблиці 4.6

1	2	3
4.	Олімпійські ігри сучасності	1. Перегляд кінофільмів – «Олімпія», «Міраж на льоду», «Олімпіада у Токіо», «100 років фільмів про Олімпіади: 1912–2012 рр».
5.	Олімпійський рух в Україні	1. Метод ПРЕС – для організації дискусії серед студентів на тему «Стан та перспективи розвитку олімпійського руху в Україні». 2. Робота в парах – для визначення проблем олімпійського руху в Україні. 3. Робота у малих групах – для визначення шляхів вирішення проблем, які були представлені у парах.
6.	Структура міжнародного олімпійського руху	1. Ротація по трійкам – обговорення загальної структури міжнародної олімпійської системи та визначення характеристик основних елементів структури (перша трійка – визначення функцій МОК, друга – функції НОК, третя – функції міжнародних федерацій з видів спорту) .
7.	Міжнародний олімпійський комітет: історія, структура, функції	1. Рольова гра за темою «Проведення Сесії МОК для обрання наступного президента» – дана методика сприятиме розвитку комунікативних навичок, практичному застосуванню вмінь розв'язувати проблеми.
8.	Міжнародні та національні спортивні організації	1. «Дерево рішень» – дискусія над функціями спортивних організацій (визначення функцій міжнародних та національних спортивних організацій). 2. «Мозковий штурм» – генерування ідей, пошук креативних рішень з метою покращення функціонування національних спортивних федерацій.
9.	Правові основи олімпійського руху	1. Перегляд кінофільмів – «Круті віражі», «Едді «Орел»», де наочно відображені принципи олімпійського руху. 2. Робота в парах з метою аналізу історичних конфліктних ситуацій у світі спорту. 3. «Світове кафе» – обговорення проблем правового регулювання олімпійського спорту в Україні.
10.	Економічні програми олімпійського руху	1. «Мозковий штурм» – генерування ідей з пошуку нових джерел доходів для МОК. 2. Дебати ««За» та «проти» процесу комерціалізації в олімпійському спорті». 3. Карусель за темою «Впровадження нових економічних програм з організації та проведення Олімпійських ігор», «Пошук шляхів економії витрат на проведення та організацію Олімпійських ігор».

Продовження таблиці 4.6

1	2	3
11.	Організація та проведення Олімпійських ігор	<p>1. Ділова гра – «Презентація міст-кандидатів на отримання права проведення Олімпійських ігор», завдяки використанню даного методу інформація більш з даної тематики буде більш ефективно засвоєна. Студентам необхідно об'єднатися у групи, обрати місто, яке вони будуть презентувати, розробити програму організації та проведення Олімпійських ігор та провести презентацію серед групи. Викладач має назначити журі, котре обере переможця.</p> <p>2. Перегляд церемоній відкриття та закриття Олімпійських ігор на Youtube.</p> <p>3. Перегляд кінофільмів «Олімпія», «Олімпіада в Токіо», «Префонтейн», «Без межі», «100 років фільмів про Олімпіади: 1912–2012».</p>
12.	Програма Олімпійських ігор	<p>1. Метод ПРЕС – обговорення доцільності включення у програму Олімпійських ігор певних видів спорту.</p> <p>2. Робота в парах на предмет обговорення факторів, що впливають на формування програм Олімпійських ігор.</p> <p>3. Дебати – «За» та «проти» розширення програми Олімпійських ігор.</p> <p>4. Дидактична гра «Крокодил» – ознайомлення студентів з видами спорту, які включені до програми Олімпійських ігор.</p>
13.	Олімпійська освіта: історія, структура, функції	<p>1. Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу за темою «Особливості олімпійського виховання в регіонах світу та пошук ефективної системи». «Експерти» готують доповіді з поданої проблематики, аналізуючи різні системи олімпійського виховання у країнах світу. Після всіх виступів, група повинна дійти до спільного рішення, щодо створення ефективної системи олімпійського виховання в Україні, враховуючи досвід інших країн світу.</p>
14.	Олімпійський спорт і політика	<p>1. Перегляд кінофільмів – «Мюнхен», «Одного разу у вересні», «Міраж на льоду», «Очима восьми», «Сила волі».</p> <p>2. «Дерево рішень» – використання даної методики передбачає визначення проблем взаємозв'язку спорту та політики та ефективний пошук шляхів їх вирішення.</p> <p>3. Робота у малих групах – з'ясування наслідків впливу політики на сучасний спорт.</p>

Продовження таблиці 4.6

1	2	3
15.	Актуальні проблеми сучасного олімпійського руху	1. Перегляд кінофільмів – «Швидкісний спуск», «Мисливець на лисиць», «Префонтейн», «Без межі», «Я, Тоня», «Едді «Орел»», «Вогняні колісниця», «Золота дівчина», «Круті віражі», «Ікар». 2. «Мозковий штурм» – ефективний пошук шляхів вирішення актуальних проблем сучасного олімпійського руху. 3. Ротація по трійкам – обговорення наявних проблем сучасного олімпійського руху, 4. Робота в малих групах – пошук шляхів подолання даних проблем.

Впровадження методичного матеріалу передбачало проведення консультацій з викладачами які будуть використовувати матеріал при роботі зі студентами.

В ході проведення дослідження, нами були проведені бесіди з фахівцями, з метою визначення найбільш ефективних засобів навчання, які були запропоновані у методичних матеріалах. Так, спеціалістами було визначено, що саме інтерактивні методи навчання є найбільш ефективними при обговоренні та опрацюванні пройденого раніше матеріалу; використання дидактичних ігор «Крокодил» та «Аліас» сприяли кращому запам'ятовуванню нових термінів; перегляд та обговорення кінофільмів дозволили більш обширно та різнобічно розглянути питання різних тем дисциплін.

Аналіз та узагальнення даних спеціалізованої літератури, бесіди із фахівцями дозволяють розглянути організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як сукупність взаємопов'язаних факторів (мети, форм та методів діяльності, тощо), необхідних для здійснення ефективного процесу впровадження олімпійської освіти, що сприятиме підвищенню якості освітнього процесу майбутніх фахівців зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Дослідження дозволяють відзначити, що такими умовами є використання викладачами закладів вищої освіти України методичного матеріалу, який включає інтерактивні технології навчання, ділові та дидактичні ігри, тематичні фільми. Застосування даних технології збільшенню мотивації до навчання та покращенню активності студентів під час освітнього процесу. Також, до організаційно-методичних умов впровадження олімпійської освіти віднесено: проведення заходів пов'язаних з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, брейн-рингів, тощо); залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів, тощо.

4.3. Структурно-функціональна модель впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців спеціальності Фізична культура і спорт

Спираючись на результати попередніх досліджень (рис. 3.10, 3.13), враховуючи, що одним з найбільш ефективних шляхів подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, є розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів, наступним кроком представлено дисертаційного дослідження були розробка та обґрунтування структурно-функціональної моделі впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців спеціальності Фізична культура і спорт.

Розробка моделі відбувалась за допомогою використання методи моделювання – процесу створення ієрархії моделей, в яких будь-яка, реально існуюча система моделюється у різноманітних аспектах і різними засобами. Сьогодні, у педагогічній науці, моделювання використовується для вирішення завдань, основними з яких є: оптимізація структури навчального матеріалу; поліпшення планування освітнього процесу; управління

пізнавальною діяльністю; діагностика, прогнозування, проектування навчання [155].

Модель – це будь-який уявний, знаковий чи матеріальний образ оригіналу: відображення об'єктів та явищ у вигляді опису, теорій, схем, графіків [155]. В свою чергу, структурно-функціональна модель – це схематичне зображення системи роботи закладу вищої освіти, в основі якого лежить освітній процес, складовими якого є методи, засоби, закономірності та принципи навчання [149].

Синтез та узагальнення існуючого матеріалу дозволили визначити, що першому рівні структурно-функціональної моделі виокремлено здійснення соціального замовлення, а саме формування фізично, психічно, соціально здорової, висококваліфікованої особистості виконується закладом вищої освіти у процесі вивчення навчальних дисциплін, при організації науково-дослідної роботи, у позанавчальній діяльності (рис. 4.1).

Другий рівень моделі розкриває зміст олімпійської освіти, яка є спеціально організованим процесом, який спрямований на розвиток гармонійно розвинутої особистості, завданням якого є формування світогляду у студентів, основу якого становлять патріотизм, моральність, законслухняність, здоровий спосіб життя; формування позитивних мотивацій до навчання і праці.

На третьому рівні моделі, її перші два рівня узгоджуються з цілями та завданнями освітнього процесу, у закладах вищої освіти, що передбачають формування висококваліфікованого фахівця у певній галузі, який є гармонійно розвиненою особистістю та володіє професійними компетенціями.

Складовою частиною четвертого рівня структурно-функціональної моделі визначені методи інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів, а саме: практичні (інтерактивні методи навчання, організація заходів присвячених олімпійській освіті та ін.); словесні (лекції, семінари);

наочні (демонстрація відео матеріалів, перегляд каналів Youtube, які присвячені тематиці олімпійської освіти та олімпійського спорту).

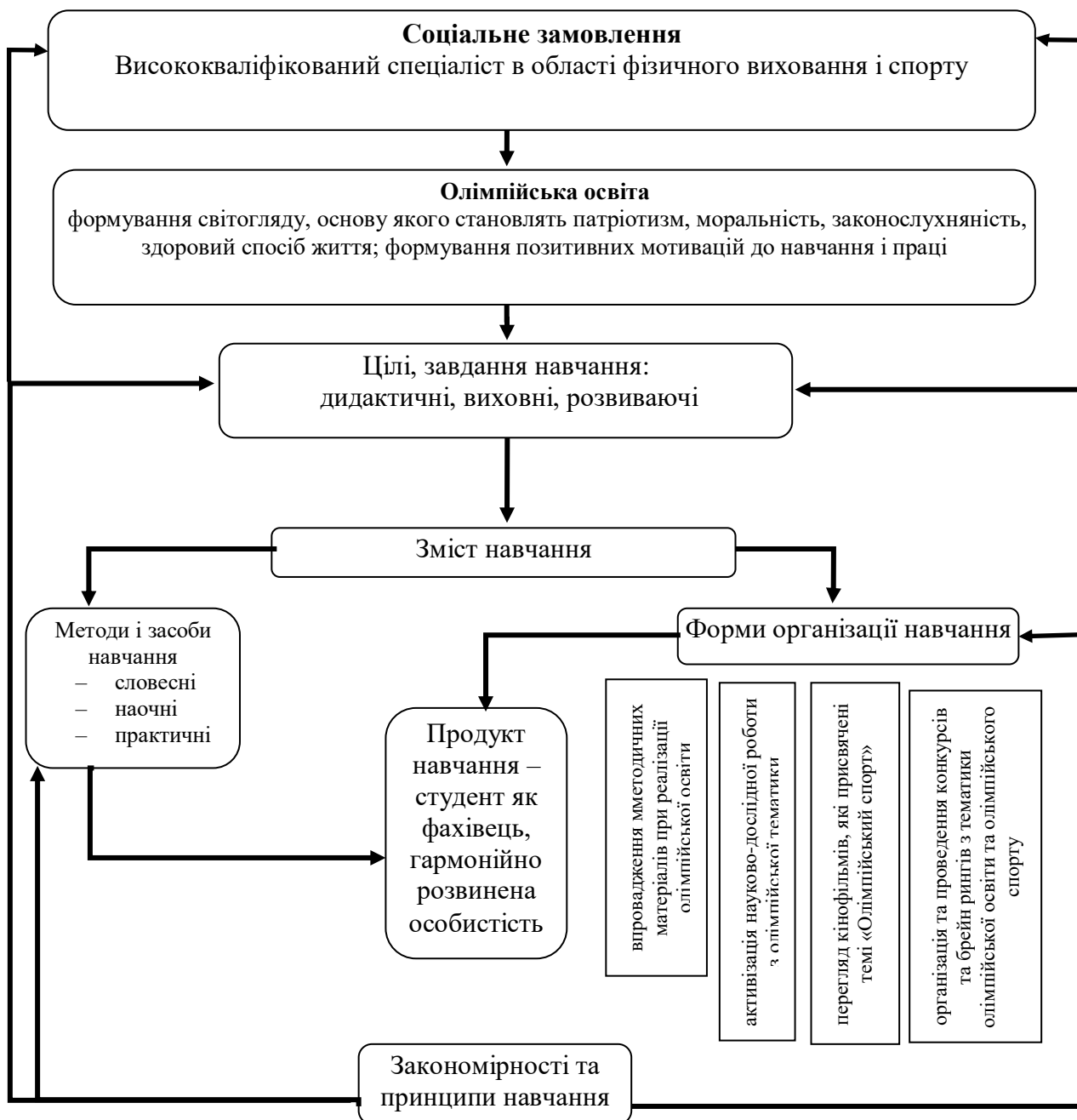

Рис. 4.1. Структурно-функціональна модель інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентської молоді спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Також, як частина четвертого рівня моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів, нами були доповнені найбільш ефективні форми організації освітнього процесу, а саме: активізація науково-дослідної роботи з олімпійської тематики, перегляд кінофільмів, які присвячені темі «Олімпійський спорт», організація та проведення конкурсів, брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту. Інтеграція розробленого нами методичного матеріалу в освітній процес студентської молоді дозволить підвищити зацікавленість, ініціативність студентів до освітнього процесу.

Як частина структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів нами були визначені та узагальнені закономірності та принципи навчання, які мають місце при реалізації соціального замовлення, а саме підготовку висококваліфікованого фахівця зі спеціальності Фізична культура і спорт.

Закономірностями навчання визначені об'єктивні, стійкі та істотні зв'язки в навчальному процесі, що зумовлюють його ефективність. Закономірності навчання відображають стійкі залежності між усіма його елементами – діяльністю викладача, діяльністю студента та об'єктом засвоєння, тобто змістом навчання [92].

Закономірності навчання поділяють на об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні закономірності навчання визначаються суттю процесу навчання і до них належать: виховний і розвивальний характер навчання; зумовленість навчання суспільним потребам; залежність результатів навчання від умов, в яких відбувається навчальний процес; врахування під час освітнього процесу реальних навчальних можливостей студентів до навчання; рівень активності студентів. Суб'єктивні закономірності навчання від особливостей діяльності викладача, його характеру, тощо. Сутність їх в тому, що поняття можуть бути засвоєні лише тоді, коли пізнавальна діяльність студентів спрямована на визначення чітких і зрозумілих співвідношень між ними; навички

формується лише за умови відтворення операцій і дій, покладених в їх основу; міцному засвоєнню змісту навчального матеріалу сприяє його систематичне повторення і включення в систему вже засвоєного раніше змісту; опанування складних способів діяльності залежить від успішного оволодіння простими видами діяльності як їх складовими, і від готовності визначити ситуацію, в якій ці дії можуть бути виконані; рівень і якість засвоєння знань студентів залежать від урахування викладачем ступеня значущості для них засвоюваного змісту; використання варіативних завдань передбачає застосування знань у важливих для студентів ситуаціях, що сприяє формуванню готовності до перенесення засвоєних знань і пов'язаних з ними дій у нову ситуацію [149].

Принципи навчання виступають методологічними орієнтирами і є, з одного боку, результатом дослідницької діяльності в певному напрямі, а з іншого – вихідними концептуально-регулятивними положеннями побудови методичної системи та елементами теорії організації процесу навчання, що відображають його закономірності, сутність, світоглядне спрямування, оптимальні умови здійснення. Загальнодидактичними є принципи науковості, систематичності й послідовності, доступності, зв'язку навчання з практикою, свідомості й активності тих, хто навчається, наочності, міцності засвоєння знань, умінь та навичок, індивідуального підходу, емоційності навчання та ін [154].

Дослідження дозволили визначити, що сутність принципу науковості полягає в тому, що всі факти, знання, положення і закони, що вивчаються, повинні бути науково правильними. Цим вимогам мають відповідати спосіб обґрунтування положень і законів, формування понять у процесі навчання. Реалізація цього принципу передбачає вивчення системи важливих наукових положень і використання у навчанні методів, близьких до тих, якими послуговується певна наука. Навчальний процес вищої школи динамічний,

тому передбачає врахування не лише стану розвитку науки і техніки, а й усіх особливостей і тенденцій розвитку сучасного суспільства й освіти [149].

Принцип системності і послідовності зорієнтований на системне і послідовне викладання і вивчення навчального матеріалу. Йдеться про постійну роботу над собою, фіксування уваги студента на вузлових питаннях, логічний перехід від засвоєного матеріалу до нового тощо. Залежно від змісту роботи, її цілей викладач застосовує певну систему методів навчання, ведучи студентів від простого відтворення до самостійних творчих дій з вивченим матеріалом. Навчальний матеріал має бути вибудований на системі взаємозв'язків елементів світу, який оточує студента [154].

Принцип доступності передбачає, що успішність та ефективність навчання визначаються відповідністю його змісту, форм і методів віковим особливостям студентів, їх можливостям. Реалізація цього принципу передбачає дотримання правил: від простого – до складного, від відомого – до невідомого, від близького – до далекого, а також врахування рівня розвитку студентів, їх індивідуальних особливостей. Він вимагає також визначення норм витрат часу і праці, рівня напруження і культури розумової та фізичної праці студентів. У навчальному процесі недопустимі як перенавантаження, так і недовантаження студентів, що передбачено освітніми стандартами і рівнями навчання, тобто йдеться про диференціацію навчально-виховного процесу [156].

Принцип зв'язку навчання з життям ґрунтується на об'єктивних зв'язках науки і виробництва, теорії і практики. Теоретичні знання є основою сучасної продуктивної праці, яка конкретизує їх, сприяє міцному, свідомому засвоєнню. Реалізацію цього принципу забезпечують: використання на заняттях життєвого досвіду студентів, застосування набутих знань у практичній діяльності, розкриття практичної значущості знань тощо.

Принцип свідомості і активності визначає головне спрямування пізнавальної діяльності студентів та управління нею. Свідомому засвоєнню

знань сприяють: роз'яснення мети і завдань навчального предмета, значення його для подолання життєвих проблем і для перспектив студента; використання у процесі навчання мислительних операцій (аналізу, синтезу, узагальнення, індукції, дедукції); позитивні емоції і мотиви навчання; належний контроль і самоконтроль. Активізують пізнавальну діяльність позитивне ставлення до навчання, інтерес до навчального матеріалу, тісний зв'язок навчання з життям, використання на практиці засвоєного матеріалу, проблемне навчання, диференційований підхід [154].

Принцип наочності ґрунтовно розроблений у дидактиці середньої школи і широко застосовується у педагогічному процесі вищої школи. Дотримання його сприяє свідомому, активному сприйманню, осмисленню і засвоєнню матеріалу, виховує спостережливість, формує новий соціальний досвід, удосконалює потенційні психофізичні можливості студентів.

Принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок. Основною ознакою міцності знань є свідоме й ґрунтовне засвоєння фактів, понять, ідей, правил, глибоке розуміння істотних характеристик предметів та явищ, зв'язків між ними і всередині них. Реалізація цього принципу передбачає: повторення навчального матеріалу за розділами і структурними частинами, запам'ятовування нового матеріалу у поєднанні з вивченим, виокремлення при повторенні основних ідей, використання в процесі повторення різноманітних методик, форм і підходів, вправ, самостійної роботи щодо творчого застосування знань тощо.

Зростаючий обсяг інформації, розвиток наукових галузей вимагають ретельного відбору відомостей, які підлягають міцному запам'ятовуванню, і спеціальної орієнтації викладачами студентів на таке запам'ятовування.

Принцип міцності тісно пов'язаний з важливою для вищої школи вимогою – забезпеченням надійності навчання як імовірності того, що спеціаліст після закінчення вищої школи творчо, ініціативно виконуватиме свої професійні функції і продовжуватиме навчатися [149].

Принцип індивідуального підходу дає змогу в умовах колективної навчальної роботи кожному студенту, як безпосередньому учаснику освітнього процесу, оволодівати навчальним матеріалом по-своєму, зважаючи на рівень розвитку, знань і вмінь, пізнавальної та практичної самостійності, інтересів, волі, працездатності.

Принцип емоційності. У процесі пізнавальної діяльності у студентів, які працюють із матеріалом, що передбачений програмою вивчення навчальної дисципліни, виникає певний емоційний стан, почуття, які можуть стимулювати успішне засвоєння знань або перешкоджати йому. Тому викладач, реалізуючи цей принцип, має впливати на формування емоцій, які активізують навчально-пізнавальну діяльність, і запобігати появі тих, які негативно позначаються на ній. Цього можна досягти шляхом логічного, жвавого викладання дисципліни, наведення цікавих прикладів, використання різноманітної наочності тощо. Неабияку роль у цьому відіграє особистість викладача [154].

Розроблена структурно-функціональна модель інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентської молоді спеціальності 017 Фізична культура і спорт за структурою та змістом відповідає організації процесу реалізації олімпійської освіти в Національному університеті фізичного виховання і спорту України.

З метою визначення ефективності освітньої діяльності студентів Національного університету фізичного виховання та спорту України загалом, та викладання дисципліни історія олімпійського руху (як складової впровадження олімпійської освіти в освітній процес), зокрема, було проведено опитування за методикою І. С. Тодорової [95], а далі – було оброблено та узагальнено статистичну інформацію щодо ефективності освітнього процесу (табл. 4.7, 4.8).

Таблиця 4.7

Ефективність освітнього процесу тренерського факультету (до проведення дослідження, n=68)

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x}$	S	m	V(%)
1	E(заг) – коефіцієнт загальної ефективності	1,06	0,2	0,11	19
2	E(м) – коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,04	0,18	0,17	17
3	E(o) – коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,27	0,14	0,13	11
4	E (t) – коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,06	0,16	0,13	15
5	E (p) – коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,15	0,2	0,17	17

У дослідженні прийняли участь 138 студентів 3 курсу НУФВСУ. Дослідження проводилось на двох потоках:

- 1 потік – студенти тренерського факультету (n = 68),
- 2 потік – студенти факультету спорту та менеджменту (n = 70).

Проведення дослідження відбувалось протягом 2018-2019 н.р. під час вивчення навчальної дисципліни «Олімпійський спорт».

Таблиця 4.8

Ефективність освітнього процесу факультету спорту та менеджменту (до проведення дослідження, n=70)

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x}$	S	m	V(%)
1	E(заг) – коефіцієнт загальної ефективності	1,12	0,17	0,11	15
2	E(м) – коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,07	0,21	0,18	20
3	E(o) – коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,17	0,16	0,15	14
4	E (t) – коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,05	0,18	0,12	17
5	E (p) – коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,21	0,21	0,15	17

Порівнюючи результати проведеного опитування на тренерському факультеті та факультеті спорту та менеджменту (на підставі використання критерія Стюдента) можна говорити про те, що різниця між вибірками, що досліджувалась статистично недостовірна (табл.4.9).

Таблиця 4.9

Порівняльний аналіз ефективності освітнього процесу (за методикою І.Годорової [95] між студентами тренерського факультету та факультету спорту та менеджменту НУФВСУ(до проведення дослідження)

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x1}^*$	$\bar{x2}^*$	m1*	m2*	t	p
1.	коефіцієнт загальної ефективності	1,06	1,12	0,11	0,11	0,54545	p>0,05
2.	коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,04	1,07	0,17	0,18	0,17647	p>0,05
3.	коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,27	1,17	0,13	0,15	0,769231	p>0,05
4.	коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,06	1,05	0,13	0,12	0,076923	p>0,05
5.	коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,15	1,21	0,17	0,15	0,35294	p>0,05

Примітка: $\bar{x1}$, m1 – студенти тренерського факультету НУФВСУ (n=68); $\bar{x2}$, m2 – студенти факультету спорту та менеджменту НУФВСУ (n=70)

Проведене опитування дозволило встановити, що загальна ефективність освітнього процесу у НУФВСУ знаходиться на високому рівні, в той же час 3 % від загальної кількості студентів на першому потоці відзначили низький рівень ефективності освітнього процесу, що свідчить про

необхідність подальшого вдосконалення освітнього процесу студентської молоді у закладі вищої освіти (рис. 4.2, 4.3) ($t = 0,54$).

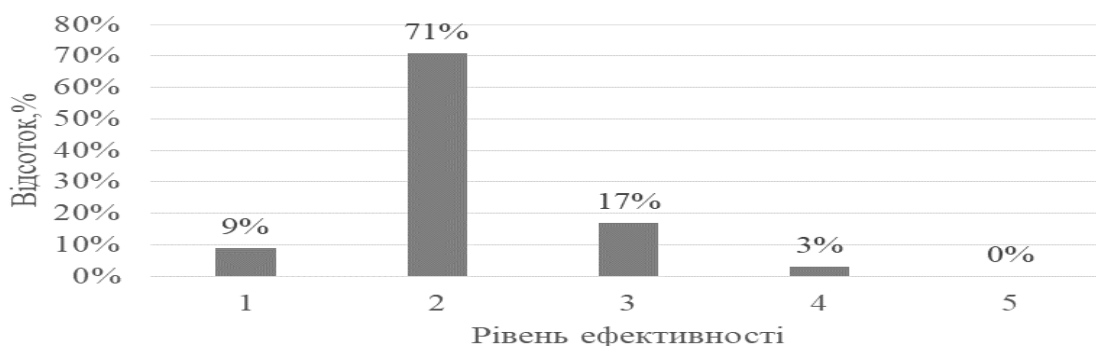

Рис. 4.2. Оцінка рівня загальної ефективності освітньої діяльності студентів тренерського факультету ($n = 68$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

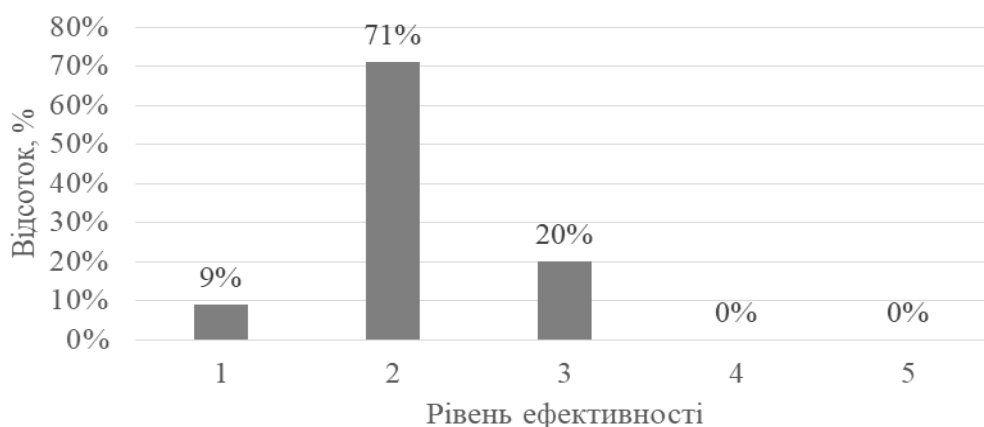

Рис. 4.3. Оцінка рівня загальної ефективності освітньої діяльності студентів факультету спорту та менеджменту ($n = 70$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Наступним кроком проведеного дослідження було визначення ефективності мотиваційної підсистеми студентів, яка відображає рівень їхньої активності та спрямованості освітньої діяльності. Слід зазначити, що в численних дослідженнях [92, 94, 162 та ін.], виявлений взаємозв'язок мотиваційних орієнтацій з успішністю студента. Так, найбільш позитивний вплив здійснює орієнтація студента на процес і результат (мотивація досягнення), менш продуктивною є орієнтація на оцінку викладача та уникнення неприємностей.

В процесі проведення досліджень, було відзначено, що у 21 % від загальної кількості студентів тренерського факультету та у 20 % студентів факультету спорту та менеджменту Національного університету фізичного виховання і спорту України дуже високий рівень розвитку мотиваційної підсистеми, у 59 % та у 54 % відповідно респондентів було відзначено високий рівень, у 14 % та у 17 % середній рівень, у 3 % та у 9 % – низький рівень. Результати проведеного опитування дозволяють відзначити, що у 3 % студентів тренерського факультету був відмічений дуже низький рівень мотивації до освітньої діяльності (рис. 4.4, 4.5) ($t = 0,17$).

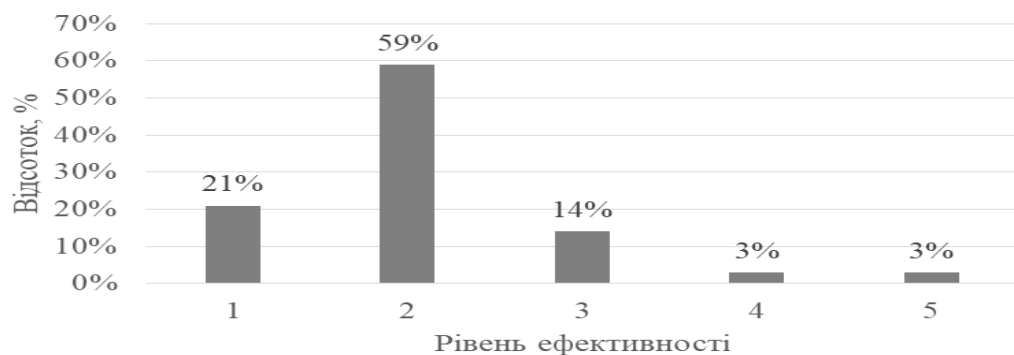

Рис. 4.4 Оцінка рівня ефективності мотиваційної підсистеми студентів тренерського факультету ($n = 68$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

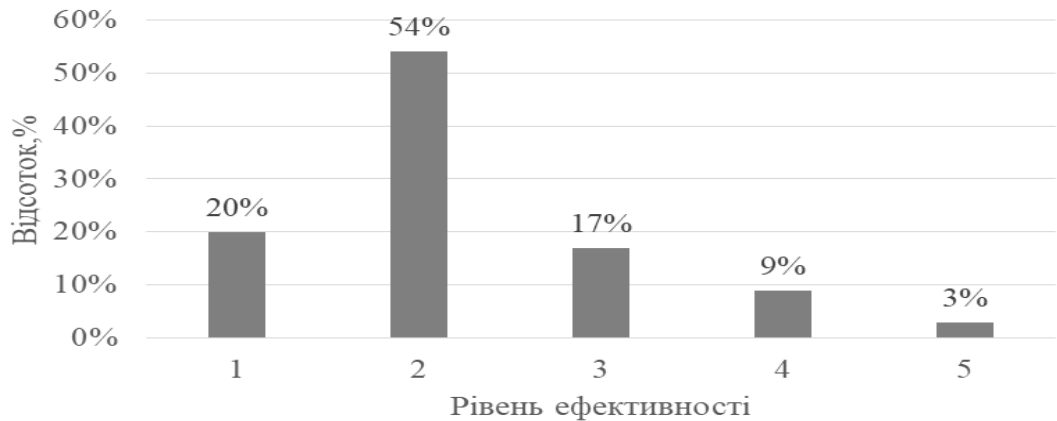

Рис. 4.5 Оцінка рівня ефективності мотиваційної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту (n = 70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

В ході проведеного опитування студентської молоді НУФВСУ було виявлено рівень ефективності операційної підсистеми, яка визначає сформованість у студентів умінь та навичок здійснювати освітню діяльність, якість виконання освітніх дій та операцій, розуміння студентами, що та яким чином робити на лекціях, семінарах, практичних заняттях (рис. 4.6, 4.7) ($t = 0,76$).

Так, дослідження дозволили відзначити, що у 64 % від загальної кількості студентів тренерського факультету та у 65% від загальної кількості студентів факультету спорту та менеджменту високий рівень розвитку операційної підсистеми, у 21 % та у 20 % відповідно відзначено дуже високий рівень, у 14 % та у 17 % – середній рівень, у 3 % та у 9% відповідно визначено низький рівень. Слід відмітити, що у 3 % студентів тренерського факультету та у 3 % студентів факультету спорту та менеджменту був відзначений дуже низький рівень розвитку операційної підсистеми освітньої діяльності.

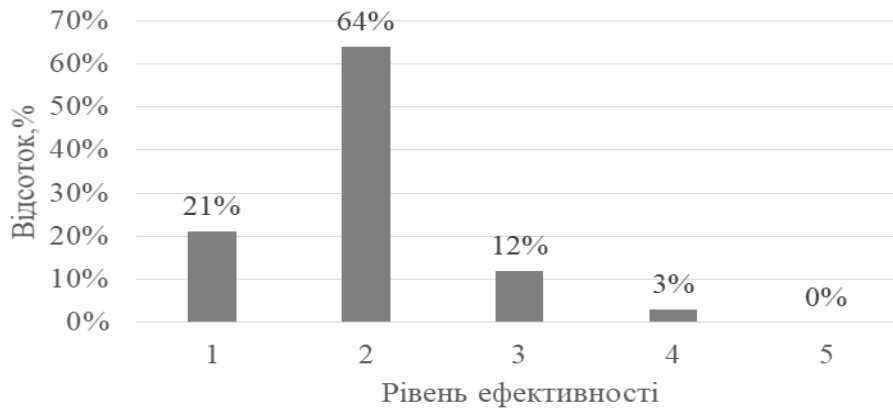

Рис. 4.6 Оцінка рівня ефективності операційної підсистеми студентів тренерського факультету (n=68), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Узагальнюючи дані дослідження, слід відмітити, що студенти відзначили високі показники ефективності різних підсистем освітньої діяльності, однак, високий показник, не є найвищим, що свідчить про необхідність подальшого вдосконалення освітнього процесу студентської молоді, у закладі вищої освіти, та використання наявного резерву підвищення якості освітнього процесу, що можливо зробити завдяки, впровадженню нових форм та методів роботи зі студентами в рамках проводимого освітнього процесу.

Наступним кроком нашого дослідження було визначення рівня ефективності інформаційної підсистеми студентів, яка відображає кількісні та якісні характеристики інформаційного забезпечення освітньої діяльності, її професійну спрямованість, систематизованість та доступність для засвоєння, зв'язок інформації, що надається з майбутньою практичною діяльністю.

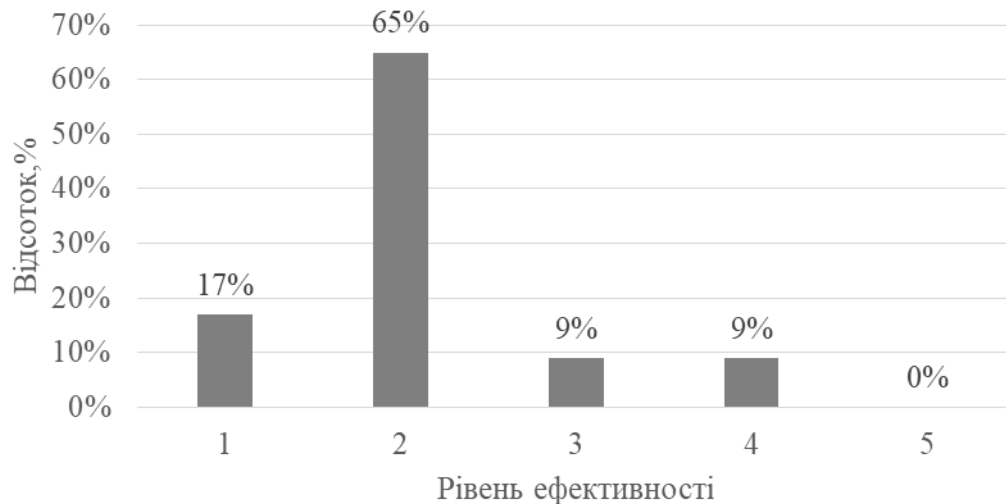

Рис. 4.7 Оцінка рівня ефективності операційної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту (n=70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Отримані результати дозволяють говорити, що дуже високий рівень ефективності інформаційної підсистеми продемонстрували 24 % респондентів тренерського факультету та 9 % респондентів факультету спорту та менеджменту. Високий рівень відзначили 50 % студентів першого потоку та 69 % студентів другого потоку, середній рівень ефективності – 26 % та 22 % відповідно. Слід зазначити, що жоден з респондентів не визначили низький та дуже низький рівень ефективності інформаційної підсистеми (рис. 4.8, 4.9) ($t = 0,08$). Дані дослідження свідчать про те, що інформація, яка надається студентам є професійно орієнтованою, доступною та легкою для сприйняття.

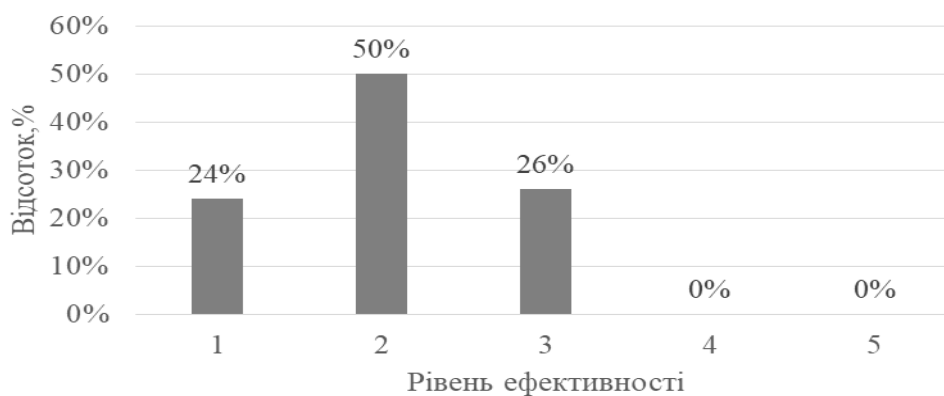

Рис. 4.8. Оцінка рівня ефективності інформаційної підсистеми студентів тренерського факультету (n=68), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

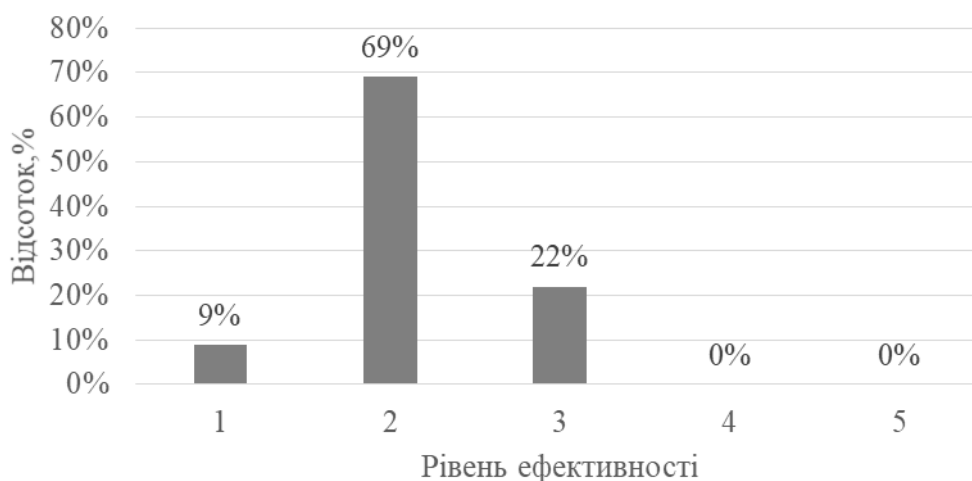

Рис. 4.9. Оцінка рівня ефективності інформаційної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту (n=70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Проведене опитування дозволило оцінити рівень ефективності регуляторної підсистеми, яка характеризує функціональний стан студентів, а

са́ме рівень напруженості, настро́й, вто́мленість під час занять; наявність та характер зовнішнього контролю з боку викладача (кафедри, деканату); рівень розвитку самоконтролю; ефективність зворотного зв'язку між студентом та викладачем. Так, 15 % студентів тренерського факультету відмітили дуже високий рівень ефективності регуляторної підсистеми, 35 % респондентів визначили високий рівень; 41 % – середній рівень та 9 % – низький рівень. Визначено, що 20 % студентів факультету спорту та менеджменту мають дуже високий рівень ефективності регуляторної підсистеми, 63 % відмітили високий рівень ефективності; 11 % – середній рівень та 6 % низький рівень (рис. 4.10, 4.11) ($t = 0,4$). Поведене опитування показало необхідність підвищення рівня ефективності зворотного зв'язку між студентом та викладачем, формування мотивації до виконання студентами самостійної роботи.

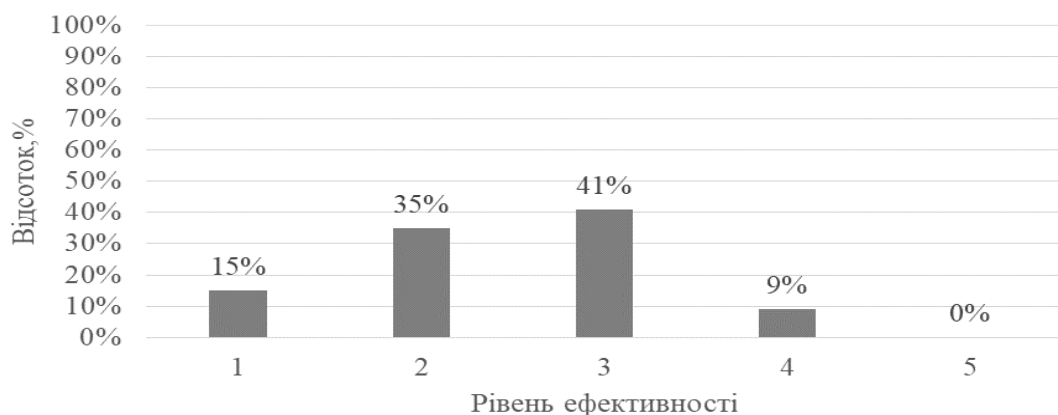

Рис. 4.10. Оцінка рівня ефективності регуляторної підсистеми студентів тренерського факультету ($n=68$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

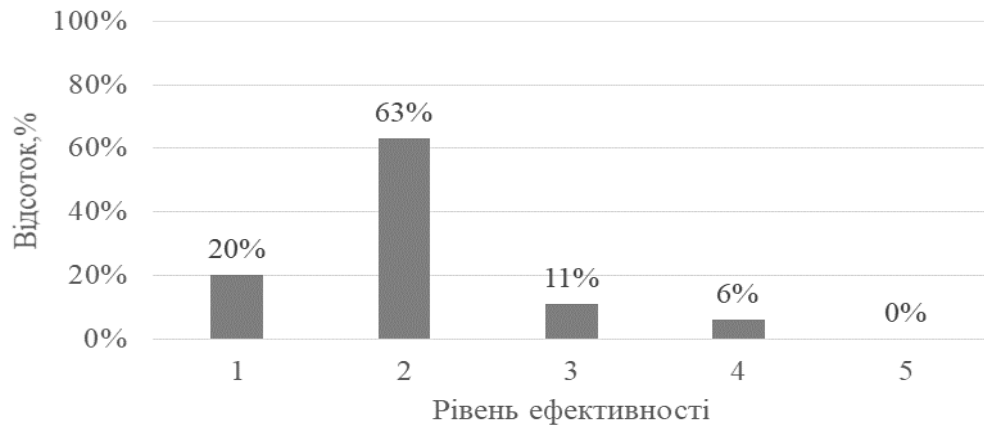

Рис. 4.11. Оцінка рівня ефективності регуляторної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту (n=70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

В ході проведеного дослідження нами були виділені проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді та шляхи їх подолання. Враховуючи, те, що одним з найефективніших шляхів подоланнями проблем, на думку респондентів, є розробка методичного матеріалу для інтеграції питань з олімпійської освіти в рамках семінарських та практичних занять, нами були розроблені методичні матеріали для навчального курсу «Історія олімпійського руху», який викладається студентам третього року навчання за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт в Національному університеті фізичного виховання та спорту України та впровадити запропоновані матеріали в освітній процес студентської молоді.

Для кожної теми навчальної дисципліни «Історія олімпійського руху», в рамках проводимого дослідження, були підібрані певні інтерактивні методи навчання, були запропоновані до впровадження ділові ігри, а також були

рекомендовані для самостійного перегляду фільми, які стосуються тематики заняття.

Запропоновані методичні матеріали були впроваджені в освітній процес студентів тренерського факультету НУФВСУ. Освітній процес студентів, які навчаються на факультеті спорту та менеджменту НУФВСУ, здійснювався стандартно, без використання запропонованих методичних матеріалів (дослідження проходили на кафедрі історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ протягом 2018–2019 навчального року.)

Наступним кроком дослідження було проведення повторного опитування студентів Національного університету фізичного виховання і спорту України, які навчаються на тренерському факультеті та факультеті спорту та менеджменту (проводилось за методикою І. С. Тодорової [95]) та обробка отриманої в процесі опитування студентів статистичної інформації (табл. 4.10, 4.11).

Таблиця 4.10

Ефективність освітнього процесу тренерського факультету (після проведення дослідження, n=68)

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x}$	S	m	V (%)
1	E(заг) – коефіцієнт загальної ефективності	1,4	0,23	0,12	16
2	E(m) – коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,22	0,22	0,22	18
3	E(o) – коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,37	0,2	0,13	15
4	E (t) – коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,65	0,21	0,17	13
5	E (p) – коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,37	0,23	0,14	17

Таблиця 4.11

**Ефективність освітнього процесу факультету спорту та менеджменту
(після проведення дослідження, n=70)**

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x}$	S	m	V (%)
1	E(заг) – коефіцієнт загальної ефективності	1,71	0,18	0,01	11
2	E(м) – коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,84	0,17	1,009	10
3	E(о) – коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,6	0,3	0,02	18
4	E (t) – коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,9	0,2	0,01	11
5	E (р) – коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,48	0,27	0,002	18

Порівняння результатів проведення повторного опитування студентів, які навчаються на факультеті спорту та менеджменту та тренерському факультеті НУФВСУ (на підставі використання критерія Стьюдента), дозволяє говорити, що після впровадження розробленого методичного матеріалу в освітній процес студентів, які навчаються на тренерському факультеті та навчання студентів факультету спорту та менеджменту з використанням стандартних форм та методів організації освітнього процесу, різниця між вибірками, що досліджувалась є статистично достовірною (табл. 4.12).

В рамках проводимого дослідження було визначено, що загальна ефективність освітнього процесу з дисципліни «Історія олімпійського руху», у студентів, які здобувають освіту, навчаючись на тренерському факультеті НУФВСУ, була покращена. Дослідження дають змогу стверджувати, що позитивні зміни в ефективності освітнього процесу у досліджуваній групі учасників освітнього процесу, пов'язані з впровадженням методичного матеріалу.

Таблиця 4.12

**Порівняльний аналіз ефективності освітнього процесу (за методикою
І. Тодорової [95] між студентами тренерського факультету та факультету
спорту та менеджменту НУФВСУ(після проведення дослідження)**

№ п/п	Коефіцієнт ефективності	$\bar{x1}^*$	$\bar{x2}^*$	m1*	m2*	t	p
1.	коефіцієнт загальної ефективності	1,4	1,71	0,12	0,01	2,57441	p<0,05
2.	коефіцієнт ефективності мотиваційної підсистеми	1,22	1,84	0,22	1,009	1,99036	p<0,05
3.	коефіцієнт ефективності операційної підсистеми	1,37	1,6	0,13	0,02	2,14866	p<0,05
4.	коефіцієнт ефективності інформаційної підсистеми	1,65	1,9	0,17	0,01	2,46805	p<0,05
5.	коефіцієнт ефективності регуляторної підсистеми	1,37	1,48	0,14	0,02	2,07782	p<0,05

Примітка: $\bar{x1}$, m1 – студенти тренерського факультету НУФВСУ (n=68); $\bar{x2}$, m2 – студенти факультету спорту та менеджменту НУФВСУ (n=70)

Так, у 17 % від загальної кількості респондентів, було відмічено дуже високий рівень загальної ефективності освітнього процесу, у 83 % – високий рівень. У жодного зі студентів не відмічено середній, низький та дуже низький рівень загальної ефективності освітнього процесу, що підтверджує ефективність використання в освітньому процесі розробленого нами методичного матеріалу (рис. 4.12) (t = 2,6). Слід зазначити, що рівень загальної ефективності освітнього процесу у студентів факультету спорту та менеджменту істотно не змінився.

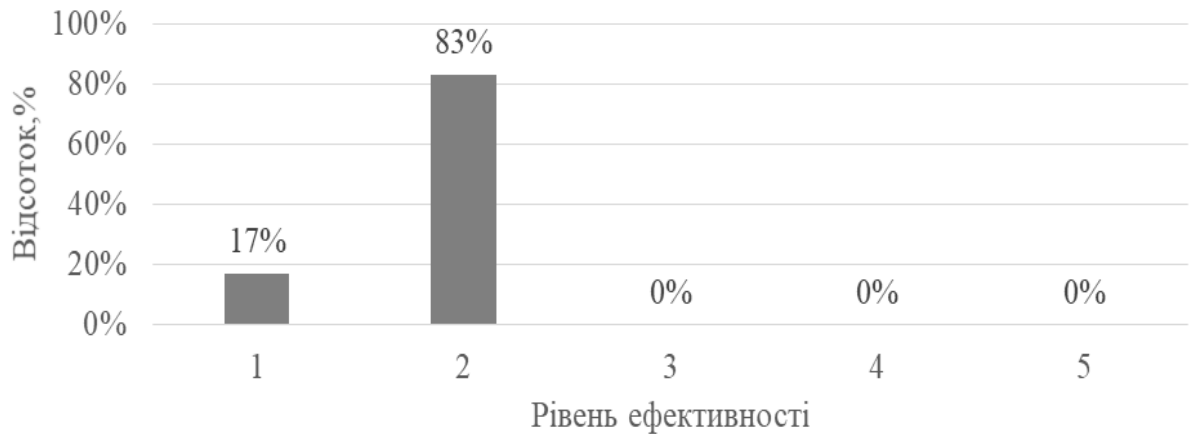

Рис. 4.12. Оцінка рівня загальної ефективності освітньої діяльності студентів тренерського факультету (n=68), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

В ході проведеного опитування також було виявлено рівень ефективності мотиваційної підсистеми студентської молоді. Так, у 25 % від загальної кількості респондентів, які навчаються на тренерському факультеті НУФВСУ, дослідження дозволили відмітити дуже високий рівень ефективності мотиваційної підсистеми та у 58 % – високий рівень, у 17 % – середній рівень (рис. 4.13) ($t = 1,99$). У жодного зі студентів не було відмічено низький та дуже низький рівень ефективності мотиваційної підсистеми.

При проведенні бесід, самими студентами було зазначено, що завдяки використанню запропонованого матеріалу, в них істотно збільшилась зацікавленість не лише у вивченні програмного матеріалу навчальної дисципліни, а й зростає зацікавленість у пошуку додаткового матеріалу, що пов'язаний з питаннями історії розвитку олімпійського спорту, видатними персоналіями, цікавими подіями, що відбувались на спортивних змаганнях тощо; покращилась активність на заняттях. Викладачі, в свою чергу

відмітили, що студенти стали більше орієнтуватися на процес навчання та результат під час занять, а не на уникнення негативної оцінки викладача, студенти стали більш ініціативними та старанними, збільшилась відвідуваність занять.

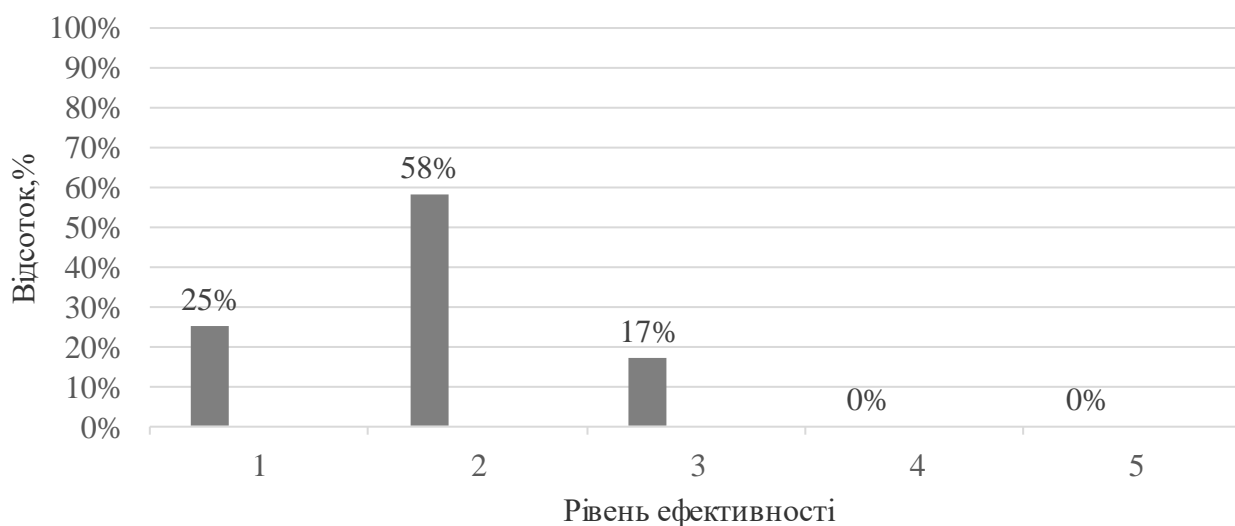

Рис. 4.13. Оцінка рівня ефективності мотиваційної підсистеми студентів тренерського факультету (n=68), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

У студентів факультету спорту та менеджменту, які вивчали дисципліну «Історія олімпійського руху» за стандартною програмою, без використання запропонованого матеріалу, дослідження дозволили, визначили наступні показники:

- у 70 % від загальної кількості респондентів, рівень ефективності мотиваційної підсистеми знаходиться на дуже високому рівні,
- у 30 % – було відзначено високий рівень,
- у 17 % – середній рівень (рис.4.14) ($t=0,4$).

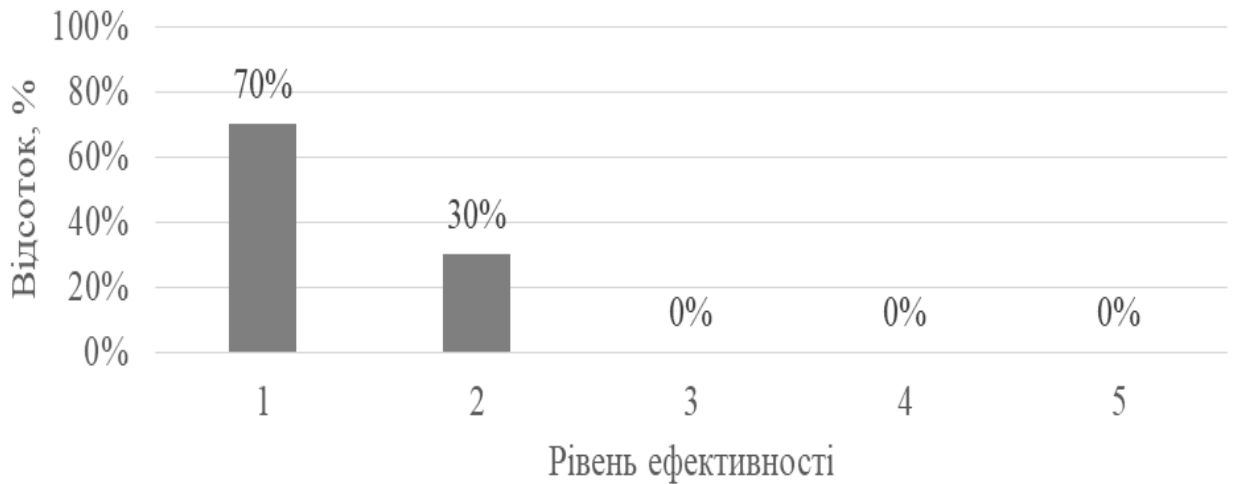

Рис. 4.14. Оцінка рівня ефективності мотиваційної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту (n=70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Проведене опитування дозволило оцінити рівень ефективності операційної підсистеми студентів Національного університету фізичного виховання та спорту України. Так, відповідно до отриманих результатів, у респондентів покращилась якість та швидкість виконання навчальних дій, сформувалися вміння оцінювати свою освітню діяльність, об'єктивно визначати рівень оволодіння навчальним матеріалом з теми конкретного заняття та дисципліни загалом, оцінювати набуті навички, поліпшилися вміння студентів аргументувати свою думку, наводити приклади з теми, що вивчається. Також, було відмічено, що студенти стали частіше використовувати творчий підхід до виконання поставлених навчальних завдань.

Дослідження також дозволяють відзначити, що у 17 % від загальної кількості студентів тренерського факультету та у 60 % від загальної кількості студентів факультету спорту менеджменту дослідження дозволили відмітити

дуже високий рівень ефективності операційної підсистеми. Високий рівень було відзначено відповідно у 83 % та 30 % від загальної кількості респондентів, у 10 % студентів, які приймали участь в опитуванні та навчалися на факультеті спорту та менеджменту, дослідження дозволили відмітити низький рівень ефективності операційної підсистеми (рис. 4.15; $t = 2,14$), (рис. 4.16; $t = 2,12$).

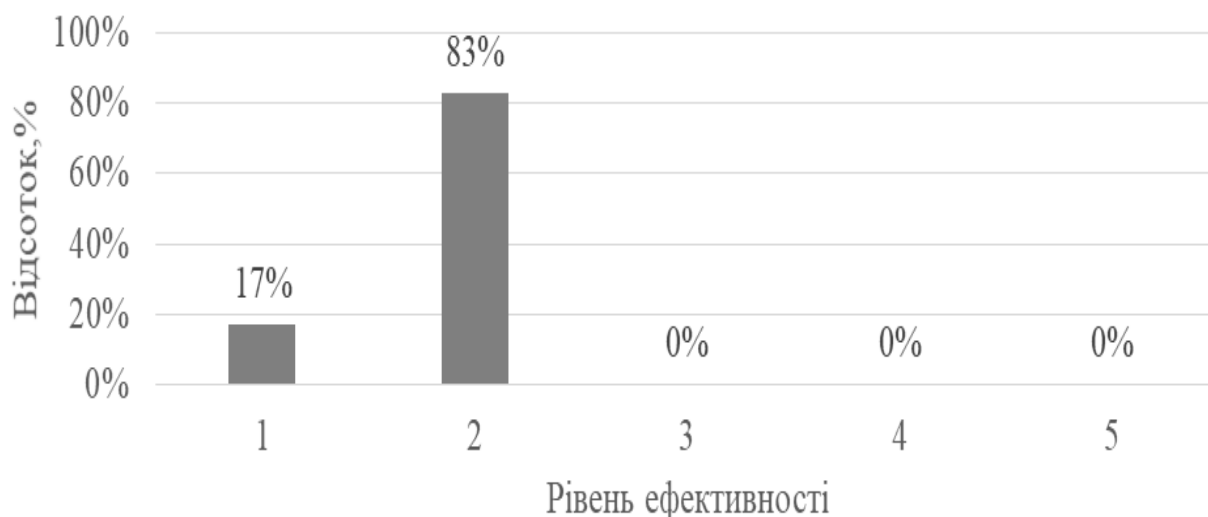

Рис. 4.15. Оцінка рівня ефективності операційної підсистеми студентів тренерського факультету ($n=68$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Наступним кроком дослідження було визначення рівня ефективності інформаційної підсистеми у студентів, які вивчали дисципліну «Історія олімпійського руху» з використанням викладачами запропонованого методичного матеріалу.

Отримані в процесі аналізу результатів опитування цифрові показники дозволяють відзначити, що у 17 % студентів першого потоку (тренерський

факультет НУФВСУ) було відмічено дуже високий рівень ефективності операційної підсистеми, 83 % – високий рівень (рис.4.17) ($t=2,5$).

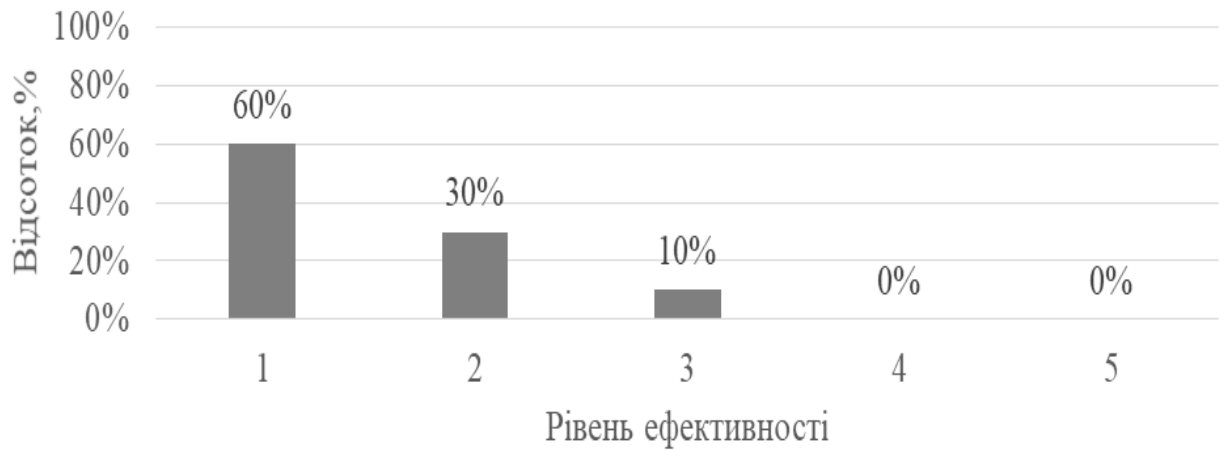

Рис. 4.16. Оцінка рівня ефективності операційної підсистеми студентів факультету спорту та менеджменту ($n=70$), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Студентами було відмічено, що під час занять, де використовувались інтерактивні методи навчання інформація засвоювалась більш ефективно, була більш доступною для опанування завдяки застосуванню новітніх підходів до організації освітнього процесу. Було сформовано розуміння зв'язку між інформацією, яка вивчається та майбутньою професійною діяльністю.

В той же час, у студентів другого потоку (факультет спорту та менеджменту НУФВСУ) були визначені наступні показники: 60 % від загальної кількості респондентів відмітили дуже високий рівень ефективності інформаційної підсистеми та 40 % – високий рівень.

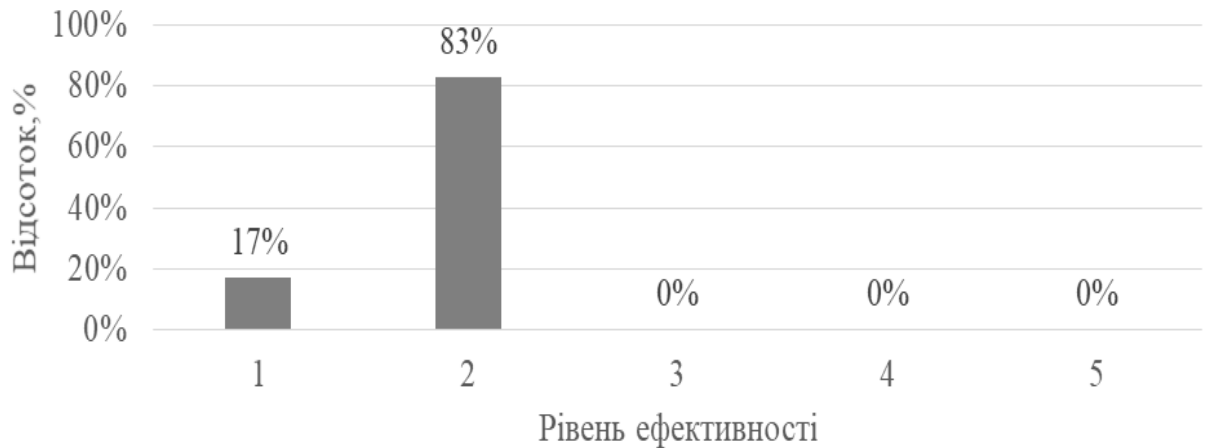

Рис. 4.17. Оцінка рівня ефективності інформаційної підсистеми студентів тренерського факультету (n=68), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність

В ході проведеного дослідження у студентів тренерського факультету було визначено покращення показників рівня ефективності регуляторної підсистеми. Встановлено, що 17 % від загальної кількості студентів першого потоку відмітили дуже високий рівень ефективності регуляторної підсистеми, 75 % – високий рівень та 8 % – середній рівень (рис.4.18) ($t = 2,07$).

Так, студенти які приймали участь в дослідженнях та навчались з використанням запропонованого матеріалу, в процесі бесіди зазначили, що на заняттях з дисципліни «Історія олімпійського руху» була зменшена напруженість та збільшився рівень задоволеності від процесу навчання. Викладачі, в свою чергу, відмітили, що під час застосування запропонованих інтерактивних методів покращився зворотній зв'язок «викладач – студент – викладач», також був налагоджений зв'язок між самими студентами, що

сприятиме покращенню комунікативних та організаційних навичок молоді, що навчається.

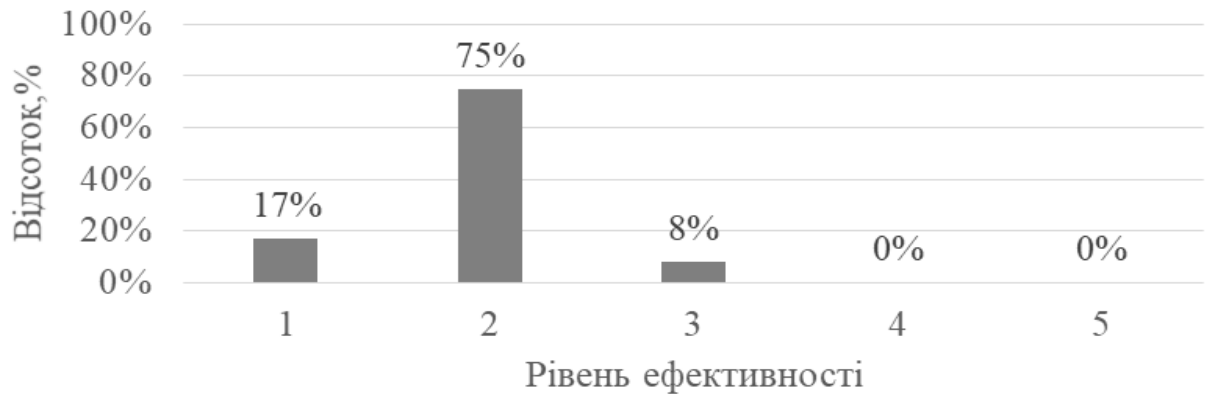

Рис. 4.18. Оцінка рівня ефективності регуляторної підсистеми студентів тренерського факультету (n=70), де:

1. Дуже висока ефективність
2. Висока ефективність
3. Середня ефективність
4. Низька ефективність
5. Дуже низька ефективність.

Проведене дослідження дозволило визначити, що впровадження запропонованого методичного матеріалу, в рамках структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів Національного університету фізичного виховання і спорту України сприяло покращенню рівня загальної ефективності освітнього процесу на 10 %.

Розглядаючи, окремо кожен з коефіцієнтів ефективності освітньої діяльності, було визначено, що у студентської молоді на 15 % відповідно були покращені показники рівня ефективності мотиваційної підсистеми та операційної підсистеми, на 20 % зросли показники ефективності інформаційної підсистеми. Найбільш істотно зріс, а саме на 25 %, рівень ефективності регуляторної підсистеми. Дані показники підтверджують

ефективність запропонованої структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Висновки до розділу 4

1. Технологіями впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді є інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, ротація по трійках, «Карусель», «Акваріум»); технології колективно-групового навчання («Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Світове кафе»); технології ситуативного моделювання («Метод шести капелюхів», ділові ігри); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «Що? Де? Коли? Як?», дебати та ін.) та на основі даних технологій розроблено методичні матеріали для студентів закладів вищої освіти України.

2. Організаційно-методичними умовами інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентської молоді є використання викладачами ЗВО України методичного матеріалу, який включає в себе рекомендовані технології навчання, ділові та дидактичні ігри, тематичні фільми. Застосування даних технологій сприяє більш ефективному засвоєнню нової інформації, збільшенню мотивації до навчання та покращенню активності студентів під час освітнього процесу. Також, до організаційно-методичних умов впровадження олімпійської освіти віднесено: проведення заходів пов'язаних з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, брейн-рингів, тощо); залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів, тощо.

3. Структурно-функціональна модель впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців спеціальності «Фізична культура і спорт» сформована на основі застосування методів та форм освітнього процесу, які

мають відповідати сучасним вимогам. Ефективними формами організації освітнього процесу нами були визначені впровадження методичних матеріалів при реалізації олімпійської освіти, активізація науково-дослідної роботи з олімпійської тематики, перегляд кінофільмів, які присвячені олімпійській тематиці, організація та проведення конкурсів, брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту. Дійовими методами інтеграції олімпійської освіти були визначені практичні (інтерактивні методи навчання, організація та проведення спортивних свят, тощо), словесні (лекції, семінари), наочні (демонстрація відеоматеріалів, перегляд каналів Youtube, які присвячені тематиці олімпійської освіти та олімпійського спорту).

4. Дослідження ефективності впровадження запропонованої структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів свідчить, що у студентів на 10 % зріс рівень загальної ефективності освітнього процесу; на 15 % зросли показники рівнів ефективності мотиваційної та операційної підсистем; на 20 % покращився рівень ефективності інформаційної підсистеми та на 25 % зріс рівень ефективності регуляторної підсистеми у студентів.

Основні наукові результати розділу опубліковані в працях автора [59, 60, 63, 203].

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У даному розділі роботи представлений аналіз і узагальнення результатів власного дослідження, а також їх порівняння з точкою зору інших фахівців. Наведені дані, що були доповнені, підтверджені та отримані вперше (нові).

Аналіз літературних джерел дозволяє відзначити, що сьогодні фахівцями визначено важливість та виховний потенціал олімпійської освіти для всебічного розвитку різних верств населення [16, 19, 175, 198]; визначені історичні аспекти розвитку олімпійського руху та олімпійської освіти [14, 93, 199]; досліджено напрямки розвитку та діяльність керівних органів олімпійського руху [18, 56]; обґрунтовано доцільність впровадження олімпійської освіти в освітній процес учнів закладів загальної середньої освіти [53, 167, 187]; досліджено особливості функціонування системи олімпійської освіти в Україні [21, 104, 120]; визначено значущість впровадження питань з олімпійської освіти у підготовку майбутніх фахівців спеціальності «Фізична культура і спорт» [38, 89, 192].

Дослідження свідчать, що питання щодо місця і ролі олімпійської освіти у вищій школі вперше піднімалося на 18-ій сесії Міжнародної олімпійської освіти (1979). Зокрема, у доповіді Дісона Пауела (Канада) «Університетська освіта і олімпізм», було зазначено, що в жодному закладі вищої освіти у світі не було введено предмет «Олімпізм» або «Олімпійська думка». Д. Пауел запропонував розглядати МОА як олімпійський університет [187].

В умовах розвитку сучасного суспільства, програми з олімпійської освіти уведені до навчальних програм та реалізуються в різноманітних формах у низці країн. Першу програму прийнято ще в 1976 р. у Канаді, а згодом і в США та Німеччині. Стрімкий розвиток та популяризація програми

олімпійської освіти почалися з початку 90-х рр. (Швеція, Китай, Японія, Англія та ін.)

Із другої половини 70-х років у світі починають розроблятися й впроваджуватися Організаційними комітетами Олімпійських ігор освітні проекти, засновані на олімпійських цінностях, а надалі з'являються комплексні програми олімпійської освіти для дітей і молоді різних вікових груп (“Олімпіада–96”, Атланта–1996; “Тур мрії”, Сідней–2000; “Афіни–2004”, Програма олімпійської освіти “Пекін–2008”) та ін. [53].

Проведені дослідження дозволяють зазначити, що освітнім процесом у закладах вищої освіти є спеціально організована діяльність педагогів та студентської молоді [92, 149]. Дана діяльність поєднує у собі процеси освоєння знань, формування вмінь та навичок, які є важливими для майбутньої професійної діяльності у сфері фізичної культури та спорту.

Фахівці відзначають, що для успішного виконання завдань освітнього процесу викладач закладу вищої освіти повинен використовувати у своїй професійній діяльності певні методи, прийоми та засоби навчання [94, 168].

Проаналізовано, що основними формами організації освітнього процесу у закладах вищої освіти є лекції, семінари, практичні заняття, участь у дидактичних іграх, навчальна практика, самостійна робота з друкованими джерелами, участь в проведенні експериментів та досліджень, іспити, заліки, модульні контрольні [36, 154].

Синтез та узагальнення отриманих дозволяють зазначити, що більшість наукових праць з питань олімпійської освіти, представлених сьогодні у фахових виданнях сфери, не дивлячись на безсумнівну цінність впровадження олімпійської освіти в роботу з різними віковими групами населення, сконцентровані на обґрунтуванні особливостей (доцільності, форм, методів тощо) її інтеграції серед дітей шкільного віку [27, 55, 169]. При цьому, дослідження дозволяють виділити лише поодинокі публікації, присвячені особливостям системи інтеграції олімпійської освіти в освітній

процес студентської молоді у закладах вищої освіти України, застосовуючи при цьому інтерактивні технології навчання.

Відповідно до завдань дослідження першим етапом роботи було визначення місця та ролі олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Так, розповсюдження знань серед студентів закладів вищої освіти про олімпійський рух забезпечується завдяки функціонуванню багаторічної програми науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності, яка була розроблена Національним олімпійським комітетом України, Олімпійською академією України, Національним університетом фізичного виховання та спорту України.

Проведені дослідження дозволили встановити, що сьогодні на території України функціонують 72 заклади вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців у сфері фізичного виховання, спорту та здоров'я людини. З них чотири є спеціалізованими, де відбувається підготовка фахівців за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт – Національний університет фізичного виховання та спорту України, Львівський державний університет фізичної культури ім. І. Боберського, Харківська державна академія фізичної культури, Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту. В усіх інших закладах вищої освіти представлені структурні підрозділи (інститути, факультети, кафедри), де здійснюється процес підготовки студентів за даною спеціальністю.

До основних складових комплексного підходу щодо вирішення питання використання надбань олімпійського спорту, як складової системи олімпійської освіти в Україні дослідження дозволили віднести:

- запровадження навчальної спеціальності «олімпійський та професійний спорт»;
- відкриття у профільних закладах вищої освіти кафедр олімпійського спорту, у НУФВСУ – магістратури за спеціальністю «Олімпійський спорт і освіта»;

- організацію Міжнародних наукових конгресів і конференцій з проблем олімпійського спорту та олімпійської освіти;
- створення видавництва «Олімпійська література»;
- створення на базі закладів вищої освіти країни центрів олімпійських досліджень та освіти;
- організація потужної науково-дослідної діяльності, підсумком якої є вихід в світ численних фундаментальних праць з різних аспектів олімпійського руху та Олімпійських ігор;
- встановлення ділових контактів із провідними міжнародними науковими установами, які займаються різними аспектами олімпійського спорту та олімпійської освіти.

Саме ці складові сприяли не лише якісній реалізації системи олімпійської освіти в країні, а й міжнародному визнанню досягнень українських фахівців у розробці системи олімпійської освіти.

Наступним кроком дослідження було визначення особливостей інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Так, приблизно у 80 % закладах вищої освіти України, опанування питань з олімпійської освіти відбувається при вивченні навчальних дисциплін. Також, питання з олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи та у позанавчальній діяльності.

Результати проведеного опитування дозволили встановити, що питання олімпійської освіти розглядаються найчастіше в рамках вивчення дисципліни «Олімпійський та професійний спорт», наступними були відмічені – «Історія фізичної культури», «Теорія та методика фізичного виховання», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху», «Олімпійська освіта».

Аналізуючи отримані результати дослідження, нами було визначено, що у закладах вищої освіти України організуються заходи в рамках яких, відбувається інтеграція питань з олімпійської освіти. Так, більш розповсюдженими є заходи пов'язані з організацією спортивно-масової

роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, тощо) (26 балів), далі були відмічені залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів (22 бали), організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти (20 балів), організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху (19 балів), перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику (16 балів), співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо (8 балів).

Наступним етапом дослідження було визначення найбільш ефективних форм інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів. Аналіз результатів експертного опитування ($W=0,71$), дозволив встановити, що найбільш ефективною формою інтеграції питань пов'язаних з олімпійською освітою є лекції та семінарські заняття (67 балів), наступними за значущістю були відмічені – проведення конкурсів, олімпіад, брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту (59 балів), проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти (50 балів), організація екскурсій до музею олімпійської слави, олімпійських галерей (35 балів), перегляд відео матеріалів та спеціалізованих фільмів (22 бали), проведення зустрічей з видатними спортсменами, тренерами (19 балів).

В роботі були визначені найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Аналіз думок експертів ($W=0,7$), дозволив зазначити, що найбільш ефективним методом є практичний (33 бали), а саме організація та проведення на базі закладу вищої освіти заходів присвячених олімпійській освіті, залучення студентської молоді до допомоги НОК України у проведенні заходів, що спрямовані на розвиток олімпійського руху в країні. На другому та третьому місці відповідно

були відмічені словесний метод (20 балів) та наглядний метод (19 балів) навчання.

Результати проведеного дослідження дозволили встановити найбільш розповсюджені проблеми, які заважають інтеграції олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти України. До основних з них були віднесені: недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (60 балів), недостатня кількість у бібліотеках закладів освіти навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (41 бал), відсутність мотивації студентів до навчання (34 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (24 балів), недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (21 бал).

Дослідження результатів експертного опитування показали, що одним з найбільш ефективних шляхів подолання зазначених проблем, є розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських, лекційних та практичних занять (119 балів). Наступними були відмічені – розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти (98 балів), вдосконалення навчальних програм (91 бал), відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які займаються проблемами олімпійської освіти (74 балів), введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти (72 бали), активізація науково-дослідної роботи (63 бали), активізація співробітництва між закладами вищої освіти (49 балів), залучення студентів до волонтерської діяльності (45 балів), розповсюдження спеціальної літератури (37 балів), проведення практичних заходів, організація спортивних свят, малих Олімпійських ігор серед студентів (12 балів).

Для ефективного вирішення визначених проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів та врахувавши зазначені

експертами шляхи подолання даних проблем нами були сформовані технології навчання, а саме інтерактивні технології кооперативного навчання, технології колективно – групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

На основі даних технологій нами було розроблено та впроваджено в освітній процес методичний матеріал, який сприяє ефективній інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Визначено, що завдяки використанню в освітньому процесі, а саме при вивченні дисциплін «Олімпійський рух у сучасному суспільстві», «Теорія та методика викладання обраного виду спорту», викладачами НУФВСУ та КУБГ, у студентів покращилась загальна ефективність освітнього процесу.

Дослідження дозволило визначити, що у студентів, де впроваджувався запропонований методичний матеріал покращились показники ефективності мотиваційної, інформаційної, операційної, регуляторної підсистем, а саме покращилась активність, ініціативність та свідомість на заняттях, збільшилась швидкість та покращилась якість виконання навчальних дій, у студентів була знижена емоційна напруженість на заняттях, був покращений зворотній зв'язок «студент – викладач», «студент – студент».

Наступним етапом роботи була розробка структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Враховуючи загальні цілі та завдання освітнього процесу структурно-функціональна модель містить у собі такі компоненти, як методи і засоби навчання (словесні, наочні, практичні), форми організації освітнього процесу (активізація науково-дослідної роботи, перегляд тематичних кінофільмів, організація та проведення конкурсів та брейн-рингів з тематики олімпійського спорту та освіти, впровадження методичних матеріалів при реалізації олімпійської освіти.

При розробці структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти був використаний комплексний підхід та представлена система знань.

Розроблена структурно-функціональна модель інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді має компоненти, які доповнюють один одного, але можуть бути варіативними в залежності від специфіки роботи закладу вищої освіти.

На основі аналізу результатів дисертаційної роботи щодо розробки та обґрунтуванні організаційно-методичних засад інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як складової його вдосконалення можна надати певні практичні рекомендації, що сприятимуть більш ефективній інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів та покращенню результативності освітнього процесу у закладі вищої освіти.

1. Ефективним шляхом інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді є використання закладами вищої освіти структурно-функціональної моделі (рис. 4.1), яка складається з таких складових, як: цілі і завдання навчання, методи та засоби навчання, форми організації, закономірності та принципи навчання.

2. Дослідження свідчать про доцільність використання педагогами закладів вищої освіти під час викладання циклу професійно-орієнтованих дисциплін, розробленого нами методичного матеріалу для інтеграції питань з олімпійської освіти в освітній процес. Це, дозволить покращити ефективність освітнього процесу, збільшити мотивацію студентів до отримання знань, поліпшити ініціативність та активність студентів під час занять.

3. Доцільним, є відкриття або вдосконалення роботи структурних підрозділів у закладах вищої освіти, для покращення ефективності впровадження олімпійської освіти в процес підготовки майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт.

4. Ефективним методом впровадження олімпійської освіти в освітній процес є практичний. Дослідження дозволили визначити, що саме через практичні заняття, приймання участі в наукових конференціях, семінарах, брейн-рингах студенти більш якісно опановують нові знання та опановують нові вміння та навички.

5. Важливою умовою ефективності інтеграції олімпійської освіти в освітній процес є регулярний обмін досвідом між представниками закладів вищої освіти України, зокрема: участі у всеукраїнських та міжнародних конференціях, семінарах, круглих столах; підготовки та публікації результатів власних досліджень та знайомства із науковими здобутками представників інших закладів вищої освіти.

6. Використання інтерактивних методів навчання під час інтеграції питань пов'язаних з олімпійською освітою є дієвим засобом поліпшити рівень зацікавленості студентів до вивчення даних питань, стимулювати студентську молодь до проведення власних наукових досліджень у даному напрямку.

7. Ефективним шляхом подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України є введення окремих дисциплін, пов'язаних з інтеграцією олімпійської освіти, організація всеукраїнських Олімпіад за олімпійською тематикою.

8. Для популяризації олімпійської освіти серед студентської молоді, доцільним є організація та проведення таких заходів, як: зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху, спортивні свята, які присвячені олімпійській тематиці. Тому для керівництва закладів вищої освіти доцільним є створення умов для проведення даних заходів.

9. Одним з найефективніших шляхів, що сприятиме покращенню інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів є розширення кола наукової співпраці викладачів не лише за рахунок проведення спільних досліджень з представниками інших закладів вищої освіти України, а й за

рахунок міжнародної співпраці, що сприятиме підвищенню кваліфікації педагогів даних закладів вищої освіти.

Таким чином, отримані результати дослідження дозволили підтвердити наявні розробки [16, 24, 214] про доцільність впровадження питань з олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у закладах вищої освіти України, що сприятиме підвищенню якості процесу підготовки майбутніх спеціалістів галузі «Фізична культура і спорт».

У ході дослідження доповнено відомості про соціальну значущість впровадження олімпійської освіти серед різних верств населення [35, 42, 193]; шляхи інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді [53, 76, 214]. А саме, визначено, що реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти відбувається при вивченні навчальних дисциплін, таких, як: «Олімпійський та професійний спорт», «Історія фізичної культури» та ін. Також, питання олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи та у позанавчальній діяльності, а саме при організації спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів тощо); організації та проведенні на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти; залученні студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів.

Принципово новими результатами проведеного дисертаційного дослідження є:

- обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді закладів вищої освіти України, яка містить у собі ефективні методи і засоби навчання, форми організації освітнього процесу;

- визначені організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у закладах вищої освіти України та обґрунтовані шляхи їх реалізації.

Основні положення цього розділу викладені у публікаціях [59, 62, 64, 66, 203].

ВИСНОВКИ

1. У багатьох країнах світу, і в Україні зокрема, ведеться пошук нових напрямів роботи зі студентами у закладах вищої освіти щодо виховання морально-етичних якостей та формування духовних цінностей. Аналіз спеціальної науково-методичної літератури дозволив відзначити, що олімпійська освіта є ефективним засобом у вирішенні зазначеного питання. Сьогодні науковцями детально обґрунтовано соціальну значущість та виховний потенціал впровадження олімпійської освіти в освітній процес, розроблено навчальний супровід зазначеного процесу, висвітлено історичні аспекти та особливості реалізації олімпійської освіти у різних країнах світу, розкрито шляхи інтеграції олімпійської освіти в освітній процес шкільної та студентської молоді.

2. Особливістю реалізації системи олімпійської освіти в Україні є її тісне поєднання із організацією освітнього процесу. У вітчизняних закладах вищої освіти реалізація питань з олімпійської освіти серед студентської молоді відбувається під час освітньої, науково-дослідної та позанавчальної роботи здобувачів вищої освіти, у наступному співвідношенні: у профільних закладах вищої освіти, відповідно, – 73,25 %, 21, 75 %, 5%, у непрофільних – 84 %, 15,6 % та 0,4 %.

3. До основних проблем, які заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України ($W = 0,73$) віднесено: недостатню кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (60 балів), недостатню кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту у бібліотеках закладів вищої освіти (41 бал), відсутність мотивації студентів до навчання (34 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (24 балів), недостатню кількість кваліфікованих викладачів, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (21 бал).

4. Найбільш ефективними шляхами подолання проблем пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти України, на думку експертів ($W=0,71$), є: розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять (119 балів), розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти (98 балів), вдосконалення навчальних програм (91 бал).

5. Організаційно-методичними умовами впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти є проведення заходів пов'язаних з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, брейн-рингів, тощо) (26 балів); залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів (22 бали); організацію та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти (20 балів) та ін.

6. Важливою умовою залучення студентської молоді до ціннісного потенціалу олімпізму є орієнтованість науково-педагогічних працівників до безперервного професійного самовдосконалення; спрямування їх до пошуку та використання у роботі інноваційних підходів. Дослідження дозволили виділити ефективні технології реалізації питань олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти: кооперативного навчання, кооперативно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань, а також; розробити сценарії ділових ігор та підготувати дидактичний матеріал.

7. Проведені дослідження дозволили розробити структурно-функціональна модель впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів, яка складається з чотирьох рівнів: на першому рівні виділено здійснення соціального замовлення – висококваліфікованого фахівця галузі

фізична культура і спорт; другий рівень розкриває зміст олімпійської освіти; третій рівень – цілі та завдання освітнього процесу; четвертий рівень – методи інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді та ефективні форми організації освітнього процесу.

8. Структурно-функціональна модель впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів було впроваджено в НУФВСУ. Ефективність розробленої моделі підтверджено за методикою І. С. Тодорової: у студентів, які приймали участь в дослідженні на 10 % зріс рівень загальної ефективності освітнього процесу; на 15 % покращились показники рівнів ефективності мотиваційної та операційної підсистем; на 20 % зріс рівень ефективності інформаційної підсистеми та на 25 % покращились показники рівня ефективності регуляторної підсистеми.

Перспективи подальших досліджень полягають у впровадженні структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в освітній процес непрофільних закладів вищої освіти та аналізі ефективності її впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеенко Г, Морозов В. Некоторые воспитательно-образовательные аспекты олимпизма и пути гуманизации современного спорта. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: 5 междунар. науч. конгресс. Минск; 2001. с. 62.

2. Антипова Е, Антипова М. Культурологические проблемы олимпийского образования. В: Всемирные юношеские игры под патронажем Международного олимпийского комитета: материалы междунар. форума Молодежь-Наука-Олимпизм. 1998 Июль 14-18. Москва. Москва: Советский спорт; 1998. с. 38-9.

3. Антипова МВ. Современные формы организации олимпийского образования школьников. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 9 междунар. конгресса. Киев; 2005. с. 3.

4. Баранов ВН, Смеловская КЗ, Шустин БН. Анализ тематики диссертационных работ по основным направлениям научных исследований в сфере физической культуры и спорта. Вестник спортивной науки. 2006;(4):5-11.

5. Баранов ВН. Основные направления научных исследований и тематика диссертационных работ в сфере физической культуры и спорта. Формирование физической культуры и здорового стиля жизни. Москва: МГОУ; 2007. 5 с.

6. Баринов С. Проблемы олимпийского образования в деятельности МОА. В: Всемирные юношеские игры под патронажем Международного олимпийского комитета: материалы междунар. форума Молодежь-Наука-Олимпизм. 1998 Июль 14-18. Москва. Москва: Советский спорт; 1998. с. 51-3.

7. Баринов СЮ. Олимпийское образование в процессе воспитания спортивно-гуманистической культуры личности. Учёные записки. 2010;(8):7-12.

8. Барина ИВ. Состояние и пути совершенствования олимпийского образования и воспитания учащейся молодежи [автореферат]. Москва. 1994. 26 с.

9. Бережний ВА, Філь СМ, Попов АМ. Виховання учнів та студентів-спортсменів у дусі олімпійських ідеалів. В: Матеріали 1 сесії Олімпійської академії України для молодих учасників. Харків; 1994. с. 11-3.

10. Бистрова ЮВ. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. Право та інноваційне суспільство. 2015;1(4):27-33.

11. Борисова О, Козлова Е. Професіоналізація і комерціалізація в олімпійському спорті (на матеріалі тенніса і легкої атлетики). Наука в олімпійському спорті. 2017;(4):61-71.

12. Борисова О, Матвеев С. Олімпійське освітання в структурі магістерської підготовки. Наука в олімпійському спорті. 2007;(2):74-81.

13. Бочко АВ. Роль і місце олімпійського освітання в формуванні здорового образу життя. В: Педагогічний і соціально-філософський аспекти фізичної культури і спорту: сб. науч.-метод. работ. Харків; 1996. с. 39-42.

14. Бубка СН, Булатова ММ, редактори. 25 років разом. Олімпійська освіта. Київ: Олімпійська літ.; 2017. 128 с.

15. Буга Н. Становлення наукової та інноваційної діяльності в вищих навчальних закладах. Економіст. 2006;(9):60-2.

16. Булатова ММ, Бубка СН, Платонов ВМ Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти. Київ: Перша друкарня; 2019. 912 с.

17. Булатова М, Платонов В. Олімпізм і олімпійське освітання: історія, сучасність, майбутнє. Наука в олімпійському спорті. 2018;4:4-27.

18. Булатова М, Георгіадіс К. Міжнародна олімпійська академія в системі освітання і виховання. Наука в олімпійському спорті. 2016;(3):4.

19. Булатова М. Олімпійській академії України – 25 років: сторінки історії та сьогодення. Наука в олімпійському спорті. 2016;(3):14-40.
20. Булатова М. Система олімпійського образования в Україні (1991–2006): методологія і практичні результати. В: Современный олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 10 міжнарод. науч. конгресса. 2006 Сент 10-14. Гданськ. Гданськ; 2006. с. 38-40.
21. Булатова М. Система олімпійського образования в Україні. Наука в олімпійському спорті. 2015;(2):5-9.
22. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження. В: Сучасний олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 9 міжнарод. наук. конгрес. Київ; 2005. с. 7.
23. Булатова ММ, Платонов ВН. Олімпійське образование в Україні: методологія, організація, практичні результати (1991–2002 гг.). В: Практика олімпійського образования: матеріали 2 міжнарод. форуму Молодеж-Наука-Олімпізм. 2002 Іюнь 15–18. Москва. Москва: Советский спорт; 2002. с. 32-6.
24. Булатова М, Платонов В. Олімпізм і олімпійське образование: історія, сучасність, майбутнє. Наука в олімпійському спорті. 2018.(4):4-27.
25. Булатова ММ, ред. Олімпійська освіта: метод. рекомендації. Київ: Знання; 2002. 38 с.
26. Булатова ММ. Олімпійська академія України: пріоритетні напрями діяльності. Наука в олімпійському спорті. 2007;(2):5-12.
27. Булатова ММ. Система олімпійської освіти в Україні. Фізичне виховання в школі. 2008;(1):40-3.
28. Василенко ММ, Денисова ЛВ. Методологічні підходи до дослідження професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у вищих навчальних закладах. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2016.

Вип. 5К(86). с. 55-9. (Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт); 15).

29. Васильева ОВ, Барабанова ВБ. Олимпийская парадигма развития современного спортивного мышления. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2004;(2):2-5.

30. Вацеба О, Юхимчук В. Формы олимпийского образования учеников общеобразовательных школ. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 11 междунар. науч. конгресса. Минск; 2007. с. 114-7.

31. Визитей Н, Манолаки В. Олимпийское образование и его роль в решении глобальных проблем современной культуры. Наука и спорт: современные тенденции. 2020;1(8):116-21.

32. Высоцкий Ц. Актуальность создания системы олимпийского образования в Польше. Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре и спорта. 2004;(2):168-9.

33. Гакман АВ, Галан ЯП, Кошура АВ. Теоретичні засади патріотичного виховання в системі олімпійської освіти підростаючого покоління. Інноваційна педагогіка. 2020;(27):186-9.

34. Гакман АВ, Ушенко ЮО, Галан ЯП, Кожокар МВ. Становлення педагогічних основ олімпійської освіти в Україні. Молодий вчений, 2019;(5):299–302.

35. Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):3-16.

36. Гладуш ВА, Лисенко ПІ. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посібник. Донецьк; 2014. 416 с.

37. Горбатов ОВ. Формирование олимпийских знаний у будущих студентов. Теория и практика физической культуры. 2007;(12):30-2.

38. Городинський І, Ібрагімова Л. Особливості впровадження олімпійської освіти у навчальний процес в Україні. Молодий вчений. 2017;(1):99-102.

39. Григоревич В. Олимпийское образование в Республике Беларусь: история, современное состояние и перспективы развития. Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):26-9.

40. Григорьев ВН. Малинина ВН. Олимпийское образование студентов: теория, методика, практика: учеб. пособие. Санкт-Петербург: СПбГУ; 2002. 202 с.

41. Гуменюк СВ. Олімпійська освіта у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури. В: Огністий АВ, редактор. Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення: матеріали регіон. наук.-метод. семінару. Тернопіль: СМТ ТАЙП; 2015. с. 36-40.

42. Гуслистова ИИ. Аксиологическое измерение олимпийского образования. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 11 междунар. науч. конгресса. Минск; 2007. с. 20-2.

43. Денисова ЛВ, Хмельницкая ЛА, Харченко ЛА. Измерения и методы математической статистики в физическом воспитании и спорте: учеб. пособие для вузов. Киев; 2008. 127 с.

44. Денисова ЛВ. Моделювання системи професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2019;8К(116)19:38-42. (Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт); 15).

45. Денисова ЛВ. Професійна підготовка майбутніх магістрів фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних

технологій: теорія та методика: монографія. Київ: Центр учбової літератури; 2020. 462 с.

46. Денисова ЛВ. Сучасні тенденції використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній підготовці майбутніх магістрів фізичної культури і спорту. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2017;3К(84)17:152-6. (Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт); 15).

47. Дудкин В. Олимпийское образование в процессе подготовки студентов профильных учебных заведений Украины (специализация Менеджмент и управление физическим воспитанием и спортом). В: Физическая культура: научные проблемы образования и спорта: материалы междунар. науч. конф. аспирантов; 2009 Окт 8-9. Chisinau. Chisinau: USEFS; 2009. с. 163-7.

48. Дудкин ВЮ. Олимпийское образование в процессе подготовки тренеров по видам спорта в Украине. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 13 междунар. науч. конгресса; 2009 Окт 7-10. Алматы. Алматы: КазАСТ, 2009. с. 229-31.

49. Дудкін ВЮ. Олімпійська освіта як складова реалізації ідеології олімпізму в процесі підготовки студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту України. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 14 міжнар. наук. конгр.: тези доп.; 2010 Жовт 5-8. Київ. Київ: Олімпійська літ., 2010. с. 716.

50. Дудкін ВЮ. Шляхи вдосконалення інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців сфери Фізичне виховання і спорт в Україні. В: Вісник Запорізького нац. ун-ту: зб. наук. ст. Запоріжжя: ЗНУ; 2010. с. 85-8.

51. Дьюри Ж. Олимпийское движение и воспитание. В: Всемир. науч. конгресс. Спорт в современном обществе: сб. науч. материалов. Москва; 1974. с. 122-30.

52. Єрмолова ВМ. Витоки олімпійської освіти, її місце у напрямках діяльності МОК та інших міжнародних організацій. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2009;(1):35-9.
53. Єрмолова ВМ. Олімпійська освіта: теорія і практика: навчальний посібник. Київ; 2011. 335 с.
54. Єрмолова ВМ. Організація олімпійської освіти у зарубіжних країнах. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2009;(2):47-50.
55. Єрмолова ВМ. Роль олімпійської освіти в системі навчально-виховної роботи школи. Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 14 міжнар. наук. конгреса: тези доп.; 2010 Жовт 5-8. Київ: Олімпійська літ.; 2010. с. 11.
56. Загітова МГ. Організаційні засади діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні [дисертація]. Київ; 2018. 201 с.
57. Закон України про вищу освіту. Відомості Верховної Ради. 2017. № 37/38. 204 с.
58. Закон України про фізичну культуру та спорт. Київ: ВППДКНТ; 1994. 23 с.
59. Іваненко Г. Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Спортивна наука та здоров'я людини. 2021;1(5):169-79.
60. Іваненко ГО. Заходи з впровадження олімпійської освіти в підготовці фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 12 міжнар. конф. молодих вчених; 2019 Трав 17. Київ. Київ; 2019. с. 56-8.
61. Іваненко ГО. Олімпійська освіта – завдання реалізації. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 10 міжнар. наук. конф.; 2017 Трав 24-25. Київ. Київ; 2017. с. 27-9.

62. Іваненко ГО. Олімпійська освіта в роботі освітніх закладів галузі Фізична культура і спорт. В: Огністий АВ, Огніста КМ, редактори. Матеріали 4-го регіонального наук.-метод. семінару. Тернопіль: СМТ ТАЙП; 2018. с. 45-50.

63. Іваненко Г. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт в Україні. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019;(1):25-32.

64. Іваненко Г. Проблеми реалізації олімпійської освіти у вищих навчальних закладах України та шляхи їх подолання. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;(4):23-5.

65. Іваненко ГО. Форми реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2018. Вип. 3(97). с. 47-50. (Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт); 15).

66. Іваненко ГО. Форми та методи реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 11 міжнар. конф. молодих вчених; 2018 Квіт 11-12. Київ. Київ; 2018. с. 68-70.

67. Інформаційна система Конкурс [Інтернет]. [цитовано 2018 Лют 16]. Доступно: <http://www.vstup.info/>

68. Каражанов БК. Олимпийское образование в вузах физической культуры и спорта Казахстана. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: 5 междунар. науч. конгресс: тезисы. Минск; 2001. с. 81.

69. Касмалиева АС. Олимпийское образование студентов КГИФК. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: 9 міжнар. наук. конгрес: тези доп. Київ: Олімпійська літ.; 2005. с. 16.

70. Кобринский МЕ, Высоцки В. Олимпийское образование как средство гуманизации спортивной деятельности. В: Олімпійський спорт і

спорт для всіх: 9 міжнар. наук. конгрес: тези доп.; 2005 Вер 20-23. Київ. Київ; 2005. с. 17.

71. Кобринский МЕ, Гуслистова ИИ. Ценностно-мотивационный аспект олимпийского образования. Мир спорта. 2005;(3):82-7.

72. Кобринский МЕ, Гуслистова ИИ. Актуальные задачи современного олимпийского образования. В: Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех: материалы 12 междунар. науч. конгресса. Т. 1. Москва: Физическая культура; 2008. с. 100-1.

73. Кожокар М, Галан Я. Олімпійська освіта як стрижень реалізації методів, форм і засобів патріотичного виховання в новій українській школі. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020;(27):300–4.

74. Костюкевич ВМ, Воронова ВІ, Шинкарук ОА, Борисова ОВ. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах: навч. посібник. 2017. 634 с.

75. Кравченко ЛВ. Використання інтерактивних методів навчання в процесі вивчення майбутніми вчителями технологій курсу «основи охорони праці». В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2012. Вип. 31. с. 106-12. (Педагогічні науки: реалії та перспективи; 5).

76. Кроль ІМ Культурна спадщина олімпійського руху в системі олімпійської освіти [дисертація]. Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту; 2018. 275 с.

77. Кремень ВГ. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: стратегія, реалізація, результати. Київ: Грамота; 2005. 447 с.

78. Кремень ВГ. Освіта і наука України. Шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ: Грамота; 2003. 216 с.

79. Кремень ВГ. Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи. В: Професійна освіта: педагогіка і психологія. Київ: Ченстохова; 2000. с. 11-31.

80. Круглик И, Курамшин Ю. Дистанционная педагогическая технология в сфере олимпийского образования студентов. Наука в олимпийском спорте. 2017;1:13-20.

81. Кубертен П. Олимпийские мемуары. Київ: Олімпійська літ.; 1997. 179 с.

82. Кудрявцева Н. Новые формы работы по олимпийскому образованию детей и молодежи. В: Всемирные юношеские игры под патронажем международного Олимпийского комитета: материалы междунар. форума Молодежь-Наука-Олимпизм; 1998 Июль 14–18. Москва. Москва: Советский спорт, 1998. с. 131.

83. Куликович Е. Концептуальные подходы к олимпийскому образованию в Республике Беларусь. В: 2 междунар. форум Молодежь-наука-олимпизм: материалы конф. Практика олимпийского образования. Москва; 2002. с. 58-61.

84. Куликович Е. Организация и содержание олимпийского образования в Республике Беларусь. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 5 междунар. науч. конгресса. Минск; 2001. с. 87.

85. Курдюков БФ. Модернизация учебного процесса в вузе физической культуры. Теория и практика физической культуры. 2004;(8):16-7.

86. Кучерявий ОМ. Дистанційне навчання в системі вищої освіти галузі фізичної культури і спорту. Теорія та методика фізичного виховання і спорту. 2018;3:120-125.

87. Кучерявий О. Модель інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання в системі олімпійської освіти. Спортивна наука України.2019; 2: 83-91.

88. Кучерявий О, Ярмолюк О. SWOT-аналіз інформаційно-освітнього середовища в системі олімпійської освіти. Спортивна наука та здоров'я людини.2020; 1(3):39-58.

89. Левків В. Підготовка кадрів з галузі фізичного виховання, спорту, здоров'я людини, шляхи узгодження вітчизняних вимог до кваліфікації спортивних тренерів з європейськими стандартами тренерської діяльності. Фізична активність, здоров'я і спорт. 2016;4(26)76-83.

90. Макарова ОС, Чунаев АА. Олимпийское образование, президентские тесты, спорт, диалог в спартакианском движении: на пути к новой гуманистической традиции. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 1998;(1):46-9.

91. Максименко И. Олимпийское образование в Луганском регионе. Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):100-3.

92. Малафіїк ІВ. Дидактика новітньої школи: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Слово; 2015. 632 с.

93. Матвеев С, Радченко Л, Щербашин Я. Олимпийское образование от Древней Греции до современности. Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):46-53.

94. Мешко ГМ. Вступ до педагогічної професії: навч. посібник. Київ: Академвидав; 2010. 200 с.

95. Моргун ВФ, Тітов ІГ. Додаток Д. Методика оцінки ефективності навчальної діяльності студентів (за І. С. Тодоровою). В: Основи психологічної діагностики: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. 2-е видання. Київ: Видавничий Дім Слово. 2012. с. 424-30.

96. Москвичев Ю, Сергеев В, Стекольников Е. Подготовка специалистов по олимпийскому образованию: проблемы и пути решения. Теория и практика физической культуры. 2001;7;50-1.

97. Москвичев Ю, Сергеев В. Методологические основы теории олимпийского образования. В: Олимпийское движение и социальные процессы: материалы 9 Всерос. науч.-практ. конф. Москва; 1998. с. 150-3.

98. Москвичев Ю. О профессиональной подготовке специалистов олимпийского образования. В: Практика олимпийского образования: материалы конф. Москва: Советский спорт; 2002. с. 87-92.

99. Національна доктрина розвитку освіти: указ Президента України № 347/2002; 2002 Квіт 17. В: Романенко ВП, редактор. Загальна середня освіта: зб. нормат.-правових док. Ч. 1. Київ: НІЧЛАВА; 2003. 436 с.

100. Начинская СВ. Спортивная метрология: учеб. пособие. Москва: Академия; 2005. 239 с.

101. Никифорова ТВ, Гравитис УР. Реализация олимпийского образования в Латвии. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: 8 междунар. науч. конгресс: тезисы. Т. 1. Алматы: Казахская академия спорта и туризма; 2004. с. 35-7.

102. Олейник НА, Ашанин ВС, Кудиненко ВИ. Олимпийское образование: обобщение отечественного и зарубежного опыта. В: Актуальные проблемы реализации в спортивном вузе. Слобожанський науково-спортивний вісник: зб. наук. ст. Харків; 2008. Вип. 1/2. с. 211-4.

103. Олимпийская хартия. Міжнародний олімпійський комітет. Київ: Олімпійська літ.; 1999. 96 с.

104. [Олімпійська Академія України](http://oau-ukr.com/) [Інтернет]. [цитовано 2017 Жовт 10]. Доступно: <http://oau-ukr.com/>

105. Освіта в інноваційному поступі суспільства: тези доп. міністра освіти і науки України С. М. Ніколаєнка. Освіта України. 2006. № 60/61 (754). с. 2-21.

106. Передерій ВВ Інноваційні форми олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях [дисертація]. Львів: Львівський державний університет фізичної культури; 2019. 190 с.

107. Печерский НВ, Сучилин АА. Концептуальные основы развития олимпийского образования. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: 8 междунар. науч. конгресс. Т. 1. Москва; 2003. с. 89-90.

108. Платонов ВМ, редактор. Енциклопедія олімпійського спорту України. Київ: Олімпійська літ.; 2005. 464 с.
109. Платонов ВН, Булатова ММ, Бубка СН. Платонов ВН, редактор. Олімпійський спорт: в 2 т. Т. 1. Київ: Олімпійська літ.; 2009. 696 с.
110. Платонов ВН, Булатова ММ, Бубка СН. Платонов ВН, редактор. Олімпійський спорт: в 2 т. Т. 2. Київ: Олімпійська літ.; 2009. 736 с.
111. Платонов ВН, Петровський ВВ, Гуськов СИ, составители. Олімпійський спорт: програма. Київ; 1992. 16 с.
112. Поликарпова ГМ. Олімпійська образованность и воспитанность: критерии эффективности. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: 9 міжнар. наук. конгрес: тези доп.; 2005 Вер 20-23. Київ. Київ; 2005. с. 26.
113. Положення про Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ [Інтернет]. [цитовано 2019 Груд 10]. Доступно: <http://olympicinstitute.uni-sport.edu.ua/polozhennya-pro-instytut/>.
114. Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю. В: Зібрання законодавства України. 2000. № 1. Сер. 1. с. 118-29.
115. Пуйшиене Э. Структурные особенности общей программы олімпійського образования детей и молодежи Литвы. В: 2-ой междунар. форум Молодежь-Наука-Олимпизм: материалы конф. Практика олімпійського образования. Москва: Советский спорт; 2002. с. 113-5.
116. Радченко Л. Реалізація освітніх програм як основа діяльності Міжнародної олімпійської академії. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. 2015;33(1):60-5.
117. Радченко Л. Місце та роль культури і освіти в стратегії розвитку сучасного олімпійського руху. Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016;5(75):98-101.

118. Радченко ЛО. Етапи реалізації олімпійської освіти в діяльності вищих профільних навчальних закладів. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2016. Вип. 5. с. 95-8. (Наук.-пед. проблеми фіз. культури (Фіз. культура і спорт);15).

119. Радченко ЛО. Лабораторія Олімпійської освіти НДІ НУФВСУ: особливості діяльності. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 14 міжнар. наук. конгреса: тези доп. 2010 Жовт 5-8. Київ. Київ: Олімпійська літ.; 2010. с. 28.

120. Радченко ЛО. Олімпійська освіта в навчально-виховному процесі: педагогічна цінність та соціальна значущість. В: Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського університету ім. Л. Українки. 2014. Вип. 14. с. 11-4.

121. Радченко МА. Інтерактивні технології навчання в професійному становленні майбутніх спеціалістів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 34. с. 299-306.

122. Рахманов Д. О формах и методах организации системы олимпийского образования населения в Азербайджанской Республике. В: 2 междунар. форум Молодежь-Наука-Олимпизм: материалы конф. Практика олимпийского образования. Москва: Советский спорт; 2002. с. 116-20.

123. Родиченко ВС, Контанистов А, Столяров ВИ. Твой олимпийский учебник: учеб. пособие для олимп. образования. 21-е изд. Москва: Советский спорт; 2009. 144 с.

124. Родиченко В. Российская система олимпийского образования (авторский анализ выполнения организационно-методической концепции). Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):17-21.

125. Родиченко ВС, Столяров ВИ. Идеология и олимпийское образование. Теория и практика физической культуры. 1996;(6):2-7.

126. Родиченко ВС. Олимпийское движение в канун 3 тысячелетия: гармонизация интересов. В: Спорт, духовность, культура. Москва; 1997. Вып. 2. с. 95-10.

127. Родиченко ВС. Олимпийское образование в России: концепция, состояние, проблемы. В: Современный олимпийский и паралимпийский спорт и спорт для всех: материалы 12 междунар. науч. конгресса. Т. 1. Москва: Физическая культура; 2008. с. 103-4.

128. Рышняк Б. Организация системы олимпийского образования в школах Республики Молдавия. В: Всемирные юношеские игры под патронажем Международного олимпийского комитета: материалы междунар. форума Молодежь-Наука-Олимпизм. 1998 Июль 14–18. Москва. Москва: Советский спорт; 1998. с. 207.

129. Сагарда ВВ. Концепція цілісної методичної системи підготовки педагога в умовах університету. В: Проблеми вищої школи: наук.-метод. зб. Київ; 1994. Вип. 79. с. 6-10.

130. Салаев В. Олимпизм как способ человеческого бытия. В: Олимпийский спорт и спорт для всех: 5 междунар. науч. конгресс. Минск; 2001. с. 93.

131. Самчук АА. Исторический генезис олимпийского образования. В: 2 междунар. форум Молодежь-Наука-Олимпизм: материалы конф. Практика олимпийского образования. Москва: Советский спорт; 2002. с. 120–122.

132. Сергеев ВН. Гуманистическая направленность реализации олимпийского образования [автореферат]. Волгоград; 2000. 24 с.

133. Сергеев ВН. Олимпийское образование: определение сущности и перспективы направления научных исследований. Теория и практика физической культуры. 2001;(7):48-9.

134. Сергієчко Л. Інноваційний зміст системи підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2003;(3/4):23-6.

135. Сердюк МГ. Структурно-функціональна модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні. Фізична активність, здоров'я і спорт. 2018;1(83):33-8.

136. Сердюк МГ. Философия спорта в концепте идеала человека и проблемы телесности. В: Дні науки філософського факультету – 2014. Міжнар. наук. конф. Київ: Київський університет; 2014. с. 60-2.

137. Скрипник МІ. Технологія індивідуального навчання. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. Київ; 2001. Вип. 4. с. 85-90.

138. Смирнова И. Модели обучения. Высшее образование в России. 2006;(3):96-9.

139. Стефанович ТО. Тематичний кросворд як інтерактивний засіб вивчення термінології навчальної дисципліни. В: Вісник Нац. ун-ту Львівська політехніка. Інформатизація вищого навчального закладу. 2013. № 775. с. 35-8.

140. Столяров ВИ. Актуальные проблемы теории и практики олимпийского образования детей и молодежи. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 1998;(4):13-9.

141. Столяров ВИ. Концепция олимпийского образования (многолетний опыт разработки и внедрения в практику). Наука в олимпийском спорте. 2007;(2):30-5.

142. Стуликов ВГ. Роль олимпийского образования в формировании здорового образа жизни. Теория и практика физической культуры. 1996;(12):62.

143. Талалаев ЮА. О системе понятий в олимпийской проблематике. Теория и практика физической культуры. 1990;(6):27-30.

144. Томенко О. Генеза волонтерського руху Олімпійських ігор. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2017;2(58):93-7.

145. Томенко ОА. Оптимізація фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів на основі використання елементів олімпійської освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014;1(35):387-94.

146. Томенко ОА. Сессии и программы международной олимпийской академии как средство олимпийского образования. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013;2:55-7.

147. Томенко ОО. Особливості олімпійської освіти в КНР напередодні Ігор XXIX Олімпіади у Пекіні. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2008;(3);36-40.

148. Трайнев ВА, Трайнев ИВ. Системы и методы стратегии повышения качества педагогического образования. Обобщение и практика. Москва: Дашков и К.; 2006. 294 с.

149. Туркот ТІ. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Кондор; 2011. 628 с.

150. Усаков ВИ. Формирование олимпийского мировоззрения у современной молодежи. В: Современный олимпийский спорт и спорт для всех: материалы 7 междунар. науч. конгресса. Т. 1. Москва; 2003. с. 101-2.

151. Усовская ЭА. Культурологический аспект олимпийского образования. Мир спорта. 2006;(2): 98-100.

152. Утишева ЕВ. Физкультурное образование: социально-педагогические и социологические проблемы [автореферат]. Санкт-Петербург; 1999. 75 с.

153. Филаретос Н. Введение в олимпизм через деятельность Международной олимпийской академии. Мир спорта. 2003;(3):18-21.

154. Фіцула ММ. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав; 2006. 352 с.

155. Хоменко-Семенова Л. Структурно-функциональная модель формирования готовности будущих социальных работников к использованию

интерактивных технологий в профессиональной деятельности. Альманах современной науки и образования. 2015;2(92):113-7.

156. Цехмістров ГС. Методична робота у вищих закладах. В: Нові технології навчання: наук.-метод. зб. Київ; 2001. Вип. 29. с. 23-31.

157. Чернецкий ЮМ. Концептуальные основы олимпийского образования [автореферат]. Санкт-Петербург; 2001. 80 с.

158. Шинкарук ОА, Денисова ЛВ, Харченко ЛА. Інформаційні технології як фактор освітніх перетворень в закладах вищої освіти з фізичної культури і спорту. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018;1:90-4.

159. Шиян Б. М. Концепція підготовки магістрів у фізкультурних навчальних закладах. В: Кінізіологія в системі культури: матеріали конф. Івано-Франківськ; 2001. с. 14-5.

160. Шиян БМ, Папуша ВГ. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навч. посібник. Харків: ОВС; 2005. 208 с.

161. Шкретій ЮМ, Харченко ЛА. Методологічні засади формування фізкультурної освіти в Україні. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 14 міжнар. наук. конгреса: тези доп. 2010 Жовт 5-8. Київ. Київ: Олімпійська літ.; 2010. с. 745.

162. Шостак ІВ. Активні методи навчання при вивченні курсу Соціологія. В: Наукові записки. Вип. 9. Острог; 2007. с. 523-30. (Психологія і педагогіка).

163. Щербашин Я. Структура и содержание олимпийского образования в вузах Украины. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріали 9 міжнар. наук. конгреса: тези доп. Київ: Олімпійська літ.; 2005. с. 34.

164. Щербашин Я. Структура та зміст олімпійської освіти як складова виховання дітей та молоді. В: Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. Львів; 2007. Вип. 11, Т. 5. с. 395-9.

165. Щербашин ЯС. Олимпийское образование – инновационная педагогическая технология формирования гармонически развитой личности. В: Арзютов ГМ, редактор. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2016. Вип. 5. с. 143-5. (Наук.-пед. проблеми фіз. культури (Фіз. культура і спорт);15).

166. Щербашин ЯС. Олімпійська освіта в світовому контексті. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту.2014;30(2):78-83.

167. Щербашин ЯС. Совершенствование внедрения олимпийского образования в учебно-воспитательном процессе детей и молодежи. В: Олімпійський спорт і спорт для всіх: матеріал 14 міжнар. наук. конгреса: тези доп. 2010 Жовт 5-8. Київ. Київ: Олімпійська літ.; 2010. с. 747.

168. Щубелка НВ. Зміст та методи освіти в контексті проблем сучасної освітньо-педагогічної діяльності. В: Проблеми освіти: наук.-метод. зб. Київ; 2002. Вип. 27. с. 9-15.

169. Юхимук ВП, Вацеба ОМ, Гречанюк ОО. Структурна модель олімпійської освіти учнів основної школи загальноосвітніх навчальних закладів. В: Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова; 2010. Вип. 6. с. 347-50.

170. Юхимук ВП. Понятійний аналіз словосполук олімпійське виховання та олімпійська освіта. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорт. 2008;(5):154-8.

171. Abykanova B. The use of interactive learning technology in institutions of higher learning. International journal of environmental and science education. 2016;(18):12528-39.

172. Amemando D. Integrating technologies in higher education: The issue of recommended educational features still making headline news. *Open Learning*. 2014;29(1):15-30.
173. Beijing 2008 Olympic Education Program [Internet]. 2008 [update 2017 March 20]. Available from: <http://www.olympic.org/uk/games/Beijing>
174. Binder D. *Be a champion in life!* Athens: FOSE; 2000. 181 p.
175. Bubka S. *Olympic sport in society: history of development and the current status.* Kyiv: Олімпійська літ.; 2013. 256 с.
176. Chilwant KS. Comparison of two teaching methods, structured interactive lectures and conventional lectures. *Biomedical Research*. 2012;23(3):363-6.
177. Czech Olympic Committee. [Internet]. [updated 2018 May 20]. Available from: <https://www.olympijskytym.cz/?lang=EN>
178. Coubertin P. *Pedagogie sportive.* Nouvelle Edition. Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive; 1919. p. 128.
179. Coubertin P. *The Olympic Idea.* Lausanne: Karl-Diem-Institut; Editions Internationales, Olympis; 1966.
180. Coubertin P. Message aux participants aux jeux de la 9 Olympiade a Amsterdam. *OC Bulletin*. 1928;(1):5.
181. Culpan I. Olympism, constructivism and foucault's technologies of power: governmentality at work. *Diagoras: International Academic Journal on Olympic Studies*; 2017. V. 1. p. 75-94.
182. Denysova L, Byshevets N, Shynkaruk O, Suschenko L, Bazylichuk O, Oleshko T, Syvash I, Tretiak O. Theoretical aspects of design and development of information and educational environment in the system of training of masters in physical culture and sport macrocycle. *J. P. E. and S.* 2020;20(1):324-30.
183. Dudkin V. Olympic education implementation into specialists' preparation system for the sphere physical education and sport in Ukraine. In:

Sport, Stress, Adaptation. Program and book of abstracts 15-th international scientific congress; 2010 April 20-25. Sofia. Sofia; 2010. p. 137.

184. Estonian Olympic Committee. [Internet]. [updated 2018 March 15]. Available from: <https://www.eok.ee/en>

185. International Olympic Committee. [Internet]. [updated 2018 May 05]. Available from: <https://olympics.com/ioc>.

186. Filaretos N. The International Olympic Academie. International Olympic Academie: 31 Session. Olympia; 1992. p. 45-51.

187. Georgiadis K. The implementation of olympic education programs at world level. *Procedia social and behavioral sciences*. 2010;(41):6711-8.

188. Georgiadis K. The educational value of olympism. In: A Paper Presented to the 54th International Session for Young Participants. 2014 Jun. 15-29; Olympia. Olympia: International Olympic Academy; 2014. p. 5

189. Haijun Zhang, Guo Xiatao, Zhang Shangyan. Research on the reason of olympic internationalization success from the cross-culture perspective. *Journal of Science*. 2017;1(6):1-6.

190. International Olympic Academies: 9-th international session for directors of National Olympic Academies. 2007 June 1-8. Proceedings. Ancient Olympia. 2017.

191. Kozatek A, Uzhvenko K, Duchova L, Radchenko L, Krol I, Ulan A, D'omina A, Borysova O, Denysova L, Shi S. Sustainable development and the Olympic movement. *J. of P. E. and S.* 2020;20(1):403-7.

192. Lyras A. Olympic education in practice: educational components of a sport for peacebuilding intervention. In: Chatziefstathiou D, Muller N, editors. *Olympism, Olympic education and learning legacies*. Newcastle upon Tyne: Cambridge scholars Publishing; 2014. p. 245-58.

193. Mueller N. Olympism and Olympic Education: paper presented at the 4th Joint International Session for Directors of NOAs. Members and Staff of NOCs and Ifs; 1998 May 7-14 May. Ancient Olympia, Greece. 11 p.

194. Müller N. Die Olympische Idee Pierre de Coubertin und Carl Diem in ihrer Auswirkung auf die IOA [dissertation]. Graz; 1975.
195. Mzali M. Olympism and education: report of the 18-th session of the IOA. Athens; 1979. p. 62-72.
196. Mzali M. Olympism's contribution to international understanding and peace: report of the 25-th. session of the IOA. Lausanne; 1986. p. 35-44.
197. Nanaykkara S. Human integration through Olympism education: a pragmatic engagement of youths in a war-torn society. Sport, Education and Society. 2016;(4):623-43.
198. Naul R, Binder D, Rychtecky A, Culpan I. Olympic Education: an international review. New York: Oxon; 2017. 361 p.
199. Naul R. Olympic education. Oxford: Meyer and Meyer (UK) Ltd; 2008. 168 p.
200. Naul R. Olympic education: what do students know and think about Olympic ideals? In: Wychowanie fizyczne i sport. 1999. T. 18. №. 1. s. 30-6.
201. Nikiforova T. Olympic education by means of an Olympic Academy. В: Всемирные юношеские игры под патронажем Международного олимпийского комитета: материалы междунар. форума Молодежь–Наука–Олимпизм. 1998 Июль 14–18. Москва. Москва: Советский спорт; 1998. с. 384.
202. Official website of the Olympic Movement [Internet]. [update 2017 Sept 07]. Available from: <http://www.olympic.org/the-olympic-studies-centre>
203. Radchenko Lidiia, Ivanenko Halyna, Krol Iryna, Biletska Viktoriia, Yasko Liliia, Kozhanova Olga, Ermolova Valentina, Diomina Aliona. Interactive technologies during implementation of the Olympic education into the student educational process. Pedagogy and Psychology of Sport. 2021; 7(1):135-146.
204. Raman Santhiram. Emerging trends in higher education pedagogy. WOU Press; 2016. 82 p.

205. Rodichenko V, Konstanistov A. Olympic Education: searching for a national model. In: Olympic international congress on sport science, sport medicine and physical education: books of abstracts; 2000 Sept 7-12. Brisbane. p. 429.

206. Rogge J. Towards greater universality: olympic review. 2002;27/40. (August-September):3.

207. Roux CJ, Janse van Rensburg N. An outdoor adventure programme infused with Olympic values in teaching Olympism to university students. South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation. 2017;(1/2):63-77.

208. Rubio K. Olympic Education. International Journal for Innovation Education and Research. 2013;1(4):109-20.

209. Samaranch JA. Centennial Olympic Congress: report Congress of Unity. IOC; 1994. p. 64.

210. Samaranch JA. Preface. Olympic Message. The Olympic Museum. 1993;37(Sept):2-3.

211. Sukys S, Majauskien D. Effects of an integrated Olympic Education Program on Adolescent Athletes' Values and Sport Behavior. Social Behavior and Personality. 2014;(5):811-21.

212. Szymiczek O. Education and the Olympic Ideology: report of the 8th Summer Session of the IOA. Athens; 1969. p. 19–26.

213. Todt NS. Worldwide practices combining Olympic values and sport: encouraging transferable life skills to Disadvantaged Brazilian Communities. In: Chatziefstathiou D, Muller N, editors. Olympism, Olympic education and learning legacies. Newcastle upon Tyne: Cambridge scholars Publishing; 2014. p. 194-206.

214. Tomenko O, Galan Y. Ways of using the axiological potential of the olympic education in the process of upbringing of comprehensive school pupils. Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing". 2018. p. 481-508.

ДОДАТКИ

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Іваненко Г. Проблеми реалізації олімпійської освіти у вищих навчальних закладах України та шляхи їх подолання. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;(4):23-5. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

2. Іваненко ГО. Форми реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2018;3(97):47-50. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

3. Іваненко Г. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців зі спеціальності «фізична культура і спорт» в Україні. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019;(1):25-32. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

4. Radchenko L, Ivanenko H, Biletska V, Yasko L, Kozhanova O, Ermolova V, Diomina A. Interactive technologies during implementation of the Olympic education into the student educational process. *Pedagogy and Psychology of Sport* [Інтернет]. 2021;7(1):135-46. Доступно на: <https://doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.009>. Фахове видання іншої держави (Польща), яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Здобувачеві належить участь у отриманні емпіричних даних, систематизації теоретичних та аналізі емпіричних даних, співавторам – участь у систематизації отриманих даних, оформленні наукової праці.*

5. Іваненко Г. Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Спортивна наука та здоров'я

людини. 2021;1(5):169-79. Доступно: DOI:10.28925/2664-2069.2021.112.

Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Іваненко ГО. Олімпійська освіта – завдання реалізації. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 10-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених [Інтернет]; 2017 Трав 24-25; Київ. Київ: НУФВСУ; 2017. с. 27-9. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_2017_na_sayt.pdf

2. Іваненко ГО. Форми та методи реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 11-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2018 Квіт 10-12; Київ. Київ: НУФВСУ; 2018. с. 68-70. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/rozklad/zbirnyk_tez_2018.pdf

3. Іваненко ГО. Олімпійська освіта в роботі освітніх закладів галузі Фізична культура і спорт. В: Огнистий АВ, Огніста КМ, редактори. Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді. Матеріали 4-го регіонального наук.-метод. семінару; 2018 Груд 21-22; Тернопіль. Тернопіль: СМТ ТАЙП; 2018. с. 45-50.

4. Іваненко ГО. Заходи з впровадження олімпійської освіти в підготовці фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 12-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2019 Трав 17; Київ. Київ: НУФВСУ; 2019. с. 56-8. Доступно: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_0.pdf

5. Іваненко ГО. Застосування інтерактивних технологій навчання при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доп. 13-ї Міжнар. конф. молодих вчених [Інтернет]; 2020 Трав 16; Київ. Київ: НУФВСУ; 2020. с. 20-2. Доступно: <http://www.unisport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyyi-ta-seminary>

**ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

№ з/п	Назва конференції, конгресу, симпозиуму	Місце та дата проведення	Форма участі
1.	X Міжнародна конференція молодих учених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ, 24-25 травня 2017 р.	Доповідь, публікація
2.	XI Міжнародна конференція молодих учених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ, 10-12 квітня 2018 р.	Доповідь, публікація
3.	IV Регіональний науково-методичний семінар «Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді»	м. Тернопіль, 21-22 грудня 2018 р.	Публікація
4.	XII Міжнародна конференція молодих учених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ, 17 травня 2019 р.	Доповідь, публікація
5.	Міжнародна наукова та практична конференція «Здоров'я, фізичне виховання та спорт: перспективи та найкращі практики»	м. Київ, 2019 р.	Доповідь
6.	XIII Міжнародна конференція молодих учених «Молодь та олімпійський рух»	м. Київ, 16 травня 2020 р.	Доповідь, публікація
7.	Щорічні науково-практичні конференції та круглі столи кафедри історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ	м. Київ, 2017–2020 рр.	Доповіді
8.	Щорічні науково-практичні конференції та круглі столи кафедри спорту та фітнесу КУБГ	Київ, 2018–2020 рр.	Доповіді

АНКЕТА

Шановний респонденте!

Олімпійська академія України спільно з лабораторією Олімпійської освіти НДІ НУФВСУ проводять анкетування та пропонують Вам взяти участь у дослідженні.

Ваші відповіді сприятимуть впровадженню олімпійської освіти у систему підготовки фахівців сфери „Фізичне виховання і спорт”.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

1. Чи вважаєте Ви, що питання олімпійської освіти необхідно впроваджувати в процес підготовки студентської молоді? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;
- важко відповісти.

2. Чи вважаєте Ви, що впровадження питань з олімпійської освіти в процес підготовки студентів профільних закладів вищої освіти сприятиме формуванню гармонійно розвиненої особистості? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;
- важко відповісти.

3. Оцініть рівень впровадження питань з олімпійської освіти у Вашому ЗВО.

(оберіть один із варіантів)

- високий;
- вище середнього;
- середній;
- нижче середнього;
- низький.

4. Проранжуйте від 1 до 8, яка з форм впровадження олімпійської освіти є, на Вашу думку, найбільш ефективною в процесі підготовки студентів? (де 8 – найбільш значущий показник).

№ п/п	Форми	Бали
1.	Лекції, семінарські заняття	
2.	Експерсії до музею олімпійської слави, олімпійських галерей	
3.	Зустрічі з видатними спортсменами, тренерами	
4.	Перегляд відео матеріалів та спеціалізованих фільмів	
5.	Проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти	
6.	Проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту	
7.	Залучення студентської молоді до науково-дослідної роботи	
8.	Залучення студентської молоді до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті	

5. Які заходи, щодо впровадження олімпійської освіти проводяться у Вашому ЗВО? (оберть один або декілька варіантів)

- організація та проведення ЗВО наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти;
- написання представниками ЗВО статей і тез з проблем олімпійської освіти;
- організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводиться представниками ЗВО;
- організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху;
- співпраця ЗВО із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи у на радіо;
- підготовка до захисту дипломних, курсових та дисертаційних робіт з проблем олімпійської освіти;
- Ваш варіант _____.

6. Проранжуйте від 1 до 5, на Вашу думку, які проблеми заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України? (де 5 – найбільш значущий показник).

№ п/п	Проблеми	Бали
1.	Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти	
2.	Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту	
3.	Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді	
4.	Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти	
5.	Відсутність мотивації студентів до навчання	

7. Проранжуйте від 1 до 8 шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній ЗВО України (де 8 – найбільш значущий показник).

№ п/п	Шляхи подолання проблем	Бали
1.	Активізація науково-дослідної роботи	
2.	Активізація співробітництва між кафедрами різних ЗВО	
3.	Вдосконалення навчальних програм, навчальних дисциплін	
4.	Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, що займаються питаннями олімпійської освіти	
5.	Введення окремих дисциплін, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти	
6.	Залучення студентів до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті	
7.	Розповсюдження спеціальної літератури	
8.	Організація всеукраїнських Олімпіад, конкурсів, тощо	

8. Проранжуйте від 1 до 8. В яких заходах, в рамках впровадження олімпійської освіти, Вам найбільш цікаво приймати участь? (де 8 – найбільш значущий показник)

№ п/п	Заходи	Бали
1.	Участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти	
2.	Зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху	
3.	Участь у спортивно-масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками ЗВО	
4.	Участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів	
5.	Співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо і тд.	
6.	Підготовка до семінарських занять	
7.	Здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів	
8.	Участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти	

9. В рамках якого напрямку виконується Ваша дипломна (магістерська) робота? (оберіть один із варіантів)

- процес підготовки спортсменів;
- медико-біологічні аспекти підготовки спортсменів;
- психолого-педагогічний напрямок;
- теорія спорту;
- історія та розвиток олімпійського спорту;
- проблематика олімпійської освіти;
- Ваш варіант

10. Чи приймаєте Ви участь в проектах, соціальних програмах, грантах, що пов'язані з впровадженням олімпійської освіти? (оберіть один із варіантів)

- так (вказати в яких) _____ ;
- ні.

11. Чи розглядаєте Ви напрямок «Спорт», як свою майбутню професію?
(оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;
- важко відповісти.

Дякуємо за співпрацю

Заклад вищої освіти _____

П.І.П. та підпис _____

АНКЕТА

Шановний респонденте!

Олімпійська академія України спільно з лабораторією Олімпійської освіти НДІ НУФВСУ проводять анкетування та пропонують Вам взяти участь у дослідженні.

Ваші відповіді сприятимуть впровадженню олімпійської освіти у систему підготовки фахівців сфери „Фізичне виховання і спорт”.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

1. Що було причиною вступу до закладу вищої освіти обраного профілю? (оберіть один із варіантів)

- власне бажання;
- бажання батьків;
- відсутність альтернативних варіантів для вступу;
- Ваш варіант _____.

2. Чи має місце реалізація питань з олімпійської освіти у закладі вищої освіти де Ви навчаєтесь? (оберіть один або декілька варіантів)

- так, при вивченні навчальних дисциплін;
- так, при організації науково-дослідної роботи;
- так, у пізнавальній діяльності;
- ні.

3. Вкажіть чи оберіть із запропонованих, навчальні дисципліни, в рамках яких, розглядаються питання з олімпійської освіти у закладі де Ви навчаєтесь. (оберіть один або декілька варіантів)

- олімпійський спорт та професійний спорт;
- історія олімпійського руху;
- теорія підготовки спортсменів в обраному виді спорту;
- олімпійська освіта;
- теорія та методика фізичного виховання;
- Ваш варіант _____.

4. Чи вважаєте Ви час, що відведено на вивчення питань з олімпійської освіти, олімпійських цінностей у Вашому закладі вищої освіти достатнім для підготовки кваліфікованого фахівця? (оберіть один із варіантів)

- так;

- ні;
- важко відповісти.

5. Чи доводилось Вам виконувати домашнє завдання, пов'язане з різними аспектами олімпійської освіти? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні.

6. Чи цікавитесь Ви питаннями, пов'язаними з олімпійським спортом, олімпійською освітою у вільний від навчання час? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні.

7. Якщо відповідь на 5 питання «так», то проранжуйте джерела, що Ви використовуєте для вивчення питань з олімпійської освіти (де 6 – найбільш значущий показник).

№ п/п	Джерела	Бали
1.	Інформація з мережі Інтернет	
2.	Навчальні видання	
3.	Телевізійні програми	
4.	Бесіди з фахівцями	
5.	Бесіди зі спортсменами	
6.	Ваш варіант	

8. Чи включені питання олімпійської освіти в педагогічну, тренерську практику у Вашому закладі вищої освіти? (оберіть один або декілька варіантів)

- так, у педагогічну практику;
- так, у тренерську практику;
- так, в процес стажування в магістратурі;
- ні.

9. Чи ознайомлені Ви з напрямками та тематиками наукових досліджень у Вашому закладі вищої освіти? (оберіть один із варіантів)

- так;

- ні;
- важко відповісти.

10. Тематика Вашої дипломної (курсової, магістерської) роботи пов'язана з питаннями? (оберіть один із варіантів)

- загальної теорії підготовки спортсменів;
  - теорії та методики фізичного виховання;
  - педагогіки та психології;
  - менеджменту та економіки у спорті;
  - історією спорту та олімпійського руху;
  - фізичної реабілітації, рекреації;
  - Ваш варіант
-

11. Яким чином Ви обрали тематику свого наукового дослідження? (оберіть один із варіантів)

- тема була запропонована науковим керівником;
  - тема була обрана за власним бажанням;
  - тема була обрана із запропонованого переліку;
  - Ваш варіант
-

12. Чи є тематика Вашої дипломної (курсової, магістерської), цікавою для Вас? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;
- важко відповісти.

13. Якщо, плануєте навчання на наступних освітньо-кваліфікаційних рівнях (магістратура, аспірантура), чи будете Ви продовжувати вже розпочаті наукові дослідження? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;
- ще не визначився.

14. Чи маєте Ви наукові публікації за результатами Ваших наукових досліджень? (оберіть один із варіантів)

- так;
- ні;

15. Які заходи, щодо впровадження олімпійської освіти проводяться у Вашому ЗВО? (оберіть один або декілька варіантів)

- організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти;
- організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих тощо);
- організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху;
- співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо;
- залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів;
- перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику;
- Ваш варіант _____.

16. Проранжуйте, в яких заходах, в рамках впровадження олімпійської освіти, Вам найбільш цікаво приймати участь? (де 9 – найбільш значущий показник)

№ п/п	Заходи	Бали
1.	Участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти	
2.	Зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху	
3.	Участь у спортивно-масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками ЗВО	
4.	Участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів	
5.	Співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо і тд.	
6.	Підготовка до семінарських занять	
7.	Здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів	
8.	Участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти	
9.	Ваш варіант	

17. Чи приймаєте Ви участь в проектах, соціальних програмах, грантах, що пов'язані з впровадженням олімпійської освіти? (оберіть один із варіантів)

- так (вказати в яких) _____ ;
 ні.

18. Чи розглядаєте Ви напрямок «Фізична культура та спорт», як свою майбутню професію?

(оберіть один із варіантів)

- так;
 ні;
 важко відповісти.

Дякуємо за співпрацю

Заклад вищої освіти _____

Курс _____

Факультет _____

П.І.П. та підпис _____

БЛАНК МЕТОДИКИ

Прізвище, ім'я, по-батькові студента _____

Група _____

Навчальний предмет : _____

Заняття (дата) _____;

або семестр в цілому _____

Інструкція досліджуваному. Прочитайте наведені далі речення. Читати потрібно і ліве, і праве твердження. Визначте, яке із них точніше характеризує вашу думку стосовного навчального процесу. Потім обведіть тільки одну цифру (бал), яка показує ступінь визначеності даної характеристики. Чим ближче цифра до твердження, тим більше визначено цю характеристику.

Орієнтуйтеся на наступну шкалу:

- 1 – швидше переважає ця характеристика, чим протилежна;
- 2 – характеристику виразно визначено;
- 3 – характеристику визначено дуже сильно;
- 0 – не знаю, важко сказати

“+” Характеристика навчання	Обведіть потрібну цифру	“–” Характеристика навчання
1. Вчитися цікаво, захоплююся процесом навчання.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	1. Вчитися не цікаво, навчаюся без захоплення.
2. Вчу предмет за власним бажанням, добровільно.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	2. Вчу предмет під зовнішнім тиском, за обов'язком.
3. Вчусь старанно, наполегливо, систематично.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	3. Вчусь абияк, з лінню, не систематично.
4. Зв'язок навчального курсу з майбутньою професією мені зрозумілий.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	4. Зв'язок навчального курсу з майбутньою професією мені незрозумілий.
5. На заняттях я активний, не відволікаюся і не займаюся сторонніми справами.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	5. На заняттях я пасивний, часто відволікаюся і займаюся сторонніми справами.

6. Ціль, обсяг і алгоритм виконання самостійної роботи мені зрозумілі.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	6. Ціль, обсяг і алгоритм виконання самостійної роботи мені незрозумілі.
7. Мої оцінки власної роботи заняттях збігаються з оцінками викладача.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	7. Мої оцінки власної роботи на заняттях не збігаються з оцінками викладача.
8. Я встигаю законспектувати матеріал, що подається на заняттях.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	8. Я не встигаю законспектувати матеріал, що подається на заняттях.
9. Мені вдається швидко та якісно опрацьовувати навчальну інформацію.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	9. Мені не вдається швидко та якісно опрацьовувати навчальну інформацію.
10. На заняттях напружено працюють перш за все мої мислення та увага.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	10. На заняттях напружено працює перш за все моя пам'ять.
11. Навчальний матеріал мені зрозумілий, у ньому достатньо конкретних прикладів та визначено основні думки.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	11. Навчальний матеріал мені не зрозумілий, у ньому замало конкретних прикладів та не визначені основні думки.
12. На заняттях добре чути, що говорить викладач, чітко видно записи на дошці, в аудиторії - продуктивна тиша	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	12. На заняттях майже не чути, що говорить викладач, погано видно записи на дошці, в аудиторії – гомін.
13. Навчальна інформація використовується для виконання практичних вправ, аналізу конкретних ситуацій, наближених до професійних.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	13. Навчальна інформація не використовується для виконання практичних вправ, аналізу конкретних ситуацій, наближених до професійних.
14. Здобута навчальна інформація зберігається у пам'яті на довгий час.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	14. Здобута навчальна інформація не зберігається у пам'яті на довгий час.
15. На заняттях подається рівно стільки інформації, скільки я можу якісно опрацьовати.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	15. На заняттях подається інформації або занадто багато, або занадто мало.
16. На заняттях я не зморююсь, почуваю себе бадьорим.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	16. На заняттях я зморююсь, почуваю себе знесиленим.
17. Для того, щоб добре вчитися, мені не потрібен постійний контроль з боку викладача.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	17. Для того, щоб добре вчитися, мені потрібен постійний контроль з боку викладача.
18. На заняттях у мене переважає гарний настрій, почуваю себе впевнено.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	18. На заняттях у мене переважає поганий настрій, почуваю себе невпевнено.
19. Відчуваю підтримку,	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	19. Відчуваю неповагу,

повагу та розуміння з боку викладача.		відсутність підтримки та розуміння з боку викладача.
20. Моя група позитивно впливає на мою підготовку, стимулює бажання вчитися.	+3+ 2 +1 0 -1- 2 -3	20. Моя група негативно впливає на мою підготовку, гальмує бажання вчитися.

АНКЕТА

Шановний респонденте!

Олімпійська академія України спільно з лабораторією Олімпійської освіти НДІ НУФВСУ проводять анкетування та пропонують Вам взяти участь у дослідженні.

Ваші відповіді сприятимуть впровадженню олімпійської освіти у систему підготовки фахівців сфери „Фізичне виховання і спорт”.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

1. Чи вважаєте Ви, що необхідно впроваджувати олімпійську освіту в процес підготовки студентської молоді?

- так;
- ні;
- важко відповісти.

2. Чи вважаєте Ви, що впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів профільних закладів вищої освіти сприятиме формуванню гармонійно розвиненої особистості?

- так;
- ні;
- важко відповісти.

3. Як Ви вважаєте, чи ефективно проводиться інтеграція олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у вашому закладі вищої освіти?

- так;
- ні;
- важко відповісти.

4. Проранжуйте від 1 до 6 (де 6 – найбільш значущий показник). Яка форма впровадження олімпійської освіти є найбільш ефективною в процесі підготовки студентів?

№ п/п	Форми	Бали
1.	Лекції, семінарські заняття	
2.	Екскурсії до музею олімпійської слави, олімпійських галерей	
3.	Зустрічі з видатними спортсменами, тренерами	
4.	Перегляд відео матеріалів та спеціалізованих фільмів	
5.	Проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти	

6.	Проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту	
----	---	--

5. В рамках яких дисциплін впроваджується олімпійська освіта у Вашому закладі вищої освіти?

---

6. Скільки %, на Вашу думку, потрібно відводити вивченню питань, пов'язаних з олімпійською освітою у порівнянні з іншими питаннями навчальних дисциплін?

- 0 – 5 %;
- 6-10 %;
- 11-15 %
- 16-20 %.
- 21-25 %.
- Ваш варіант _____.

7. Проранжуйте від 1 до 5 (де 5 – найбільш значущий показник) значущість циклів дисциплін в рамках яких впроваджується олімпійська освіта.

№ п/п	Цикл дисципліни	Бали
1.	Цикл професійно-орієнтованих дисциплін	
2.	Цикл медико-біологічних дисциплін	
3.	Цикл психолого-педагогічних дисциплін	
4.	Цикл соціально-гуманітарних дисциплін	
5.	Професійна практика	

8. Проранжуйте від 1 до 3 (де 3 – найбільш значущий показник) ефективність методів впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

	Методи	Бали
1.	Словесний (лекції, семінар та ін.)	
2.	Наглядний (презентації, відеоматеріали)	
3.	Практичний (заходи присвячені олімпійській освіті)	

9. Чи потребує, на Вашу думку, вдосконалення у закладах України навчальних програм з профільних дисциплін шляхом впровадження питань з олімпійської освіти?

- так;
 ні;
 важко відповісти.

10. Який з представлених структурно-функціональних підрозділів, що займаються питаннями впровадження олімпійської освіти, наявний у Вашому закладі вищої освіти?

- кафедра олімпійської освіти;
 олімпійська галерея;
 олімпійський музей;
 Ваш варіант _____.
 відсутній.

11. Проранжуйте від 1 до 5 (де 5 – найбільш значущий показник). Як Ви вважаєте, які проблеми заважають впровадженню олімпійської освіти в закладах вищої освіти України?

№ п/п	Проблеми	Бали
1.	Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти	
2.	Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту	
3.	Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді	
4.	Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти	
5.	Відсутність мотивації студентів до навчання	

12. Проранжуйте від 1 до 10 (де 10 – найбільш значущий показник) шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти.

№ п/п	Шляхи подолання проблем	Бали
1.	Активізація науково-дослідної роботи	
2.	Активізація співробітництва між закладами вищої освіти	
3.	Вдосконалення навчальних програм	
4.	Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які займаються проблемами олімпійської освіти	
5.	Введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти	
6.	Розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять	

7.	Залучення студентів до волонтерської діяльності	
8.	Розповсюдження спеціальної літератури	
9.	Розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти	
10.	Ваш варіант _____	

13. Чи вважаєте Ви доцільним включення питань з олімпійської освіти в процес педагогічної практики студентів профільних закладів вищої освіти України?

- так;
 ні;
 важко відповісти.

14. Які заходи з впровадження олімпійської освіти проводяться у Вашому закладі вищої освіти? (можливо обрати декілька варіантів)

- організація та проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти;
 участь представників закладу освіти у наукових конгресах, конференціях, семінарах, круглих столах з питань олімпійської освіти;
 написання представниками закладу освіти статей і тез з проблем олімпійської освіти;
 спортивно-масова робота з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти;
 зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху;
 співпраця закладу освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи у на радіо.

15. Проранжуйте від 1 до 7 (де 6 – найбільш значущий показник) розвитку яких особистісних якостей студента сприяє включення питань з олімпійської освіти в освітній процес:

№ п/п	Особисті якості	Бали
1.	Педагогічна майстерність	
2.	Патріотизм	
3.	Бажання популяризувати національну ідею через фізичну культуру і спорт	
4.	Гуманістична орієнтація особистості студента	
5.	Бажання популяризувати ідеї олімпійської освіти серед різних верств населення	
6.	Організаційні та творчі здібності	
7.	Ваш варіант _____	

Дякуємо за співпрацю

Місце роботи, посада _____
 П.І.П. та підпис _____

Акт
впровадження результатів наукових
досліджень в освітній процес
кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного виховання і спорту України

Ми, ті, що підписалися нижче, представник НУФВСУ, перший проректор **М.В. Дутчак**, завідувач кафедри історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ **М.М. Булатова**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою «Організаційно-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді» Іваненко Галина Олександрівна внесла такі рекомендації та пропозиції:

<i>Назва пропозиції, форма впровадження та коротка характеристика</i>	<i>Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання</i>	<i>Ефект від впровадження</i>
Розробка методичного матеріалу з дисципліни «Олімпійський рух у сучасному суспільстві» (нові форми роботи зі студентською молоддю обґрунтування інформаційно-комунікативних технологій)	Вдосконалення процесу реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України, шляхом впровадження розробленого методичного матеріалу. Підвищення мотивації студентів до вивчення питань з олімпійської освіти та проведення досліджень у даній сфері.	Матеріали досліджень було використано в освітньому процесі протягом вересня-грудня 2018 р. при викладанні дисципліни «Олімпійський рух у сучасному суспільстві» для здобувачів освітнього ступеня магістра, спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», спеціалізації «Олімпійський спорт і освіта» груп 1М2-ОС1, 1М2-ОС2, 1М2-ЛЗ,ПП. Впровадження результатів досліджень у лекційний матеріал сприяло розширенню кола знань студентів щодо значення олімпійської освіти у системі підготовки фахівців спеціальності «фізична культура і спорт», збільшенню ефективності засвоєння знань з дисципліни «Олімпійський рух у сучасному суспільстві». Має соціальний ефект.

Автор розробник:

Представники установи, де виконувалось впровадження:

Перший проректор, професор, д.фіз.вих.

Завідувач кафедри історії та теорії олімпійського спорту, професор, д.пед.в.

29.01.2019 р.

Г.О. Іваненко

М.В. Дутчак

М.М. Булатова

**Акт
впровадження результатів наукових
досліджень в освітній процес
кафедри спорту та фітнесу
Київського університету імені Бориса Грінченка**

Ми, ті, що підписалися нижче, представник Київського університету імені Б. Грінченка, проректор з науково-методичної та навчальної роботи **О.Б. Жильцов**, завідувач кафедри спорту та фітнесу Київського університету імені Б. Грінченка **В.В. Білецька**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою «Організаційно-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді» Іваненко Галина Олександрівна внесла такі рекомендації та пропозиції:

Назва пропозиції, форма впровадження та коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
<p>Доповнення навчального матеріалу з дисципліни «Теорія та методика викладання обраного виду спорту» щодо: місця та ролі олімпійської освіти в освітньому процесі студентської молоді; особливостей інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців закладів вищої освіти України.</p>	<p>Вдосконалення процесу реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України, шляхом впровадження розробленого методичного матеріалу. Підвищення мотивації студентів до вивчення питань з теорії та методики викладання обраного виду спорту та проведення досліджень у даній сфері.</p>	<p>Матеріали досліджень було використано в освітньому процесі протягом вересня-грудня 2018 р. при викладанні дисципліни «Теорія та методика викладання обраного виду спорту» для студентів I, II курсу ОКР «Бакалавр», спеціальності 017 «фізична культура і спорт», спеціалізації «тренерська діяльність з обраного виду спорту» груп ТДб-1-18-4.0, ТДб-1-17-4.0. Впровадження результатів досліджень у лекційний матеріал сприяло розширенню кола знань студентів щодо значення олімпійської освіти у системі підготовки фахівців спеціальності «фізична культура і спорт», збільшенню ефективності засвоєння знань з дисципліни «Теорія та методика викладання обраного виду спорту» Має соціальний ефект.</p>

Автор розробник:

Г.О. Іваненко

Представники установи, де виконувалось впровадження:

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи, доцент, кан.пед.наук

Завідувач кафедри спорту та фітнесу, доцент, кан. фіз.вих і спорту

30.01.2019 р.

**Акт
впровадження результатів наукових
досліджень в освітній процес
кафедри олімпійського та професійного спорту
Харківської державної академії фізичної культури**

Ми, ті, що підписалися нижче, представник ХДАФК, проректор з науково-педагогічної роботи **Г.М. Пузятіна**, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту **В.В. Мулик**, склали цей акт про те, що за результатами роботи, виконаної за темою «Організаційно-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді» Таран Лариса Миколаївна, Іваненко Галина Олександрівна, Радченко Лідія Олексіївна внесли такі рекомендації та пропозиції:

<i>Назва пропозиції, форма впровадження та коротка характеристика</i>	<i>Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання</i>	<i>Ефект від впровадження</i>
Методичний супровід викладання дисципліни «Олімпійський спорт» та «Олімпійська освіта»: інтерактивні технології, рольові ігри, ситуаційні завдання, відеоматеріали.	Вдосконалення процесу реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України шляхом впровадження розробленого методичного матеріалу. Підвищення мотивації студентів до вивчення питань з олімпійської освіти та до проведення наукових досліджень у даній сфері.	Матеріали досліджень було використано в освітньому процесі протягом січня-травня 2021 р. при викладанні дисципліни «Олімпійський спорт» та «Олімпійська освіта» для студентів 3 курсу. Впровадження інтерактивних технологій, рольових ігор, ситуаційних завдань, відеоматеріалів під час проведення практичних занять сприяло розширенню кола знань студентів щодо значення олімпійської освіти у системі підготовки майбутніх спеціалістів, збільшенню ефективності засвоєння знань з дисципліни «Олімпійський спорт» та «Олімпійська освіта». Має соціальний ефект.

Автори-розробники:

Л. М. Таран
Г. О. Іваненко
Л. О. Радченко

Представники установа, де виконувалось впровадження:

Проректора науково-педагогічної роботи: кол.лег. д.фіз.вих.

Завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту: професор, д.фіз.вих.

Г.М. Пузятіна

19.05.2021 р.

В.В. Мулик